

ISSN 1906-4950

วารสาร
การบริหารและนิเทศการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Journal of Educational Administration and Supervision Mahasarakham University

ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๓ กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๓

Volume 11 Number 3 September-December 2020

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ISSN 1906-4950

ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2563

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการสาขาวิชาทางการศึกษา การวิจัยและพัฒนา การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การพัฒนานวัตกรรมด้านการบริหารและพัฒนา และการจัดการความรู้ ตีพิมพ์เผยแพร่ในรูปแบบบทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ บทความวิจารณ์หนังสือ และบทความทั่วไป

การตรวจสอบทางวิชาการ

บทความได้ผ่านการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิบทความละ 2 ท่าน

กำหนดการพิมพ์เผยแพร่

พิมพ์เผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม

เจ้าของ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

โทรศัพท์ 0-4374-3143-4 ต่อ 6234 โทรสาร 0-4374-3174

เว็บไซต์: <http://edu.msu.ac.th/journal>

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริลือ

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนนท์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เลขานุการและเหรียญก

นางสาวณัชชลิดา เหลี่ยมไธสง

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นความคิดเห็นของผู้นิพนธ์ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป

ราคาปก 200 บาท Web site: <http://edu.msu.ac.th/journal>
พิมพ์วันที่ 31 ธันวาคม 2563 E-mail: Jeas.msu@gmail.com

ออกแบบปก: สมร เหล็กกล้า

สำนักพิมพ์สวนหนังสือ: 189 หมู่ 12 ราชวดีการ์เด้นวิลล์
ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150
โทรศัพท์: 09-2956-2419

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำวารสาร

ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์	สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา
ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราษฎ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.จินฉัตร ปะโคทั้ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.นิราศ จันทระจิตร	มหาวิทยาลัยนครพนม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ ศรีปีดถา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ เทศบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบทางวิชาการ

รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทศิริสิริ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา สวีวัฒน์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแพง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ธรรนธ นามวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศน์นนท์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ เทศบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมทรง สิทธิ	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรรคำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะธิดา ปัญญา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ชูกำแพง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา วรรณัฐ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.คชาภุษา เหลี่ยมไธสง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์	สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา
ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราษฎ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.จินฉัตร ปะโคทั้ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.นิราศ จันทระจิตร	มหาวิทยาลัยนครพนม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศน์นนท์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ธรรนธ นามวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ เทศบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ศรีพุทธรินทร์	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
Professor Dr. Gary Price	University of Wisconsin-Madison, USA
Professor Dr. Marilyn Waring	Deakin University, Australia
Professor Dr. Dennis A. Francis	University of the Free State, South Africa
Associate Professor Dr. Tran Vui	Hue University, Vietnam

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2563 ซึ่งประกอบด้วยบทความวิชาการ จำนวน 1 เรื่อง และบทความวิจัยจำนวน 11 เรื่อง ซึ่งครอบคลุมสาขาวิชาต่างๆ ทางการศึกษา โดยทุกบทความได้รับการพิจารณาทางวิชาการอย่างเข้มข้นจากผู้ทรงคุณวุฒิบทความละ 2 ท่าน เพื่อคงคุณภาพทางวิชาการและการเผยแพร่ในฐานะข้อมูลวารสารทั้งระดับชาติและนานาชาติ กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีแก่วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิชาการ

สมรรถนะการนิเทศของศึกษานิเทศก์

นิภาวรรณ เดชบุญ 7

บทความวิจัย

การพัฒนาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม

ศราวุธ บุญปลอด, สุมาลี ศรีพุทธรินทร์, จารุวรรณ เขียวน้ำชุม 17

การนำเสนอรูปแบบการส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลด้วยวิธีสืบสอบสำหรับลูกเสือ

จิตราภรณ์ ไกรวรรณ, ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ 28

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ฐานพัฒน์ ปักกระแเน 40

ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเลย

ประกายแสง บุตุสุรินทร์, ชัชจรียา ไบลี 53

แนวทางการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครู

เอกชัย เชียงคำ, สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา 65

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

วนิดา หนูราช, ชัชจรียา ไบลี 76

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0 ที่ส่งผลต่อความเป็นโรงเรียนสุขภาวะ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย

ศิริกุล มาลาศรี, ชัชจรียา ไบลี 88

การพัฒนาโมทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้
ตามรูปแบบการประเมินทางเลือก

อิสราณรงค์ ชุกกลิ่น, ประสาท เนืองเฉลิม 100

การศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่องานทะเบียนนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

เพ็ญจันทร์ สุทธิวงศ์, นวรัตน์วีดี ชินอัครวัฒน์ 111

การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาสำหรับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส.
ด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2

กัญญาภัค ชื่นชม 121

การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์

จักรกฤษ ภิรมย์, กฤษกนก ดวงชาทม 139

Contents

Academic Articles

Supervision Competency Of Education Supervisor

<i>Nipawan Detboon</i>	7
------------------------------	---

Research Articles

The Development of Guidelines for Organizing Learning Environment in Schools under the Secondary Educational Service Area Office 22 in Nakhon Phanom Province

<i>Sarawut Bunprod, Sumalee Sriputtarin, Jarawan Kheawnamchum</i>	17
---	----

A Propose of Digital Etiquette Leadership Learning Model with Inquiry Approach for the Boy Scouts

<i>Jitrapom Kaiwan, Praweenya Suwannatthachote</i>	28
--	----

The Development of Mathematics Instructional Model to enhance Creative Problem Solving Skill of Matthayomsueksa 6 Students

<i>Thanaphat Pakkarane</i>	40
----------------------------------	----

The Needs of Budget Management of schools Under Loei Primary Education Service Area Office

<i>Prakaysaeng Budsurin, Chatjariya Bailee</i>	53
--	----

Approaches for Teacher Development of Islamic College of Thailand Based on The Concept of Teacher's Participation

<i>Ekkachai Chiangkam, Suebsakul Narintarangkul Na Ayudhaya</i>	65
---	----

Strategy Leadership of the Digital Era Affecting to Effectiveness of Primary School under Udon Thani Primary Education Service Area Office

<i>Wanida Noorach, Chatjariya Bailee</i>	76
--	----

Leadership of School Administrators in Education 4.0 That Affects Being a Healthy School under Loei Primary office Education Service Areas

<i>Sirikun Malasri, Chatjariya Bailee</i>	88
---	----

Development of scientific concept of eight grade students using the evaluative-alternatives model

<i>Issaranurak Chooglin, Prasart Nuangchalem</i>	100
--	-----

A Study of the Reality and Expectations of Students towards the Student Registration Department Suranaree University of Technology

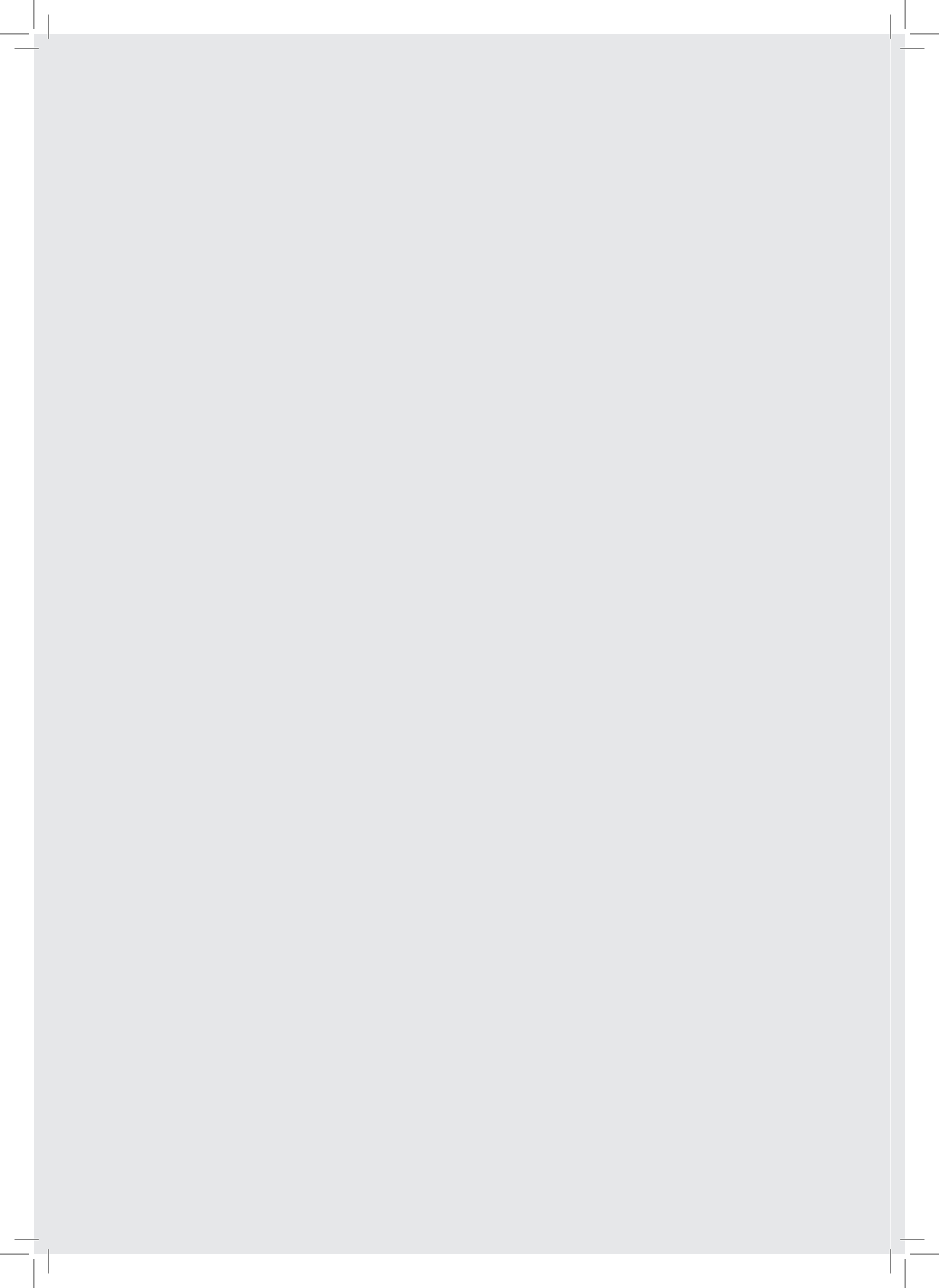
<i>Penjun Sutthiwong, Nawaratwadee Chinacarawat</i>	111
---	-----

The Study of Development Problem-solving Thinking Skills for 2nd Year Kindergarteners by Learning 5S Science Process has he Objectives

<i>Kanyapak Cheunchom</i>	121
---------------------------------	-----

The development of Educational Management Guidelines for Vocational Education in Kalasin Province

<i>Jakkrit Phirom, Kritkanok Duangchatom</i>	139
--	-----

สมรรถนะการนิเทศของศึกษานิเทศก์

Supervision Competency Of Education Supervisor

นิภาวรรณ เดชบุญ¹
Nipawan Detboon¹

บทคัดย่อ

สมรรถนะการนิเทศ เป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นผลมาจาก ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะส่วนบุคคล ที่ส่งผลให้ศึกษานิเทศก์ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน มีผลงานสูงกว่า มาตรฐานที่กำหนดหรือโดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงาน สมรรถนะการนิเทศของศึกษานิเทศก์ประกอบด้วย ด้าน ความรู้ในการนิเทศ ซึ่งได้แก่ ความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตร ความรู้ด้านการนิเทศการศึกษา ความรู้ด้านการ ประกันคุณภาพการศึกษา ความรู้ด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศทาง การศึกษา และความรู้ด้านการ วิจัยทางการศึกษา ด้านทักษะการนิเทศ ได้แก่ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านการเป็นผู้นำ ทักษะ ด้านกระบวนการกลุ่ม ทักษะด้านการจัดการนิเทศ ทักษะด้านการประเมินผล และทักษะการสื่อสาร ด้าน คุณลักษณะส่วนตัวของผู้นิเทศ ได้แก่ การมีบุคลิกภาพที่ดี การมีคุณธรรมจริยธรรม การมีเจตคติที่ดีต่อ การนิเทศ และด้านแรงจูงใจในการนิเทศ

คำสำคัญ: สมรรถนะการนิเทศ, ศึกษานิเทศก์

Abstract

Supervision competencies are personality traits and behavior of the education supervisors occurring from knowledge, skills, personalities, and motivation. These factors mediates some of the effects on supervisor's work performance with more productive and higher standard than others. The supervision competency of educational supervisors comprises of three elements. The first one is knowledge competency including: knowledge of curriculum development, knowledge of educational supervision, knowledge of quality assurance, knowledge of educational technology, and knowledge of educational research. Another one is performance skills including: human relation skills, leadership skills, teamwork skills, supervision management skills, evaluation skills, and communication skills. The other one is supervisor's personal characteristics including: good personalities, morality and ethics, good attitude on supervision, and Motivation for supervision.

Keywords: Supervision competency, educational supervisor

¹ สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, คณะบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹ Educational Administration and Development, Faculty of Doctor of Philosophy Program, Sakonkakhon Rajbhat University

บทนำ

ในยุคโลกาภิวัตน์ เป็นยุคของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปสู่ความเจริญทุกมิติ เมื่อสังคมโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันอย่างรวดเร็วหลายองค์กรจำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรู้เท่าทัน เพื่อช่วยสร้างขีดความสามารถของบุคคลให้พร้อมที่จะเข้าสู่การแข่งขันในเวทีโลกได้อย่างมั่นใจ ทรัพยากรบุคคลมีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรอย่างยิ่ง ถ้าองค์กรใดมีทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและทักษะในการทำงานดี องค์กรนั้นย่อมมีต้นทุนด้านทรัพยากรบุคคลสูง ดังนั้นองค์กรจึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคล เพราะเชื่อว่าการพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถจะผลักดันให้การดำเนินงานภายในองค์กรบรรลุเป้าหมาย การพัฒนาคนคือหัวใจของการพัฒนาประเทศ เพราะคนที่ได้รับการพัฒนาในด้านการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพแล้วย่อมมีความรู้ความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการศึกษา ประเทศที่มีการพัฒนาชั้นนำของโลกจึงทุ่มเทให้กับการจัดการศึกษาของประชาชนอย่างเต็มที่ (สุทัศน์ นำพูลสุขสันต์, 2546: 2)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติและต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารจัดการการศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาครั้งที่ 1 ในระหว่างปี พ.ศ. 2542-2551 และในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-2561 ถึงแม้ว่าระยะเวลาของการปฏิรูปการศึกษาผ่านไปแล้วก็ตามแต่ปัญหาคุณภาพการศึกษาของไทยก็ยังเป็นปัญหาอยู่โดยเฉพาะปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน ครู

คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

ด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการศึกษา ด้านการเพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษาที่ไม่ทั่วถึง ไม่เท่าเทียมกัน และด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประเทศได้ในการนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำผลการประเมินในระดับต่าง ๆ ตลอดจนผลการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา และศึกษาวิเคราะห์แล้วพบว่าในการจัดการศึกษานั้นต้องเร่งพัฒนาปรับปรุงและต่อยอดทั้งในด้านคุณภาพผู้เรียน คุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับจะต้องร่วมมือกันทั้งระบบเพื่อขับเคลื่อนให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553: 5) แต่ด้วยระบบการศึกษาเป็นกลไกขนาดใหญ่จะขับเคลื่อนไปได้ก็ต้องอาศัยพลังงานจากหน่วยย่อยที่มีความเชื่อมโยงกัน และการนิเทศทางการศึกษานับเป็นหน่วยงานย่อยที่มีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งการนิเทศการศึกษามีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียน นอกจากนั้นกระบวนการนิเทศการศึกษายังเป็นกระบวนการเสริมสร้างคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยมีศึกษานิเทศก์เป็นกำลังสำคัญในการสนับสนุนความสามารถของครู กระตุ้น ยั่วยุให้ครู ผู้บริหารโรงเรียนสามารถ จัดการเรียนการสอนและการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลต่อผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ (ดารณีย์ พยัคฆ์กุล, 2559: 1) อย่างไรก็ตามในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลย่อมเกิดปัญหาและอุปสรรคในการทำงานเสมอ ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลและองค์กรจะแก้ปัญหาและอุปสรรคได้มากน้อยอย่างไร

ด้านการนิเทศการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ปัญหาที่พบบ่อย คือศึกษานิเทศก์ไม่ได้ทำงานใน

หน้าที่หลักของตนเอง ทำให้งานในบทบาทหน้าที่นั้นบกพร่อง ขาดประสิทธิภาพ และเกิดปัญหาซึ่งหน้าที่หลักของศึกษานิเทศก์ ควรจะใกล้ชิดกับโรงเรียนและครู ให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือครูในการพัฒนาผู้เรียนและช่วยเหลือผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารจัดการศึกษา ปัญหาอีกประการ คือศึกษานิเทศก์จำนวนหนึ่ง ที่ไม่ได้รับการยอมรับจากครูและไม่สามารถชี้แนะหรือช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้กับโรงเรียนได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553: 5) นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ยังได้ระบุปัญหาของศึกษานิเทศก์ไว้ว่า ศึกษานิเทศก์บางคนขาดความรู้ความสามารถ ทักษะ และขาดความมั่นใจในตนเองที่จะเข้าไปในสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ไม่มีความกล้าหาญในเชิงวิชาการ แต่การไปโรงเรียนของศึกษานิเทศก์เป็นการไปเพื่อเพิ่มภาระให้ครูมากกว่า ซึ่งครูส่วนใหญ่ต้องการให้ศึกษานิเทศก์ทำหน้าที่เหมือนกรมวิชาการในอดีตที่คอยสร้างนวัตกรรม สร้างสื่อเทคโนโลยีช่วยสอนให้ครู หรือการช่วยครูหาวิธีการเพื่อพัฒนาเด็กน่าจะได้ประโยชน์มากกว่า(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555: 86)

ด้วยเหตุผลข้างต้น บทความนี้ผู้เขียนต้องการนำเสนอ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาและสมรรถนะการนิเทศตลอดจนคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ทำให้ศึกษานิเทศก์สามารถนิเทศการศึกษาได้มั่นใจ ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลงานสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดหรือโดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงาน

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

วัชร เล่าเรียนดี (2550: 3) ให้ความหมายการนิเทศการศึกษาว่า หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อที่จะพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษา

และการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิผลในการเรียนของนักเรียน การนิเทศการศึกษา เป็นการศึกษาสภาพปัญหาของแต่ละโรงเรียนและนิเทศให้มีความเข้าใจในการแก้ปัญหาโดยอาศัยกระบวนการศึกษาทุกรูปแบบ ผู้นิเทศพร้อมจะให้คำแนะนำ วางแผน ปรึกษาหารือร่วมกัน เพื่อช่วยเหลือครูและผู้บริหารสถานศึกษาตามความเหมาะสมในสอดคล้องกับ รุจิรา ทองวุฒิ (2556: 9) ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง การให้การชี้แนะแนะนำ การปรึกษาหารือ การวางแผนร่วมกันและให้ความร่วมมือในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดผลดีและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่วางไว้

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษาคือเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบในบรรยากาศแห่งความสัมพันธอันดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ มีการชี้แนะแนะนำ การปรึกษาหารือ การวางแผนร่วมกันเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา

หลักการนิเทศการศึกษา

หลักการนิเทศ เป็นหลักสำคัญที่ผู้นิเทศยึดถือเป็นหลักในการปฏิบัติงานนิเทศ ประกอบด้วย 1) หลักประชาธิปไตย การนำแนวคิดหลักประชาธิปไตยมาใช้ในการนิเทศ เนื่องจาก กระบวนการนิเทศนั้น ต้องการให้เกิดการช่วยเหลือกัน การยอมรับกัน ทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตาม มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ร่วมกันทำงานและร่วมกันรับผิดชอบ 2) หลักวิทยาศาสตร์ หลักวิทยาศาสตร์ในการนิเทศคือ การค้นหาความจริง โดยอาศัยหลักการทางวิทยาศาสตร์ มารวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการนิเทศและปรับปรุงการสอน 3) หลักการสร้างสรรค์ ภาวะสร้างสรรค์ในการนิเทศเป็นการสร้างแนวคิดใหม่ การนิเทศเชิงสร้างสรรค์ก่อให้เกิด

เกิดแนวคิดหลายประการ เช่น การนิเทศเป็นทักษะ มนุษย์สัมพันธ์หรือกระบวนการกลุ่ม การนิเทศเป็นการแนะแนว การนิเทศเป็นการจัดและปรับปรุงหลักสูตร และการนิเทศสร้างความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นกับครู 4) หลักภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อองค์กรเป็นอย่างมาก เพราะการพัฒนาจะได้ผลเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับแบบในการเป็นผู้นำ ซึ่งในด้าน การนิเทศการศึกษาก่อให้เกิดแนวคิดแบบภาวะผู้นำร่วม เน้นให้เกิดภาวะผู้นำขึ้นในกลุ่ม ใช้ภาวะผู้นำที่เกิดขึ้นในแต่ละคน ผลักดันให้งานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ 5) หลักการติดต่อสื่อสาร การติดต่อสื่อสารมีความสำคัญกับการนิเทศการศึกษาเป็นอย่างมาก และศึกษานิเทศก์ต้องให้ความสำคัญและต้องสร้างให้เกิดขึ้น ศึกษานิเทศก์ควรปฏิบัติดังนี้ (1) สนับสนุนให้คนรู้จักกัน ติดต่อบทบาทสมาคมกัน และตระหนักในคุณค่าของกันและกัน (2) จัดหาเครื่องมือที่จะสนับสนุนให้การติดต่อสื่อสารดีขึ้นเมื่อมีการประชุมสัมมนา ตลอดจนจัดหาสถานที่และจัดที่นั่งที่เอื้อต่อการสื่อสาร (3) สร้างบรรยากาศให้ทุกคนอยากออกความเห็น และนำเสนอสิ่งใหม่ๆ ได้หลากหลาย (4) ให้ทุกคนเห็นคุณค่าของความคิดเห็น เพราะความคิดเห็นคือความจริงของทางความคิด (5) ให้กลุ่มได้ทราบถึงความคิดเห็นของสมาชิกและทราบทิศทางการทำงานของกลุ่ม ถ้าการสื่อสารดำเนินการไปด้วยดีแล้ว ข้อตกลงต่างๆ ก็จะเป็นที่เข้าใจกัน (อดุลย์ วงศ์ก้อม 2552: 40-46)

ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา

1. การปฏิรูปการศึกษา เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลจำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษาให้ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะการทำงานของครูในสภาพแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษาและเทคโนโลยีด้านดิจิทัลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

2. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การศึกษา

จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม การนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคือโรงเรียนหรือสถานศึกษา

3. การเจริญก้าวหน้าของศาสตร์วิชาความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้ง แม้แนวคิดในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ก็เกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา การนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้ครูมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ

4. การนิเทศการศึกษา เป็นสิ่งที่สังคมยอมรับว่า สามารถพัฒนางานได้ การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาขึ้น จำเป็นต้องได้รับการชี้แนะหรือการนิเทศจากผู้ชำนาญการโดยเฉพาะ จึงจะทำให้แก้ไขปัญหาได้สำเร็จลุล่วง

5. เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ จะต้องมีการควบคุมดูแลด้วยระบบการนิเทศการศึกษา

6. การนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาการทำงานของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ครูก็จะต้องปรับปรุงฝึกฝนตนเองอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณจริง

7. ครูยังต้องได้รับการพัฒนาในหลายๆ ด้าน การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการจัดกิจกรรม

8. การพัฒนาครูให้ทันสมัย การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ (อัญชลี ธรรมะวิสิกุล, 2552)

สมรรถนะการนิเทศการศึกษา

สมรรถนะ เรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า ชีตความสามารถ มีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษ

ว่า Competency หรือ Competence ซึ่งได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2549: 20) ให้ความหมายสมรรถนะว่า คือกลุ่มคุณลักษณะของบุคคลที่พึงมีเพื่อที่จะปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ บรรลุวิสัยทัศน์ และภารกิจที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และแรงจูงใจ สมรรถนะมีส่วนช่วยคาดการณ์ผลการปฏิบัติงานของบุคคลในบทบาทและสถานการณ์ต่างกัน (บุญเหลือ บุญพามาลา, 2558: 25) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง พฤติกรรมการทำงานของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ทักษะคิด อุนีลัยและแรงจูงใจ ที่แสดงออกในการปฏิบัติงาน อันจะส่งผลกระทบต่อระดับคุณภาพของงานที่ปฏิบัติให้สูงขึ้นกว่าปกติทั่วไป ตามหลักแนวคิดของ David (1973, pp.58-62, อ้างถึงในสุกัญญา รัศมีธรรมโชติ, 2549: 15) ว่าองค์ประกอบของสมรรถนะมี 5 ส่วน คือ 1) ความรู้ (knowledge) ได้แก่ ความรู้เฉพาะด้านของบุคคล 2) ทักษะ (skill) คือ สิ่งที่บุคคลกระทำได้ดี และฝึกปฏิบัติเป็นประจำจนเกิดความชำนาญ 3) ความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง (self-concept) ได้แก่ ทักษะคิด ค่านิยม ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนหรือสิ่งที่บุคคลเชื่อว่าตนเองเป็น 4) นิสัย (traits) ได้แก่ บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคลเป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลนั้น 5) แรงจูงใจ (motive) เป็นแรงจูงใจหรือแรงขับภายในเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่สิ่งที่เป็นเป้าหมายของเขา

จากความหมายของนักวิชาการดังกล่าว จะเห็นได้ว่า สมรรถนะ (Competency) หมายถึง ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของบุคคล ในการปฏิบัติงานตำแหน่งหนึ่ง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จ โดยได้ผลงานสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้หรือโดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานในสถานการณ์ที่หลากหลายกว่า ดังนั้น สมรรถนะในการนิเทศการศึกษาตามแนวคิดของนักวิชาการดังที่กล่าวข้างต้นจึงสรุปว่า

สมรรถนะการนิเทศประกอบด้วย 1) ความรู้ในการนิเทศ 2) ทักษะในการนิเทศ 3) คุณลักษณะของผู้นิเทศ ซึ่งจะนำเสนอรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความรู้ในการนิเทศ

ความรู้ในการนิเทศ หมายถึง ความรู้ที่ศึกษานิเทศก์จำเป็นต้องมี เพื่อไปประยุกต์ใช้ในการช่วยเหลือ สนับสนุน การส่งเสริม และแนะนำให้คำปรึกษา และกระตุ้น ติดตาม ปรับปรุง พัฒนาการทำงานของผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องในการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่วางไว้ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) (2549); ครูสภา (2556); ธารณีย์ พยัคฆ์กุล (2559: 168); สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561: 14) กล่าวถึงความรู้ในการนิเทศ ผู้เขียนได้สังเคราะห์และสรุปได้ว่าความรู้ในการนิเทศ ที่ศึกษานิเทศก์จำเป็นต้องมีเพื่อใช้ในการนิเทศ ได้แก่ 1) ความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตร เป็นความรู้เกี่ยว ปรัชญาการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา ความรู้ ด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สภาพแวดล้อม และความต้องการของผู้เรียน หลักการของหลักสูตร จุดหมายของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และประเมินผลการใช้หลักสูตร 2) ความรู้ด้านการนิเทศการศึกษา เป็นความรู้เกี่ยวกับ หลักการนิเทศ จุดมุ่งหมายของการนิเทศ รูปแบบการนิเทศ กระบวนการนิเทศ เทคนิคการนิเทศ และการนิเทศภายใน 3) ความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นความรู้เกี่ยวกับ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือแผนกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา การประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) การนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษา

ไปพัฒนาสถานศึกษา 4) ความรู้ด้านสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา เป็นความรู้เกี่ยวกับ เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสาร เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การใช้แอปพลิเคชัน/แพลตฟอร์ม และ 5) ความรู้ด้านการวิจัยทางการศึกษาเป็นความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย กระบวนการวิจัย การนำผลการวิจัยไปใช้

2. ทักษะการนิเทศ

ในการนิเทศการศึกษาผู้นิเทศจะนิเทศได้ดีนั้นจะต้องมีองค์ความรู้และทักษะซึ่งทักษะทุกชนิดใช้จะเกิดขึ้นได้เองแต่ต้องต้องมีการฝึกฝนเรียนรู้และลงมือปฏิบัติ ทักษะจึงจะเกิดขึ้นได้ และผู้นิเทศจะสามารถนิเทศได้ดีนั้น ต้องใช้ทักษะความชำนาญและความเชี่ยวชาญเฉพาะบุคคล รวมถึงประสบการณ์ ในการนิเทศที่ต้องสั่งสมมา ที่สำคัญในการนิเทศการศึกษา ผู้นิเทศต้องเป็นผู้ทำงานด้านวิชาการและติดต่อกับบุคคลหลายระดับจึงจำเป็นต้องมีทักษะสำคัญหลายประการที่ผู้นิเทศควรมี ปรีชา นิพนธ์พิทยา (2537); รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2557); วชิรา เครือคำอ้าย (2558); วิชรา เล่าเรียนดี (2553); อัญชลี ธรรมะวิธิกุล (2552) ดังนี้ 1) ทักษะมนุษยสัมพันธ์ หมายถึงความสามารถของศึกษานิเทศก์ขณะปฏิบัติงานกับครูหรือผู้รับการนิเทศในฐานะสมาชิกภายในกลุ่ม โดยสามารถสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มตลอดจนประสานความต้องการของสมาชิกภายในกลุ่มทั้งในด้านความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ความต้องการให้ไปในทิศทางที่ถูกต้อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ลักษณะของศึกษานิเทศก์ที่มีทักษะมนุษยสัมพันธ์ คือ ให้มีความสำคัญกับทุกคน รู้จักชมเชยและให้เกียรติผู้อื่น อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ร่วมงาน สนใจปัญหาและความต้องการของผู้รับการนิเทศ ยอมรับ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้รับการนิเทศ มีการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสถานการณ์ สร้างบรรยากาศที่ดีในการนิเทศ ยึดหลักประชาธิปไตยในการนิเทศ มีความสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน ใจกว้าง มีเหตุมีผล และความเห็นอกเห็นใจและมีความจริงใจต่อผู้รับการนิเทศ 2) ทักษะกระบวนการกลุ่ม หมายถึง ความสามารถของศึกษานิเทศก์ในการทำงานร่วมกับครูผู้รับการนิเทศ เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน โดยมีการสร้างจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงาน วางแผนปฏิบัติงาน ลงมือปฏิบัติงานตามแผนที่ร่วมกันกำหนด มีการร่วมกันอภิปรายผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ประเมินผลงานร่วมกัน ตลอดจน ร่วมกันตัดสินใจ และร่วมกันรับผิดชอบกับผลของ 3) ทักษะการเป็นผู้นำ หมายถึง ความสามารถของศึกษานิเทศก์ในทางวิชาการ มีความรอบรู้ที่จะแนะนำและชี้แนะกระตุ้น เสนอแนะแนวทางการศึกษาให้แก่ครู เพื่อให้ครูสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี รวมทั้งมีความสามารถในการจูงใจครู/ผู้รับการนิเทศให้ร่วมมือปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ลักษณะการเป็นผู้นำในการนิเทศการศึกษา คือ มีความกระตือรือร้นในการพัฒนางานวิชาการ สร้างศรัทธา ความไว้วางใจและความรู้สึกประสบผลสำเร็จให้แก่ผู้รับการนิเทศ ส่งเสริมความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นกับครู ชักนำให้ผู้รับการนิเทศยอมรับวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน ส่งเสริมให้ครูสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ มีความรอบรู้ในหน้าที่การงานรวมถึงการเสนอแนวความคิดใหม่ๆ ส่งเสริมให้ครูมีความรู้และความคิดสร้างสรรค์ 4) ทักษะการจัดการนิเทศ หมายถึง ความสามารถของศึกษานิเทศก์ในการทำให้การนิเทศเป็นไปอย่างราบรื่น บรรลุตามเป้าหมาย ตลอดจน การจัดการสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ สิ่งที่ศึกษานิเทศก์ต้องปฏิบัติที่สะท้อนการมีทักษะการจัดการนิเทศ ประกอบด้วย การกำหนดแนวทางการทำงานให้บรรลุ

เป้าหมาย การจัดระเบียบหรือโครงสร้างของการทำงาน การชักจูงหรือหว่านล้อมผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงาน จนบรรลุผลสำเร็จ การติดต่อสื่อสารสร้างความเข้าใจ ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ในการปฏิบัติงาน การควบคุมกระบวนการทำงานให้ เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ 5) ทักษะการประเมิน ผล หมายถึงความสามารถของศึกษานิเทศก์ในการ ประเมินผลการปฏิบัติงานโดยมีการเก็บรวบรวม หลักฐานผลการประเมินอย่างมีระบบและประเมิน ผลตามวัตถุประสงค์ รวมถึงการสร้างเครื่องมือวัด ที่มีคุณภาพและกำหนดหลักเกณฑ์หรือมาตรฐาน สำหรับตัดสินคุณค่า ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจปัญหาการ ดำเนินงานและปัญหาของดีขึ้น ทักษะการประเมิน ผลของการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย การเก็บ รวบรวมข้อมูล อย่างเป็นระบบ การกำหนดกรอบ ประเมิน เลือกใช้วิธีการประเมินที่เหมาะสมการสร้าง เครื่องมือประเมินที่มีคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการประเมิน และการนำผลการประเมินไป พัฒนางาน 6) ทักษะการสื่อสาร เป็นความสามารถ ในการพูด การเขียนสื่อสารโต้ตอบในโอกาสและ สถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อื่นเห็นด้วย ยอมรับ คล้อยตามและมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน ลักษณะของ ความสามารถในการสื่อสารของผู้นิเทศคือ การ เลือกใช้ข้อความ ภาษาที่เข้าใจง่าย ถูกต้อง ชัดเจน ไม่คลุมเครือ สรุปความจากการฟัง การอ่าน และ ถ่ายทอดสารได้ถูกต้อง การใช้ถ้อยคำที่สุภาพ ถูก ต้องและเหมาะสมกับกาลเทศะ เขียนโดยใช้ภาษา ที่ให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายและปฏิบัติได้ถูกต้อง เลือกวิธี การส่งสารที่สะดวก รวดเร็ว เหมาะสม

3. คุณลักษณะส่วนตัวของผู้นิเทศ

คุณลักษณะส่วนตัวของผู้นิเทศเป็น คุณลักษณะเฉพาะตัว ทั้งทางกายภาพและจิตวิทยา ของศึกษานิเทศก์ซึ่งติดตัวมาแต่กำเนิดและพัฒนา ขึ้นซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงานในการช่วยส่งเสริม ให้การนิเทศประสบผลสำเร็จ คุณลักษณะส่วนตัว

ของผู้นิเทศ ประกอบด้วย 1) การมีบุคลิกภาพที่ดี คุณลักษณะของผู้นิเทศที่มีบุคลิกภาพที่ดี คือ มีความเชื่อมั่นในตัวเอง ใจกว้าง มีความมั่นคงทาง อารมณ์ มีความอดทน อดกลั้น มีความอดุสาหะ พยายาม มีความคิดสร้างสรรค์ มีการแสดงออก ทางสีหน้าท่าทางสง่างาม พุดจาสุภาพเรียบร้อยมี เหตุมีผล เป็นผู้ฟังที่ดี แต่งกายเหมาะสม สะอาด สุภาพเรียบร้อย สุขภาพกาย สุขภาพจิตดี อารมณ์ ดี ใจดี แจ่มใส (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2559: 33-39) 2) การมีคุณธรรม จริยธรรม คุณธรรมจริยธรรมเป็นคุณงามความดี ที่บุคคลพึงยึดถือและนำไปปฏิบัติงานในหน้าที่และ การปฏิบัติตนซึ่งจะทำให้บุคคลได้รับความศรัทธา และเกิดการยอมรับของสังคม คุณธรรมจริยธรรม ของศึกษานิเทศก์หรือผู้นิเทศ ได้แก่ มีความซื่อสัตย์ สุจริต ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีอยู่ในกรอบของ กฎหมาย ระเบียบ ประเพณี รักษาความลับสัญญาและ รักษาคุณค่า มีความเป็นมิตร มีความปรารถนาที่จะ ช่วยคนอื่น ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ (คุรุสภา, 2556) 3) เจตคติที่ดีต่อการนิเทศ การมีเจตคติที่ ดีต่อการนิเทศ เป็นความรู้สึก ความคิด และความ เชื่อของศึกษานิเทศก์ที่มีต่อวิชาชีพ และเป็นสิ่งชี้นำ แนวโน้มการกระทำของศึกษานิเทศก์ให้พร้อมที่จะ ทำหน้าที่อย่างแข็งขัน และทุ่มเท ลักษณะของเจตคติ ที่ดีต่อการนิเทศ คือ การมีความรักและศรัทธาต่อ วิชาชีพ มีความภาคภูมิใจในวิชาชีพ เป็นสมาชิก ที่ดีขององค์กรวิชาชีพ ศึกษานิเทศก์ที่มีเจตคติที่ดี ต่อการนิเทศมีลักษณะดังนี้ 1) แสดงความชื่นชม และศรัทธาในคุณค่าของวิชาชีพ 2) รักษาชื่อเสียง และปกป้องศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ 3) ยกย่องและ เชิดชูเกียรติผู้มีผลงานในวิชาชีพให้สาธารณชนรับรู้ 4) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต ตามกฎ ระเบียบ และแบบแผนของทางราชการ 5) เลือกใช้หลักการ วิธีการที่ถูกต้อง ได้ผลดี ทันทสมัย และสอดคล้องกับผู้รับการนิเทศ 6) อุทิศตน

เพื่อประโยชน์ของผู้รับการนิเทศและความก้าวหน้าของวิชาชีพ 7) สร้างสรรค์เทคนิค วิธีการใหม่ๆทางการศึกษา เพื่อพัฒนาวิชาชีพ เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ 8) แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกในองค์กรหรือวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ใช้ศาสตร์องค์ความรู้ในการปฏิบัติงาน 9) เข้าร่วม ส่งเสริม และประชาสัมพันธ์กิจกรรมของวิชาชีพหรือองค์กรวิชาชีพอย่างสร้างสรรค์ (คุรุสภา, 2550) 4. แรงจูงใจในการนิเทศ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานหรือแรงจูงใจในการนิเทศ เป็น แรงผลักดันที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมไปยังเป้าหมายปลายทางตามที่ต้องการ โดยแสดงให้เห็นว่ามีความต้องการที่จะปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จลุล่วง โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความมานะพยายาม มีความอดทนที่จะผ่านพ้นอุปสรรคต่างๆ และพยายามหาวิธีการมาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ต้องการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ลักษณะของผู้มีแรงจูงใจในการทำงานคือ ทำงานอย่างมีเป้าหมายและมีการวางแผนการดำเนินงานไปสู่เป้าหมาย โดยมีความมานะพยายาม และมีความ อดทน ไม่ย่อท้อต่อความยากของงาน มีความรับผิดชอบในงานและรับผิดชอบต่อภาระทำของตน

สรุป

สมรรถนะการนิเทศ เป็น คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นผลมาจากความรู้ในการนิเทศ ทักษะการนิเทศและคุณลักษณะส่วนตัวของผู้นิเทศ อย่างไรก็ตาม คุณลักษณะดังกล่าวนี้ จะต้องผสมผสานกันในการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจึงจะเกิดผลสำเร็จ แต่โดยทั่วไปแล้วบทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์จะเป็นในลักษณะการช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริม แนะนำ ให้คำปรึกษา และกระตุ้น ติดตาม ปรับปรุง การทำงานของผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องในจัดการการศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในขณะเดียวกัน ศึกษานิเทศก์ไม่ได้มีอำนาจโดยตำแหน่งที่จะสั่งให้ครูหรือผู้รับการนิเทศปฏิบัติตามได้ ดังนั้นบทบาทของศึกษานิเทศก์จึงยากต่อการปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพได้โดยง่าย จำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดความเชี่ยวชาญทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะส่วนตัวของผู้นิเทศซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวทำให้ผู้รับการนิเทศเชื่อมั่น ศรัทธาและยินดีที่จะปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจส่งผลทำให้การนิเทศการศึกษาประสบผลสำเร็จ มีผลงานที่โดดเด่นและได้ผลงานสูงกว่ามาตรฐานนำไปสู่คุณภาพครู คุณภาพผู้เรียน และคุณภาพการศึกษาในโอกาสต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- คุรุสภา. (16 พฤษภาคม 2550). *ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยแบบแผนพฤติกรรมตาจรรยาบรรณของวิชาชีพ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2560, จาก <http://law.longdo.com/law/631/sub43894>
- คุรุสภา (19 กันยายน 2556). *ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556*. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2560, จาก <http://site.ksp.or.th/download.php?site=kspknowledge&SiteMenuID=4201>
- ดารณี พัทธ์กุล. (2559). การพัฒนาสมรรถนะการนิเทศการศึกษาสู่ความเป็น ศึกษานิเทศก์มืออาชีพ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนพาร์อีสเทิร์น มหาวิทยาลัยนพาร์อีสเทิร์น*, 10(4): 161-173.

- บุญเหลือ บุบผามาลา. (2558). *ตัวแบบการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 10 ของกระทรวงศึกษาธิการ*. วิทยานิพนธ์ ปรี.ด. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ปรีชา นิพนธ์พิทยา. (2537). *มิติใหม่การนิเทศการศึกษากับการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ซีร็องซ์การพิมพ์.
- รุจิรา ทองวุฒิ. (2556). *ความคาดหวังของครูต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2557). *การนิเทศการศึกษา*. สงขลา: เทมการพิมพ์.
- วชิรา เครือคำอ้าย. (2558). *การนิเทศการศึกษา*. เชียงใหม่: ส. การพิมพ์.
- วัชรวิภา เล่าเรียนดี (2550). *การนิเทศการสอน*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- วัชรวิภา เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ: ทฤษฎี กลยุทธ์สู่การปฏิบัติ*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- สุกัญญา รัตมีธรรมโชติ. (2549). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.
- สุทัศน์ นำพูลสุขสันต์. (2546). *ความสำคัญและประโยชน์ ของสมรรถนะ*. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนา อินเตอร์พริ้นท์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *การพัฒนาศึกษานิเทศก์แนวใหม่ เอกสารการอบรมตามหลักสูตรการพัฒนาศึกษานิเทศก์ครั้งที่ 1*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *การเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อการนิเทศ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *คู่มือการฝึกประสบการณ์นิเทศการศึกษาหลักสูตรการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2549). *มาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2549). *การศึกษาภาพรวมผลการประเมินสมรรถนะหลักทางการบริหาร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศในช่วงการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 พ.ศ. 2552 – 2561*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- อดุลย์ วงศ์ก่อม. (2552). *รูปแบบการนิเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ปรี.ด. มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

อัฒชลี ธรรมะวิธีกุล. (11 มีนาคม 2552). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา*. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2560, จาก <https://panchalee.wordpress.com/2009/03/30/supervision>

การพัฒนาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม

The Development of Guidelines for Organizing Learning Environment in Schools under the Secondary Educational Service Area Office 22 in Nakhon Phanom Province

ศราวุธ บุญปลอด¹, สุมาลี ศรีพุทธรินทร์², จารุวรรณ เขียนำชุม²

Sarawut Bunprod¹, Sumalee Sriputtarin², Jaruwat Kheawnamchum²

บทคัดย่อ

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา (2) ศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (3) พัฒนาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน จำนวน 368 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเทียบตารางของ Krejcie and Morgan ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 4 ฉบับ คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .64-84 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .98 ส่วนแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .44-93 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .98 (3) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและ (4) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษาสถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์การจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย พบว่า (1) สภาพปัจจุบันของการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (2) ความต้องการจำเป็นของของการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษาลำดับแรก คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน (3) แนวทางการการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาแนวทาง, สภาพแวดล้อมการเรียนรู้, ความต้องการจำเป็น

¹ นักศึกษาริฎญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

¹ Graduate Student of Educational Administration and Development Program, Faculty of Education, Nakhon Phanom University

² Faculty of Education Nakhon Phanom University

Abstract

Learning environment of schools was one factor that helped strengthen the learning management to be effective. The purposes of this research were (1) to study current situations and desirable situations for organizing learning environment in schools, (2) to study need assessment for organizing learning environment, and (3) to develop guidelines for organizing learning environment in schools. The samples were 368 school administrators and teachers followed Krejcie & Morgan's table, and they were selected by Stratified Random Sampling. There were 4 instruments used in this research: (1) a questionnaire in current for organizing learning environment with the index of item congruence (IC) between .60-1.00, the discrimination between .64-.84, and the reliability of .98; (2) a questionnaire in desirable situations for organizing learning environment with the index of item congruence (IC) between .60-1.00, the discrimination between .44-.93, and the reliability of .98; (3) a structured-interview form; and (4) a suitability and possibility assessment form for organizing learning environment. The statistics used were percentage, mean, standard deviation and modified priority needs index.

The results were found that (1) overall current situations for organizing learning environment were at the high level, and desirable situations for organizing learning environment in schools were at the highest level. (2) The first aspect of needs assessment for organizing learning environment in schools was learning and teaching management. (3) Overall guidelines organizing learning environment in schools revealed the suitability at the highest level and the possibility at the high level.

Keywords: The Development of Guidelines, Learning Environment, Need Assessment

บทนำ

สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จและกระบวนการจัดเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนตามยุทธศาสตร์การปฏิรูปที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญอันเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของนักเรียนอีกประการหนึ่งเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จึงขอนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาการเรียน การศึกษาสู่การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9-11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงเกิดภูมิคุ้มกันส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลอย่างยั่งยืน ซึ่งในอนาคตนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็ง และมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทั้งในระยะกลางและระยะยาวโดยเฉพาะ “การพัฒนาคน” จะต้องเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสิ่ง

สำคัญที่สุดคือทักษะการเรียนรู้ และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559: 10)

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนทุกช่วงวัยเป็นพันธกิจสำคัญร่วมกันของรัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรม สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพได้มาตรฐานนั้นผู้เรียนต้องสามารถเข้าถึงได้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบาย เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานซึ่งประเด็นนโยบายที่ 4 สร้างโอกาสในการเข้าถึงด้านบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ การจัดการศึกษาในสถานศึกษาจึงต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาศักยภาพได้ตามธรรมชาติ และผู้เรียนสามารถบูรณาการสาระความรู้ ด้านต่าง ๆ ในทุกเนื้อหาวิชาสถานศึกษาจึงต้องสนับสนุนให้จัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถจะศึกษาค้นคว้าหาความรู้เต็มศักยภาพ เป็นการส่งเสริม สนับสนุนการใช้สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยี นวัตกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลาย มีศูนย์รวมสื่อให้ครูสามารถนำไปใช้ ในการจัดการเรียนรู้ได้ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียนตามมาตรฐานตามบริบทของพื้นที่ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ แนวทางการดำเนินการโดยพิจารณาจากปัจจัย หรือองค์ประกอบขั้นพื้นฐาน เพื่อสร้างโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงบริการการเรียนรู้ที่จะพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น อาคารเรียน อาคารประกอบ หอประชุม สนามกีฬา ห้องเรียน ห้องพิเศษ วัสดุ ครุภัณฑ์ เป็นการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561: 19-20)

การพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ จึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาแบบบูรณาการ รวมถึงกระบวนการนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพต่อไป (ณัฐตะวัน ลิมประสงค์, 2558: 33)

จากเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม มีความสนใจที่จะพัฒนาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนมทั้งนี้ มีข้อจำกัดด้วยสภาพที่ตั้งของสถานศึกษาและความแตกต่างของจำนวนนักเรียนในสถานศึกษา อาคารประกอบกร สภาพห้องเรียนที่ไม่เอื้อต่อการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมโดยรอบที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนจากสภาพปัญหาอุปสรรคดังกล่าว ผู้วิจัยได้สรุปปัญหา ออกมาดังนี้ (1) สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน (2) สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน (3) การเรียนการสอน (4) กิจกรรมผู้เรียน (5) การมีปฏิสัมพันธ์ครูกับผู้บริหาร (6) การมีปฏิสัมพันธ์ครูกับนักเรียน ซึ่งนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิธีการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อใช้วิเคราะห์แนวทาง และนำไปพัฒนาแนวทางการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนานักเรียน และเตรียมพร้อมกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องอาศัยการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่ชัดเจนนักเรียนจะต้องมีความรู้ที่จำเป็นในการใช้ชีวิตและการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมีความรู้และทักษะความสามารถในการใช้ชีวิต การทำงาน การดำรงชีพอยู่ได้กับภาวะเศรษฐกิจในสังคมโลกปัจจุบันต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม

2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม

3. เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม ในปีการศึกษา 2562 จาก 51 โรงเรียน จำนวน 1,689 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 51 คน และครูผู้สอน 1,638 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 368 คน ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน โดยเทียบตารางของ Krejcie and Morgan และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันในการจัด

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .64-84 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .98 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .44-93 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .98

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำเสนอข้อมูลโดยการแสดงความถี่ และร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และนำเสนอข้อมูลโดยการแสดง ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Priority Needs Index (PNI_{Modified}) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล และผู้ทรงคุณวุฒิ

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดสภาพ

แวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา มีบทบาทในการให้ข้อชี้แนะ คำแนะนำเกี่ยวกับแนวการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนมที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน

1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ ในการตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์การพัฒนาแนวทางการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ สร้างข้อสรุปจากเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ ร่างแนวทางการพัฒนาการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษานำเสนอแนวทางการพัฒนาที่ได้

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมิน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์คะแนนความเหมาะสม และความเป็นไปได้จากแบบประเมินแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา ด้วยวิธีการทางสถิติ ซึ่งประกอบ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม พบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิสัมพันธ์ครูกับนักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน

สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิสัมพันธ์ครูกับนักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผล ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา รายด้านโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน	4.05	0.67	มาก	4.67	0.47	มากที่สุด
2. ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน	4.01	0.65	มาก	4.66	0.45	มากที่สุด
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.00	0.66	มาก	4.67	0.44	มากที่สุด
4. ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.05	0.65	มาก	4.67	0.46	มากที่สุด
5. ด้านการปฏิสัมพันธ์ครูกับผู้บริหาร	4.05	0.64	มาก	4.67	0.47	มากที่สุด
6. ด้านการปฏิสัมพันธ์ครูกับนักเรียน	4.17	0.64	มาก	4.68	0.50	มากที่สุด
รวม	4.06	0.58	มาก	4.67	0.42	มากที่สุด

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) และลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ด้านสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการปฏิสัมพันธ์ครูกับผู้บริหาร และด้านการปฏิสัมพันธ์ครูกับนักเรียนตามลำดับ

3. สรุปแนวทางการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม ที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

1) ด้านสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน สถานศึกษามีการจัดห้องเรียนให้มีความปลอดภัย และมีอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าที่อยู่ใน

สภาพพร้อมใช้งาน สถานศึกษามีการจัดโต๊ะเก้าอี้กระดาน ให้เป็นระเบียบ ห้องเรียนมีสื่อเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ เครื่องขยายเสียง เครื่องฉายภาพ 3 มิติ อินเทอร์เน็ต สถานศึกษามีการจัดห้องเรียนที่มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวกเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ สถานศึกษามีการจัดห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี พร้อมอุปกรณ์ที่ทันสมัย

2) ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ สวนเศรษฐกิจพอเพียง และสถานที่พักผ่อนได้ร่มไม้สถานศึกษามีการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียน และโรงฝึกงานให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน สถานศึกษามีอาคารเรียน อาคารประกอบ และโรงฝึกงาน ที่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน สถานศึกษาจัดให้มีสนามกีฬาที่มีความพร้อม ได้มาตรฐาน เพื่อให้ผู้เรียนได้ออกกำลังกาย สถานศึกษามี ห้องน้ำ ห้องสุขา ที่สะอาดและเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน

3) ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูได้รับการอบรมพัฒนาตนเองด้านการจัดการเรียนรู้ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ครูได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

เนื่องด้านเทคนิคการผลิตสื่อนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ครูใช้รูปแบบการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้ ครูจัดการเรียนรู้โดยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ ครูนำเทคโนโลยีที่น่าสนใจและหลากหลาย มาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน

4) ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษามีวิธีการที่หลากหลาย ในการพัฒนานักเรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมฝึกทักษะอาชีพให้กับนักเรียน ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อฝึกให้นักเรียนแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต ห้องสมุด ชุมชน สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน เช่น กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรม 5 ส. จัดกิจกรรมอบรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เพื่อสร้างค่านิยมในการเป็น พลเมืองที่ดีของสังคม

5) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ครูกับผู้บริหาร ผู้บริหารให้ความเป็นกันเอง และสนับสนุนส่งเสริมด้านการเรียนการสอน ผู้บริหารมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูและบุคลากรในโอกาสต่าง ๆ เช่น มอบเกียรติบัตร มอบรางวัล ผู้บริหารเปิดโอกาส

ให้ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ ร่วมกันในการพัฒนาโรงเรียน ผู้บริหารสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อ จัดหาสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ เพื่อให้ครูนำไปเป็นแบบอย่าง

6) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ครูกับนักเรียน สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ครูรู้จักข้อมูลรายบุคคลของนักเรียนมากขึ้น ครูที่ปรึกษาคอยดูแลเอาใจใส่ติดตามนักเรียน จนเป็นที่ไว้วางใจของผู้ปกครอง ครูมีการสร้างเครือข่ายครู นักเรียน และผู้ปกครอง ผ่านเครือข่ายออนไลน์ ครูมีการเสริมแรงทางบวก ด้วยการชื่นชม ให้รางวัลกับนักเรียนที่ทำความดีครูมีการคัดกรองพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคลผ่านระบบ SDQ ออนไลน์

แนวทางการการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม ความเหมาะสมของแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 การตรวจสอบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัด สภาพแวดล้อมการเรียนรู้อในสถานศึกษา โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อ ในสถานศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน	4.48	0.76	มาก	4.24	0.82	มาก
ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน	4.56	0.78	มากที่สุด	4.24	0.88	มาก
ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.52	0.78	มากที่สุด	4.04	1.01	มาก
ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.52	0.87	มากที่สุด	4.04	1.18	มาก
ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ครูกับผู้บริหาร	4.56	0.78	มากที่สุด	4.40	0.85	มาก
ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ครูกับนักเรียน	4.64	0.61	มากที่สุด	4.44	0.77	มาก
รวม	4.55	0.76	มากที่สุด	4.23	0.88	มาก

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิสัมพันธ์ครูกับนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวีณา โภควณิช (2559: 143-145) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวม ระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานปัจจุบันของการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลมากที่สุด ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิสัมพันธ์ครูกับนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวีณา โภควณิช (2559: 143-145) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวม ระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานที่พึงประสงค์ของการ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลมากที่สุด

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นและลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม พบว่า ด้านที่มีความสำคัญของ

ความต้องการจำเป็นลำดับแรก คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ โคตรชมพู (2560: 138-140) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านที่มีความสำคัญของความต้องการจำเป็นลำดับแรกคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม

(1) ด้านสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน มีการจัดห้องเรียนให้มีความปลอดภัย จัดโต๊ะเก้าอี้ กระดาน ให้เป็นระเบียบ ห้องเรียนมีสื่อเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ เครื่องขยายเสียง เครื่องฉายภาพ 3 มิติ อินเทอร์เน็ต จัดห้องเรียนที่มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ มีการจัดห้องปฏิบัติการ พร้อมอุปกรณ์ที่ทันสมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐภัค อุทโท (2558: 84) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพของโรงเรียนอนุบาลวัดช่องลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันของการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีการจัดให้ห้องเรียนมีเครื่องปรับอากาศ จัดโต๊ะเรียนใหม่ให้เป็นระเบียบ มีสีสันทนสวยงาม และมีความสะอาดเรียบร้อยจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

(2) ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน มีแหล่งเรียนรู้ สวนเศรษฐกิจพอเพียง มีการ

ปรับปรุงอาคารเรียน และโรงฝึกงานให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน มีอาคารเรียน อาคารประกอบ และโรงฝึกงานที่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน จัดให้มีสนามกีฬาที่มีความพร้อมได้มาตรฐานเพื่อให้ผู้เรียนได้ออกกำลังกาย มีห้องน้ำห้องสุขา ที่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายชล วัฒนเกษภรณ์ (2560: 78-80) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาจัดทำแหล่งเรียนรู้สวนเศรษฐกิจพอเพียง สวนวิทยาศาสตร์มาใช้ในการเรียนการสอน แล้ววิเคราะห์แหล่งเรียนรู้

(3) ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูได้รับการอบรมพัฒนาตนเองด้านการจัดการเรียนรู้อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ครูได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการผลิตสื่อนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ครูใช้รูปแบบการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้ ครูนำเทคโนโลยีที่หลากหลายและน่าสนใจมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ โคตรชมภู (2560: 138-140) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอนของครูทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้การที่โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ดีจะทำให้โรงเรียนพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนได้ดี

(4) ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษามีวิธีการที่หลากหลาย ในการพัฒนานักเรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีการจัดกิจกรรมฝึกทักษะอาชีพให้กับนักเรียนจัดกิจกรรมเพื่อฝึกให้นักเรียนแสวงหาความรู้จาก

แหล่งต่าง ๆ มีการจัดกิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน เช่น กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรม 5 ส. มีการจัดกิจกรรมอบรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เพื่อสร้างค่านิยมในการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอำนาจ ครอบบุญ (2554: 26-28) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับการศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดชลบุรี ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การทำงานร่วมกันเพื่อการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความคิดเห็น พัฒนาความสามารถของตนเองได้เต็มศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ เรียนรู้ได้ทุกเรื่องตามที่ต้องการโดยไม่มีข้อจำกัด สร้างค่านิยมที่ดีของการเป็นผู้ใฝ่รู้ มีวินัย จริยธรรม และคุณธรรม

(5) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ครูกับผู้บริหาร ผู้บริหารให้ความสำคัญกับตนเอง และสนับสนุนส่งเสริมด้านการเรียนการสอนผู้บริหารมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูและบุคลากรในโอกาสต่าง ๆ เช่น มอบเกียรติบัตร มอบรางวัล ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกันในการพัฒนาโรงเรียน ผู้บริหารสนับสนุนงบประมาณ จัดหาสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ เพื่อให้ครูนำไปเป็นแบบอย่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติยา โพธิสาเกต (2560: 103-104) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อยู่ภายในสถานศึกษาเอกชน สังกัดองค์กรสังฆมณฑลท่าแร่ หนองแสง ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารเห็นความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้โรงเรียนต้องจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง การเรียนการสอนกิจกรรมและการทำงาน อันนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนครบถ้วน ทั้งทางกาย ทางจิตใจหรืออารมณ์ ทางสังคม และทางสติปัญญา

6) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ครูกับนักเรียน มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ครูรู้จักข้อมูลรายบุคคลของนักเรียนมากขึ้น ครูที่ปรึกษาคอยดูแลเอาใจใส่ติดตามนักเรียนจนจนเป็นที่ไว้วางใจของผู้ปกครอง ครูมีการเสริมแรงทางบวกด้วยการชื่นชม ให้รางวัล กับนักเรียนที่กระทำความดีครูมีการคัดกรองพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคลผ่านระบบ SDQ ออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวิดา โภควณิช (2559: 143-145) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวม ระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจและเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนมพบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านการเรียนการสอน อยู่ในระดับต่ำสุดและมีความต้องการสูงสุด ดังนั้นผู้อำนวยการ

สถานศึกษา ควรสนับสนุนและส่งเสริมพัฒนาครูผลิตสื่อนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน ใช้รูปแบบในการสอนที่หลากหลาย มีการส่งเสริมให้ห้องเรียนมีเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนรวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อยู่ภายในและภายนอกห้องเรียน

1.2 ผลจากการศึกษาความต้องการจำเป็นและลำดับความต้องการจำเป็นของการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของสภาพปัจจุบัน และมีดัชนีความต้องการจำเป็นลำดับแรก คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนควรวางแผนการสอน และเทคนิคการสอนที่ดีเพราะจะทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม

2.2 ควรศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครองต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยา โปธิสาเกตต์. (2560). *การพัฒนาแนวทางการจัดสภาพการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาเอกชนสังกัดอัครสังฆมณฑลท่าแร่ หนองแสง. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- ณัฐตะวัน ลิ้มประสงค์. (2558). *สภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน. จังหวัดเพชรบูรณ์: วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ.*

- ณัฐภักดิ์ อุทโท. (2558). *การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพของโรงเรียนอนุบาลวัดช่องลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1*. ชลบุรี. งานนิพนธ์ (กศ.ม.) มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประวีณา โภควนิช. (2559). *แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวมระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี*. ปทุมธานี. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พระมหาอำนาจ ครอบบุญ. (2554). *การศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดชลบุรี*. ชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพฑูริย์ ศรีฟ้า. (2555). *หลักการบริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2562*. กรุงเทพฯ: ชุมชมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์.
- สายชล วัฒนเกษกรณ์. (2560). *แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2*. นครสวรรค์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อมรรัตน์ โคตรชมภู. (2560). *การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 21*. มหาสารคาม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อรพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์. (2555). *รายงานการวิจัย: การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชา เทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Alessandro. (2007). *Learning Environment: Fefiding the Discourse onSchool Architechure. Journal School of Architect, 49(3): 65-82, 2007.*
- Cloonan, A. (2010). *The Connection Between Learning Spaces and Student LearningOutcomes: a Literature Review*. Melbourne: Department for Educationand Early Childhood Development.
- Cleveland, B. (2015). *Developing new approaches to the evaluation of physical learning environments: A return to the origins of post-occupancy evaluation in environmental psychology*. University of Melbourne,
- Jo O' Mara. (2010). *Australian Bureau of Statistics Census*. s.l.: s.n.
- Jo-Anne, B. (2014). *The Move to Modern Learning Environments in New Zealand Secondary School: Step Forward or Smokescreen*. Unites Institute of Technology.

การนำเสนอรูปแบบการส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลด้วยวิธีสืบสอบสำหรับลูกเสือ

A Propose of Digital Etiquette Leadership Learning Model with Inquiry Approach for the Boy Scouts

จิตรภรณ์ ไกรวรรณ¹, ปราวีณา สุวรรณณัฐโชติ²

Jitraporn Kaiwan¹, Praweenya Suwannatthachote²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ออกแบบรูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือ 2) ศึกษาความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่ระดมความคิดเห็นในการออกแบบรูปแบบฯ จำนวน 7 คน ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา จำนวน 3 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านลูกเสือ จำนวน 4 คน และผู้เชี่ยวชาญที่แสดงความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบฯ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์แนวทางในการออกแบบรูปแบบฯ และแบบประเมินความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบฯ ผลค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) อยู่ในช่วง 0.8-1.0 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เครื่องมือในการเรียนรู้ร่วมกันออนไลน์ 2) เนื้อหา 3) แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม 4) กิจกรรมการเรียนรู้ 5) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และ 6) การวัดและการประเมินผล

2. ผลการประเมินความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือ พบว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ที่ 4.55 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุดเหมาะสมต่อการนำไปใช้

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสาน, ภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัล

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ M.Ed.Candidate in Educational Technology and Communications, Faculty of Education, Chulalongkorn University

² Lecturer, Department of Educational Technology and Communications, Faculty of Education, Chulalongkorn University

Abstract

The purpose of this research was to 1) design the inquiry blended learning model to enhance digital etiquette leadership for the boy scouts 2) study the opinions of experts on the inquiry blended learning model to enhance digital etiquette leadership for the boy scouts, by using qualitative research methods. The sample group used in the research was divided into 2 groups of experts. The first group consisted of 7 experts, including 3 experts in educational technology and 4 veteran scouts who gave their input on the creation of an optimal model. The second group consisted of 5 experts who could provide valuable feedback on the model. The instruments used in the research were the interview questionnaire about the creation of an optimal model and the evaluation feedback form on the model. The result of the item-objective congruence index (IOC) is in the range 0.8-1.0. The statistics used for data analysis were average and standard deviation.

This study in the inquiry blended learning model to enhance digital etiquette leadership for the boy scouts found 6 important elements in the developmental learning model. They were as follows: 1) online collaborative learning tools 2) content 3) additional learning resources 4) learning activities 5) physical and virtual learning environment and 6) measurement and evaluation.

The results of the experts evaluation for the inquiry blended learning model to enhance digital etiquette leadership for the boy scouts were very positive with the average evaluation being 4.55, which is the highest band and suitable for use.

Keywords: The inquiry blended learning model, Digital etiquette leadership

บทนำ

การรู้เท่าทันสื่อเป็นเรื่องสำคัญ สำหรับเยาวชนในปัจจุบัน เนื่องจากผู้ที่รู้เท่าทันสื่อจะสามารถป้องกันตนเองจากการถูกจูงใจจากเนื้อหาของสื่อ สามารถวิเคราะห์เนื้อหาของสื่ออย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้สามารถควบคุมการตีความเนื้อหาของสื่อที่ดู ฟัง หรือมีปฏิสัมพันธ์ด้วย อูซาบักกินส์ (2555) กล่าวว่า การให้การศึกษาเพื่อการรู้เท่าทันสื่อจะมีประสิทธิภาพสูงสุดกับผู้เรียนในช่วงอายุระหว่าง 9-12 ปี ซึ่งควรเป็นการรวมศักยภาพด้านต่างๆ ทั้งความรู้ ทักษะ และทัศนคติควรมีหลักสูตรที่ทำให้ผู้สอนได้สอนการรู้เท่าทันสื่อกับ

ผู้เรียน สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้ให้ความสำคัญในเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ โดยจัดทำหลักสูตรลูกเสือเสริมสร้างทักษะชีวิตที่มีการเรียนการสอนในเรื่องรู้เท่าทันสื่อ เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตให้ผู้เรียนและเยาวชนในสถานศึกษาด้วยกระบวนการลูกเสือ ทั้งนี้ สำนักงานลูกเสือยุวกาชาดและกิจการผู้เรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการจึงได้การขับเคลื่อนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วยกระบวนการลูกเสือ โดยใช้หลักสูตรลูกเสือเสริมสร้างทักษะชีวิตและได้ออกแบบแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือเสริมสร้างทักษะชีวิตบูรณาการ

กับกิจกรรมที่เสริมสร้างทักษะชีวิตเข้ากับวิธีการลูกเสือ ซึ่งตามแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือเสริมสร้างทักษะชีวิต ประเภทลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามข้อบังคับของคณะลูกเสือแห่งชาติได้กำหนดให้มีการเรียนการสอนในเรื่องรู้เท่าทันสื่อ และ Boy Scouts of America ได้ร่วมรณรงค์กิจกรรมที่ลูกเสือควรปฏิบัติต่อผู้อื่น ตามกฎของลูกเสือในเรื่องต่างๆ โดยมีแนวคิดที่ว่าโลกดิจิทัลและชุมชนลูกเสือสามารถอยู่เคียงข้างกันได้ สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยประหยัดเวลาในการค้นคว้าเชื่อมต่อกับผู้อื่นๆ กับลูกเสือทั่วโลก รวมไปถึงการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ และการเฝ้าระวังภัยจากอินเทอร์เน็ต อีกทั้งกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ทก.) ได้ดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Cyber Scout) เพื่อสร้างและขยายเครือข่ายอาสาสมัครลูกเสือไซเบอร์

สังคมในปัจจุบันเป็นสังคมที่อยู่ในบริบทการสื่อสารยุคดิจิทัล เทคโนโลยีการสื่อสารที่มีความก้าวหน้าได้เปลี่ยนคุณลักษณะและขอบเขตของความเป็นพลเมืองให้เป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) ดังนั้นการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัลนอกจากจะต้องมีทักษะและความรู้ที่หลากหลายในการใช้อินเทอร์เน็ตผ่านอุปกรณ์และช่องทางการสื่อสารประเภทต่างๆ อย่างไรก็ตามทักษะการใช้อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวันไม่เพียงพอต่อคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองดิจิทัลที่สมบูรณ์ หากแต่จะต้องใช้เทคโนโลยีดังกล่าวในทางที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลอื่นและสังคม เช่น การเคารพสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น ตลอดจนมีพฤติกรรมในการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท อย่างเหมาะสม มีกฎกติกา มีวินัย และความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ไม่สร้างความเดือดร้อน ความรำคาญ ความเครียด ความกังวลใจ รวมถึงเป็นสาเหตุของ

ปัญหาทางสภาพจิตของบุคคลอื่นและตัวเอง

ในการสร้างให้ผู้เรียนเกิดการรู้เท่าทันสื่อเครือข่ายสังคมและมีมารยาทในการใช้สื่อเครือข่ายสังคมนั้นจำเป็นต้องมีต้นแบบให้ผู้เรียนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องดังกล่าว กระบวนการของความเป็นผู้นำก็เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ความรู้ทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการรู้เท่าทันสื่อเครือข่ายสังคมอันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในสังคมดิจิทัล การสอนทักษะการเป็นผู้นำสำหรับผู้เรียนเป็นส่วนสำคัญในการเลี้ยงดูและการศึกษาก็เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้เรียน ความเป็นผู้นำจึงเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกคน (Shinde, 2010 quote in Al-Jammal, 2015) การพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นผู้นำจะต้องมีกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นสิ่งสำคัญเพื่อจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและขยายความรู้ไปยังผู้อื่น Eisenkraft (2003 quoted in Jeff & Julie, 2013) กล่าวว่ากระบวนการสอนแบบสืบสอบในชั้นขยายความคิด เป็นการนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือแนวคิดที่ได้ค้นคว้าเพิ่มเติม หรือนำแบบจำลองหรือข้อสรุปที่ไปใช้อธิบายสถานการณ์หรือเหตุการณ์อื่นๆ ซึ่งก็จะช่วยให้เชื่อมโยงกับเรื่องราวต่างๆ และทำให้เกิดความรู้สึกกว้างขวางขึ้น การเรียนรู้แบบสืบสอบนี้ สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจโดยอาศัยกระบวนการกลุ่มและมีการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปยังผู้อื่น ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องมีการจัดเตรียมโอกาสให้ผู้เรียนได้นำสิ่งที่ได้เรียนมาไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ผู้สอนจะเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปสร้างเป็นความรู้ที่เรียกว่า “การถ่ายโอนการเรียนรู้” ซึ่งการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ก็เป็นการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่ผสมผสานวิธีโดยให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดประสบการณ์ร่วมกันระหว่างทั้งการเรียนรู้ในห้องเรียนและการเรียนรู้ออนไลน์ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยดำเนินการทำให้

ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ทุกแห่งทั้งในและนอกชั้นเรียนซึ่งเหมาะกับการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ การใช้เทคโนโลยีจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น

จากความสำคัญและองค์ความรู้โดยรวมที่ได้กล่าวมานั้น นำไปสู่แนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ โดยงานวิจัยนี้ได้ขยายขอบเขตการศึกษาจาก Boy Scouts of America และโครงการลูกเสือเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยมีลูกเสือซึ่งได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม เป็นผู้ทำหน้าที่ริเริ่มจุดประกายให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการรู้เท่าทันสื่อเครือข่ายสังคม ผู้สอนจะเป็นผู้ให้การสนับสนุนการให้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการสร้างการรู้เท่าทันสื่อเครือข่ายสังคมเพื่อให้ลูกเสือกลุ่มนี้ได้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการเสริมสร้างศักยภาพของตนเองให้รู้เท่าทันสื่อเครือข่ายสังคมอย่างแข็งแกร่ง ทั้งนี้ เพื่อให้งานวิจัยมีความยั่งยืนได้การดำเนินงานจะต้องขยายผลไปสู่บุคคลอื่นในโรงเรียนด้วยกระบวนการทางลูกเสือเพื่อให้ลูกเสือมีภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสูงขึ้น มีพฤติกรรมในการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาทอย่างเหมาะสมปลอดภัย มีกฎกติกาความเป็นส่วนตัวของบุคคล รวมถึงการใช้ถ้อยคำที่สุภาพในเครือข่ายสังคม โดยมีกระบวนการของความเป็นผู้นำในการกระตุ้นและแนะนำให้ผู้อื่นเกิดความตระหนักในด้านการใช้เครือข่ายสังคม และมีมารยาทในการใช้สื่อเครือข่ายสังคมในทางที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลอื่นและสังคม และเกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมดิจิทัลที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบรูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือ

2. เพื่อศึกษาความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสานที่เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือ มีขั้นตอนและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันสื่อเครือข่ายสังคม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เท่าทันสื่อของแกนนำ รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบสอบและรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน การเป็นพลเมืองดิจิทัล ภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลและแนวคิดเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันนำข้อมูลจากสิ่งที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั้งทางทฤษฎีแนวคิดมาพิจารณาและพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์

2. สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักการ องค์ประกอบของรูปแบบ ขั้นตอน และกิจกรรมเรียนรู้ที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือ และข้อเสนอแนะ โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 7 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยได้ 2 กลุ่ม ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้

2.1 ผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณวุฒิทางเทคโนโลยีการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทและมีประสบการณ์ในการสอนในระดับปริญญาบัณฑิตมากกว่า 3 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน

2.2 ผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณวุฒิด้านลูกเสือมีวุฒิทางลูกเสือ L.T.C ขึ้นไป จำนวน 4 คน

3. เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับหลักการ องค์ประกอบของรูปแบบ ขั้นตอน และกิจกรรมเรียนรู้ที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้อิสระแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือ

4. สรุป วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ จากนั้นนำมาออกแบบเป็นรูปแบบการเรียนรู้อิสระแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือ และสร้างแบบประเมินความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้อิสระแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือ

5. นำรูปแบบการเรียนรู้อิสระแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบฯ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้านดังนี้ 1) ภาพรวม 2) องค์ประกอบ 3) ขั้นตอนการเรียนรู้ 4) เครื่องมือ และ 5) การประเมินผล ซึ่งผู้ประเมินเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านลูกเสือ รวมจำนวน 5 คน ใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยได้ 2 กลุ่ม ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้

5.1 ผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณวุฒิทางเทคโนโลยีการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาเอกและมีประสบการณ์ในการสอนในระดับปริญญาบัณฑิตมากกว่า 5 ปี ขึ้นไป จำนวน 3 คน

5.2 ผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณวุฒิด้านลูกเสือมีวุฒิทางลูกเสือ L.T.C ขึ้นไป จำนวน 2 คน

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์

โดยใช้แบบสัมภาษณ์แนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้อิสระแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือ ทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยการนัดหมาย และทำการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้า (Face to face interview) จำนวน 6 คน และสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ จำนวน 1 คน เริ่มดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคม-เมษายน พ.ศ. 2562

7. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ องค์ประกอบ ขั้นตอน และกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับรูปแบบฯ โดยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ด้วยวิธีการจัดบันทึกและบันทึกเสียง และนำมาสร้างข้อสรุป วิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้แบบบรรยายความเรียงเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นวิเคราะห์ผลการประเมินความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ ด้วยวิธีการหาค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการออกแบบรูปแบบ

การเรียนรู้อิสระแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาวิเคราะห์ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) เครื่องมือในการเรียนรู้ร่วมกันออนไลน์ 2) เนื้อหา 3) แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม 4) กิจกรรมการเรียนรู้ 5) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และ 6) การวัดและการประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 เครื่องมือในการเรียนรู้ร่วมกันออนไลน์ เป็นเครื่องมือช่วยในการเรียนรู้ร่วมกัน ติดต่อสื่อสาร ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันเป็นลักษณะของการผสมผสานการเรียนแบบออนไลน์ (Online) ร่วมกับการเรียนแบบเผชิญหน้า (Face to Face) เครื่องมือที่ใช้ในการเรียนรู้ร่วมกันออนไลน์ในงานวิจัย มี 2 เครื่องมือดังนี้

1. Google Classroom เป็นเครื่องมือการเรียนรู้อันที่ให้ผู้สอนได้ชี้แจงข้อกำหนดในการเรียนของแต่ละบทเรียน รวมถึงเอกสารประกอบการเรียน แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับบทเรียนในแต่ละหัวข้อและรวมถึงการตอบคำถามของลูกเสือในแต่ละบทเรียน อีกทั้งสามารถตรวจสอบเวลาเรียนของลูกเสือได้

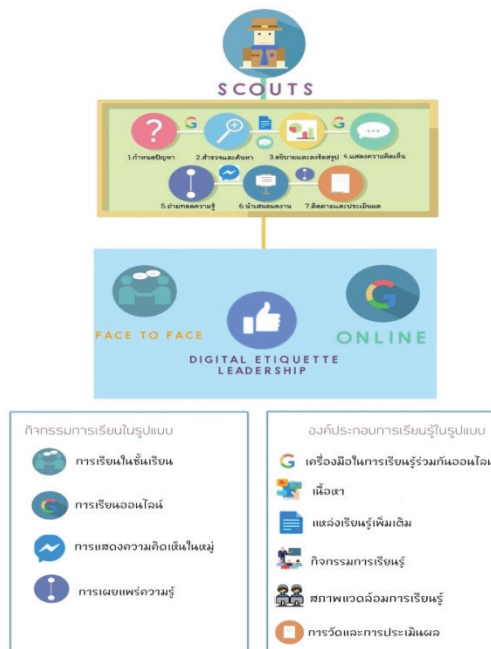
2. Facebook Messenger เป็นเครื่องมือที่ใช้แสดงความคิดเห็นภายในหมู่ของลูกเสือ ทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ของลูกเสือและสามารถทำงาน

ร่วมกันได้เป็นหมู่

องค์ประกอบที่ 2 เนื้อหา เป็นเนื้อหาในเรื่องมารยาทในสังคมดิจิทัล โดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาให้สอดคล้องในเรื่องมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ซึ่งเนื้อหาประกอบด้วย 4 เรื่องดังนี้ 1) สิทธิและความรับผิดชอบ 2) การสื่อสารในสังคมดิจิทัล 3) ความปลอดภัยในสังคมดิจิทัล และ 4) แนวปฏิบัติในสังคมดิจิทัล

องค์ประกอบที่ 3 แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เนื้อหาวิชา ในขณะที่ลูกเสือมีปฏิสัมพันธ์กับแหล่งข้อมูลต่างๆ โดยมุ่งให้ความรู้ทั้งเนื้อหาวิชาและสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและส่งเสริมการเรียนรู้แบบสืบสอบผสมผสาน

องค์ประกอบที่ 4 กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมในการเรียนรู้แบบสืบสอบผสมผสาน ระหว่าง

ภาพที่ 1 รูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือ

การเรียนรู้แบบเผชิญหน้าในห้องเรียนกับการเรียนรู้แบบออนไลน์ สามารถติดต่อสื่อสาร และส่งงานได้ด้วยเครื่องมือในการเรียนรู้ร่วมกันออนไลน์ มีขั้นตอนการจัด กิจกรรม 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขึ้นกำหนดปัญหา เป็นขั้นนำเข้าสู่บทเรียนผู้สอนจะตั้งคำถามหรือปัญหา หรือให้ลูกเลือดยุติการสอนตามที่ผู้สอนกำหนด 2) ขึ้นสำรวจและค้นหา ขั้นนี้จะต่อเนื่องจากขั้นกำหนดปัญหา ให้ลูกเลือกศึกษาข้อมูลจากคำถามหรือปัญหาที่ผู้สอนกำหนดจากแหล่งเรียนรู้ที่ผู้สอนได้จัดเตรียมไว้และทำความเข้าใจในคำถามหรือปัญหาดังกล่าว 3) ขึ้นอธิบายและลงข้อสรุป ขั้นนี้ให้ลูกเลือกนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้ามาวิเคราะห์ แปลผล สรุปผล และเขียนสะท้อนคิดผ่านเครื่องมือเรียนรู้ร่วมกันออนไลน์ 4) ขึ้นแสดงความคิดเห็น ขั้นนี้เป็นการนำความรู้ที่ได้เชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือแนวคิดที่ได้ค้นคว้าเพิ่มเติมพูดคุยแลกเปลี่ยนในห้องสนทนาของหมู่เพื่อหาแนวทางการดำเนินงาน 5) ขึ้นถ่ายทอดความรู้ ขั้นนี้ลูกเลือกได้นำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ลูกเลือกนำความรู้ที่ได้รับไปขยายผลและถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่น เช่น การทำวิดีโอ ละครสั้น เสียงตามสาย การรณรงค์ภายในโรงเรียน ประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ หรือโปสเตอร์ เป็นต้น 6) ขึ้นนำเสนอผลงาน เมื่อลูกเลือกได้ทำกิจกรรมถ่ายทอดความรู้แล้วแต่ละหมู่จะรายงานผลและนำเสนอผลงานจากการขยายผลและถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่น และ

7) ขึ้นติดตามและประเมินผล เป็นการประเมินการเรียนรู้ของลูกเลือว่าหลังจากที่ลูกเลือกได้เรียนรู้ด้วยรูปแบบฯ ลูกเลือกมีภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลเป็นอย่างไร

องค์ประกอบที่ 5 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้แบบผสมผสานทั้งในห้องเรียนปกติแบบเผชิญหน้า (Face to Face) และแบบออนไลน์โดยจัดห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ลูกเลือกสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน

องค์ประกอบที่ 6 การประเมินผล การประเมินผลตามสภาพความจริง ด้วยการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และประเมินภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัล มีขั้นตอนการประเมิน ดังนี้

1) การประเมินผลก่อนการเรียนรู้ 2) การประเมินผลระหว่างการเรียนรู้ และ 3) การประเมินผลหลังการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ประเมิน ได้แก่ 1) แบบทดสอบเรื่องมารยาทในสังคมดิจิทัล 2) แบบวัดภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัล 3) แบบสอบถามความเห็นและพฤติกรรมของลูกเลือกหลังจากที่ได้เผยแพร่ความรู้ 4) แบบสังเกตพฤติกรรมของลูกเลือก

ตอนที่ 2 ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเลือกปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือ

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านที่ 1 ภาพรวมของรูปแบบ	4.45	0.47	ระดับมากที่สุด
ด้านที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ	4.60	0.33	ระดับมากที่สุด
ด้านที่ 3 ขั้นตอนการเรียนรู้ของรูปแบบ	4.66	0.36	ระดับมากที่สุด
ด้านที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในรูปแบบ	4.45	0.39	ระดับมากที่สุด
ด้านที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ของรูปแบบ	4.60	0.51	ระดับมากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า รูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$, S.D.=0.41)

อภิปรายผล

รูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือมีประเด็นที่สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือ ลูกเสือ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เครื่องมือในการเรียนรู้ร่วมกันออนไลน์ 2) เนื้อหา 3) แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม 4) กิจกรรมการเรียนรู้ 5) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และ 6) การวัดและการประเมินผล โดยได้มีการพัฒนารูปแบบฯ อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การสังเคราะห์ หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบต่างๆ โดยมีแนวคิดการเรียนรู้แบบสืบสอบ การเรียนรู้แบบผสมผสานมาเป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานในการสังเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับ Harvey (2003) ได้ทำการศึกษามุมมองของการเรียนรู้แบบผสมผสาน พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันและพึงพา

อาศัยกัน ทำให้สามารถออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบผสมผสานได้อย่างมีความหมาย ได้แก่ 1) สถาบัน 2) จิตวิทยาการสอน 3) เทคโนโลยี 4) การออกแบบส่วนต่อประสาน 5) การประเมินผล 6) การบริหารจัดการ 7) การสนับสนุนทรัพยากร และ 8) จริยธรรม ทั้งนี้ เพื่อให้ได้รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบสอบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เนื้อหาต่างๆ อย่างเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ตั้งแต่การสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัล องค์ประกอบของรูปแบบขั้นตอนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการสัมภาษณ์ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษาและด้านลูกเสือ จำนวน 7 คน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นในเรื่องการสร้างภาวะผู้นำของลูกเสือว่าจะต้องเน้นในเรื่องของการปฏิบัติ เน้นการทำกิจกรรม เพื่อให้ลูกเสือได้ฝึกและแสดงความเป็นผู้นำ การเรียนการสอนในห้องเรียนควรมีกิจกรรมในเรื่องมารยาทในสังคมดิจิทัลที่ให้ลูกเสือได้ฝึกปฏิบัติจริง นำกฎและคำปฏิญาณของลูกเสือไปประยุกต์กับเรื่องมารยาทในสังคมดิจิทัลและนำเครื่องมือทางเทคโนโลยีประยุกต์เข้ากับกิจกรรมลูกเสือ เช่น การใช้ QR code, Augmented Reality (AR), การใช้แผนที่

เข็มทิศ ด้วย Google map เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับอุลิสซา (2556) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุกด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) การเรียนรู้เท่าทันสื่อเป็นการเรียนเรื่องกระบวนการคิดจึงไม่สามารถใช้การสอนหรือการบรรยายได้ จำเป็นต้องใช้การลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขึ้นภายในตน จากนั้นผู้วิจัยทำการออกแบบรูปแบบการเรียนรู้ และนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ได้เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบฯ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ารูปแบบการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีความเหมาะสมต่อการส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลให้กับลูกเสือ และสามารถนำไปใช้ได้จริง

2. ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือที่ผู้วิจัยได้ออกแบบขึ้น คุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือ ด้านที่ 3 ขั้นตอนการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านที่ 2 องค์ประกอบ และด้านที่ 5 การประเมินผลการเรียน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด คือ ด้านที่ 1 ภาพรวม และด้านที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญยังให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อการพัฒนาแบบฯ ให้ดียิ่งขึ้นและการนำแบบฯ ไปใช้ในสถานการณ์จริง โดยสรุปได้ดังนี้ ในด้านที่ 1 ภาพรวม ผู้วิจัยสามารถออกแบบรูปแบบออกมาได้ดี ถ้าสามารถทำได้จริงจะเป็นประโยชน์ต่อกิจการลูกเสือไทย และกระทรวงศึกษาธิการ มีข้อควรระวังสำหรับการวิจัยคือ เวลาเปลี่ยน สังคมเปลี่ยน ลูกเสือเปลี่ยน รูปแบบฯ จะต้องออกแบบให้มีความยืดหยุ่นมาก ๆ และสิ่งสำคัญคือระยะเวลาที่ใช้ในการสร้างภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัล

ให้กับลูกเสือ ด้านที่ 2 องค์ประกอบ เพิ่มบริบทเนื้อหาในด้านมารยาททางออนไลน์ในสังคมของต่างประเทศเข้าไปด้วย ด้านที่ 3 ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้ ปรับชื่อขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้มีความสอดคล้องและกระชับมากขึ้น ด้านที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ การใช้ Google classroom มาช่วยในการจัดการเรียนการสอนทำให้สามารถตรวจสอบเวลาเข้าเรียนของลูกเสือได้ ด้านที่ 5 การประเมินผลการเรียน ควรมีการวัดผลจากบุคคลที่ลูกเสือได้ไปถ่ายทอดความรู้ เพื่อเก็บข้อมูลว่าลูกเสือมีภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลเป็นอย่างไร

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ได้รูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และสามารถนำไปใช้ได้จริง รูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัล เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลให้กับลูกเสือ โดยมีองค์ประกอบภาวะของผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัล 5 ด้าน ได้แก่ 1) มีความรับผิดชอบ 2) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 3) มีจริยธรรม 4) คำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคล และ 5) รับผิดชอบต่อผู้อื่น (Shea, 1997 ; Schinkten, 2018 ; ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ, 2561 ; มหาวิทยาลัยมหิดล, 2559 ; กรวรรณ โพธิ์ทอง, 2559 ; วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์, 2558 ; กิตติรานีย์ ขวงพร, 2558 ; ประเวศ วะสี, 2557 ; กมลวรรณ เกษะนันท์, 2555 ; และบุญธรรม กิจปริตตาริสุทธิ, 2553 โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบสอบ ซึ่งเป็นการดำเนินการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม เกิดความคิด และลงมือแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง มีผู้สอนช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน (ทิตินา แชนมณี, 2554) โดยผสมกับการเรียนรู้

แบบผสมผสานซึ่งเป็นการเรียนที่มีความหลากหลายในการเลือกใช้เทคโนโลยีการสอนเข้ามาผสมผสานระหว่างกัน ทั้งในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนและกิจกรรมการเรียนออนไลน์ โดยผ่านระบบบริหารจัดการการเรียนรู้ และหรือเทคโนโลยีเครือข่ายสังคมเข้ามาช่วยดำเนินการให้การเรียนการสอนแบบผสมผสานสามารถขยายการมีส่วนร่วมในการเรียนของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย (ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ, 2557)

จากผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือได้รับการพัฒนาขึ้นภายใต้การสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี และหลักการที่สอดคล้องเหมาะสม มีประสิทธิภาพในการนำมาใช้ในการส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทของลูกเสือได้ จากผลการประเมินความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบฯโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่ารูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 5 ด้าน และมีขั้นตอนที่สามารถช่วยเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลให้กับลูกเสือ โดยเฉพาะขั้นตอนการถ่ายทอดความรู้ ลูกเสือได้จะแสดงความเป็นผู้นำ นำสิ่งที่ได้จากการเรียนเรื่องมารยาทในสังคมดิจิทัลไปขยายผลและถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่น ในหลายๆ วิธี เช่น การทำวิดีโอ ทำเพจ Facebook แสดงละครสั้น เสียงตามสาย ทำโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ การรณรงค์ภายในโรงเรียน การประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น สอดคล้องกับ Shinde (2010 quote in Al-Jammal, 2015) การสอนความเป็นผู้นำของผู้เรียนคือการจัดกิจกรรมหรือกิจกรรมนอกหลักสูตรเป็นประจำให้ผู้ปกครองและครูจัดกิจกรรมหลายอย่างเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะและทักษะความเป็นผู้นำซึ่งจะไม่เพียงแต่สอนเกี่ยวกับความสำคัญของการเป็นผู้นำเท่านั้น แต่ยังคงสอน

ทักษะการเป็นผู้นำใหม่ ๆ และส่งเสริมสิ่งที่มีอยู่เดิม ประกอบกับงานวิจัยของอุทุมพร ชื่นวิญญา (2554) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ผสมผสานรูปแบบ INFOHIO DIALOGUE และกระบวนการการเรียนรู้แบบสืบสอบเพื่อเสริมสร้างการรู้สารสนเทศของผู้เรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าขั้นตอนการเรียนรู้อธิบายช่วยเสริมสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียน และงานวิจัยของญาณี นาถมพลอย (2555) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บนสื่อสังคมออนไลน์ด้วยการสืบสอบแบบชื่นชมจากกรณีตัวอย่างที่มีต่อทักษะการคิดขั้นสูงด้านการดำเนินชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผู้เรียนที่เรียนจากกิจกรรมการเรียนรู้บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยการสืบสอบอย่างชื่นชมจากกรณีตัวอย่างมีทักษะการคิดขั้นสูงด้านการดำเนินชีวิต ดังนั้น จึงสรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยและแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมในการส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือและสามารถนำไปเป็นต้นแบบในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้

ข้อเสนอแนะ

1. รูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือสามารถนำไปใช้ในการสอนรายวิชาลูกเสือในเรื่องมารยาทในสังคมดิจิทัล ระดับลูกเสือสามัญ (ประถมศึกษาปีที่ 4-6) และลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) โดยให้ความรู้เรื่องมารยาทในสังคมดิจิทัลและจัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติให้ลูกเสือได้ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้อื่นเพื่อฝึกความเป็นผู้นำ

2. รูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือ ทำให้ลูกเสือได้ตระหนักในเรื่องมารยาทในสังคมดิจิทัลมากขึ้นและใช้ความเป็นผู้นำตามกระบวนการของลูกเสือถ่ายทอดความรู้เรื่องมารยาทในสังคมดิจิทัลไปยังผู้อื่น

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ โพธิ์ทอง. (2559). ผลของภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนและบรรยากาศโรงเรียนโดยมีการรู้ เทคโนโลยีและการบูรณาการเทคโนโลยีในการสอนของครูเป็นสื่อกลางต่อประสิทธิผลครูใน โรงเรียนดีศรีตำบล ระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 10(3). 255-269.
- กมลวรรณ เกษะนันท์. (2555). กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารระดับกลางของโรงเรียน ในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต ในประเทศไทย. ดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- กิตติราณี ขวงพร. (2554). การพัฒนาแบบวัดทักษะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต. มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ญาติ นาแกมพลอย. (2555). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บนสื่อสังคมออนไลน์ด้วยการสืบสอบแบบซึ่งชมจากกรณีตัวอย่างที่มีต่อการคิดขั้นสูงสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3: การวิเคราะห์เครือข่าย สังคมออนไลน์. มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ทศนา แชมมณี. (2554). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ. (2553). เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ ะสี. (2557). ระบบการสร้างผู้นำสำหรับประเทศไทยยุคใหม่. นครปฐม: ศูนย์จิตตปัญญา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปราวีณา สุวรรณรัฐโชติ. (2557). การออกแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยเทคโนโลยีเครือข่ายสังคมเพื่อขยายการมีส่วนร่วมในการเรียนของผู้เรียน. ใน ประกอบ กรณีกิจ, จินตวีร์ คล้ายสังข์, บรรณาธิการ, รวมบทความเรื่องเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา: นวัตกรรมการเรียนรู้อย่างผสมผสาน (หน้า. 47-62). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราวีณา สุวรรณรัฐโชติ. (2561). วัคซีนคุ้มภัยคนยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนา นวัตกรรม ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2559). หลักสูตรการเข้าใจดิจิทัล (Digital Literacy Curriculum), สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2562, จาก <http://e-learning.guest.in.th/course>

- วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์. (2558). *มารยาทในการใช้อินเทอร์เน็ต (Netiquette)*. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2559, จาก <http://www.infocommmju.com/icarticle/images/stories/icarticles/ajwit-taya/digital/Netiquette.pdf>
- อุทุมพร ชื่นวิญญา. (2554). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ผสมผสานรูปแบบ INFOHIO DIALOGUE และกระบวนการการเรียนรู้แบบสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1*. คุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- อุติษา ครุฑทะเลน. (2556). *แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เท่าทันสื่อของแกนนำเยาวชน*. คุษฎีบัณฑิต, มหาลัยสวนดุสิต, กรุงเทพฯ.
- อุษา บิ๊กกินส์. (2555). การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ. *สุทธิปริทัศน์*, 26(80): 147-161.
- Al-Jammal, K. (2015). Student Leadership: Basic Skills and Appropriate Activities International. *Journal of Innovative Research & Development*, 4(13): 20-39.
- Jeff, M.C., & Julie, S.B. (2013). Teachers' Transformation to Inquiry-Based Instructional Practice. *Creative Education*, 4(2): 132-142.
- Harvey, S. (2003). Building Effective Blended Learning Programs. *Educational Technology*, 43(6): 51-54.
- Schinkten, O. (2018). *What is digital etiquette?*. Retrieved December 19, 2019, from <https://www.lynda.com/Classroom-Management-tutorials/What-digital-etiquette/440956/476077-4.html>
- Shea, V. (1997). *The Core Rules of Netiquette*. Retrieved March 19, 2019, from <http://www.albion.com/netiquette/introduction.html>
- Stacey, E., & Gerbic, P. (2007). Teaching for blended learning—Research perspectives from on-campus and distance students. *Education and Information Technologies*, 12(3): 165-174.

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

The Development of Mathematics Instructional Model to enhance Creative Problem Solving Skill of Matthayomsueksa 6 Students

ฐานพัฒน์ ปีกการะเน¹

Thanaphat Pakkarane¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 2) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ทดลองใช้รูปแบบเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน โรงเรียนเทศบาล 2 “อิสานธีรวิทยาคาร”เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบแผนการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ t-test (Dependent)

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มี 6 องค์ประกอบ คือ แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ขั้นตอนการเรียนการสอน ระบบสังคม หลักการตอบสนอง และระบบสนับสนุน ซึ่งขั้นตอนการเรียน การสอนมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การดำเนินการค้นหา (S: Search) (2) ขั้นปฏิบัติกิจกรรม (A: Acting) (3) ขั้นนำความรู้สู่การประยุกต์ใช้ (I: Implicating) และ (4) ขั้นสรุปความคิดรวบยอด (C: Concept) และผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบมีค่าเฉลี่ย 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 ซึ่งมีความเหมาะสมระดับมาก

2. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้

¹ โรงเรียนเทศบาล 2 “อิสานธีรวิทยาคาร” เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

¹ Tassaban 2 “Isandheerawittayakan” School. Municipality of Buriram, Buriram

ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนการสอนการสอนคณิตศาสตร์ ทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

Abstract

This research aimed to develop mathematics instructional model to enhance creative problem solving skill for Matthayomsueksa 6 Students and its uses. The model was implemented with 30 students of matthayomsueksa 6 in second semester of the academic year 2019, Tessaban2 “Isandheerawittayakan” School. Research tools include tested: learning achievement test, creative problem solving test, the satisfaction inventory. The statistics used for analyzing data were percent, mean, standard deviation, and dependent t-test

The finding revealed that those instructional model consisted of 6 components were principles and basic concepts, the purposes of model, syntax, social system, principle of reaction, and support system. Documentary study based on Treffinger to 4 syntax of learning activities ; Search, Acting Implicating and Concept. The appropriateness of instructional model was highest level. Student could develop the learning achievement was significantly higher than the pretest at the significantly level of .05, the creative problem solving skill was significantly higher than the 70 percent, and the satisfaction learning on mathematics instructional model to enhance creative problem solving skill was highest level.

Keywords: Mathematics Instructional Model, Creative Problem Solving Skill

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ ระเบียบ มีแบบแผนสามารถวิเคราะห์ปัญหา และสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วน รอบคอบ คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ช่วยพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 47) การ

คิดแก้ปัญหาและการคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะการคิดประเภทหนึ่งสำหรับการพัฒนาบุคคล เป็นธรรมชาติของการคิดที่มีอยู่ในตัวบุคคล ซึ่งถูกนำมาใช้สำหรับการคิดที่เรียกว่า “การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์” อันเป็นความสามารถที่จะสร้างความพร้อมของบุคคลและเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ชีวิตประสบผลสำเร็จที่ดีว่า (Treffinger, 2005: 30 ; Michell and Konalik, 1999: 4) การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นกระบวนการมุ่งหาคำตอบและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นไปตามลำดับขั้นตอนประกอบด้วย ขั้นตอนทำความเข้าใจปัญหา มองปัญหาในหลายๆ มุมเพื่อให้เห็น ความ

สัมพันธ์เชื่อมโยง ขึ้นสร้างแนวคิดที่หลากหลายในการแก้ปัญหาเสนอวิธีการแก้ปัญหาให้ได้มากที่สุด มีวิธีการแปลกใหม่ต่างจากเดิม ขึ้นเตรียมการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ เลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ปัญหาและขึ้นวางแผนแล้วปฏิบัติตามแนวคิดนำไปใช้แก้ปัญหาจริง

การประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล 2 “อิสานธีรวิทยาคาร” จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิชาคณิตศาสตร์ พบว่าในปีการศึกษา 2560 มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน 14.43 คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 24.53 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ต่ำทั้งระดับโรงเรียนและระดับประเทศ ต้องเร่งพัฒนาต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่จะส่งผลให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ซึ่งกระบวนการที่จำเป็นคือ กระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผู้เรียนยังไม่สามารถคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้อย่างเป็นระบบและหลากหลายจะมุ่งหาเฉพาะคำตอบตามวิธีการที่ปรากฏในตำรา ปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลดังกล่าวคือ วิธีการสอน หรือวิธีการจัดการเรียนรู้ ซึ่งที่ผ่านมาเน้นเนื้อหามากกว่ากระบวนการ ควรสอนให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สังเคราะห์และประเมินค่า (วิชาการโรงเรียนเทศบาล 2 “อิสานธีรวิทยาคาร”, 2561)

ทั้งนี้ ไม่มีรูปแบบการเรียนการสอนรูปแบบใดที่เป็นรูปแบบที่ดีที่สุดที่จะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ในทุก ๆ เรื่อง แต่การเรียนการสอนที่เป็นระบบ หรือการพัฒนาการเรียนการสอนจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะสร้างระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพราะการเรียนการสอนที่มีระบบคือการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพแบบองค์รวมที่ดำเนินการตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เป็นที่ยอมรับและมีผลการวิจัยรองรับและหัวใจสำคัญของการเรียนการสอนคือให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้

เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต (Joyce and Weil, 2011: 6)

ด้วยแนวคิด หลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยในเรื่องพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษานำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นดังนี้
 - 2.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
 - 2.2 ศึกษาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนโดยเทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 70
 - 2.3 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนที่ได้เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

และมีทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามกระบวนการของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่งขั้นตอนและรายละเอียดในการดำเนินงานเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสภาพปัจจุบันและเงื่อนไขการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์

1. ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ จากศึกษานิเทศก์ที่กำกับดูแลกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จำนวน 1 คน และครูผู้สอนคณิตศาสตร์ที่ จำนวน 4 คน จากโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองบุรีรัมย์
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์
4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่กำหนด

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1. สร้างและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. แหล่งข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 ผู้เชี่ยวชาญ สำหรับประเมินร่างรูปแบบการเรียนการสอน รับรองรูปแบบการ จำนวน 5 ท่าน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1 รูปแบบการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

3.2 เอกสารประกอบการใช้รูปแบบการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะ การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ แบบวัดความพึงพอใจ

4. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ขั้นที่ 1 การสร้างรูปแบบการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีลำดับขั้นตอนดังนี้

4.1 สังเคราะห์รูปแบบการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

4.2 กำหนดกรอบแนวคิดรูปแบบการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ด้านคณิตศาสตร์และครูสอนคณิตศาสตร์

4.3 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับรูปแบบการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยการสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนและจัดทำโครงร่างเป็นต้นฉบับซึ่งมีองค์ประกอบ 6 ส่วนตามแนวคิดของ Joyce and others (2011: 206-207)

4.4 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของการพัฒนารูปแบบการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

4.4.1 นำแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน คณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ให้มีความเหมาะสม

4.4.2 จัดพิมพ์แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4.5 นำโครงร่างรูปแบบการเรียนการสอนเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวม 4.43 แสดงว่ารูปแบบการเรียนการสอนมีความเหมาะสมระดับมาก

4.6 ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเรียนการสอนตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยเทียบกับเกณฑ์ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ

ขั้นที่ 2 สร้างเครื่องมือและเอกสารประกอบการใช้รูปแบบการเรียนการสอนดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 2 “อิสานธีรวิทยาคาร” กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

1.2 ศึกษาสาระการเรียนรู้ที่นำมาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง ลำดับอนันต์และอนุกรมอนันต์ และกำหนดเวลาในการเรียนรู้

1.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาตัวชี้วัด จุดประสงค์และเวลาเรียน เรื่อง ลำดับอนันต์และอนุกรมอนันต์

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล และนำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและประเมินคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ขอบข่ายเนื้อหาและตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จุดมุ่งหมายของการวัดผลประเมินผล เรื่อง ลำดับอนันต์และอนุกรมอนันต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบชนิดเลือกตอบให้สอดคล้องกับ เนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัดเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.3 สร้างตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา จุดประสงค์ การเรียนรู้และจำนวนข้อสอบที่สร้างและข้อสอบที่ต้องการใช้จริงต้องการใช้จริง ในแต่ละเนื้อหาของ เรื่อง ลำดับอนุกรมและอนุกรมอนันต์

2.4 นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อ ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงในเรื่องการเขียนข้อสอบ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความ สอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC)

2.5 วิเคราะห์ข้อมูลค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของ แบบทดสอบกับจุดประสงค์

การเรียนรู้ ที่มีค่าตั้งแต่ 0.50-1.00 เป็นข้อสอบที่มีความเที่ยงตรงสามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งผลการประเมินความสอดคล้องของข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ข้อสอบเข้าเกณฑ์ ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.80-1.00

2.7 นำแบบทดสอบที่ผ่านการประเมินความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญมาทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่เคยเรียนเนื้อหาเรื่องนี้มาแล้ว จำนวน 30 คน

2.8 วิเคราะห์หาคุณภาพแบบทดสอบค่าอำนาจจำแนกรายข้อของ ข้อสอบแบบอิงเกณฑ์ โดยใช้ดัชนี B (B-Index) ของเบรนนัน โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.20-1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 97) เพื่อคัดเลือกข้อสอบให้เหลือเพียง 30 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.35-0.80

2.9 นำแบบทดสอบที่ผ่านเกณฑ์โดยนำข้อสอบที่คัดเลือกไว้จำนวน 30 ข้อ มาหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยวิธีของโลเวท (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 112) ซึ่งความเชื่อมั่น ทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.89

2.10 จัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับจริงเพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

3. แบบทดสอบการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Treffinger

3.2 สร้างแบบทดสอบการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ตามแนวคิดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Treffinger จาก 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเข้าใจความท้าทาย 2) การสร้างแนวคิด 3) การเตรียมปฏิบัติการ 4) การวางแผนแนวปฏิบัติ

3.3 นำแบบทดสอบการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เสนอต่ออาจารย์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงโดยระบอบองค์ประกอบในพฤติกรรมชีวิต

3.4 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับพฤติกรรมชีวิตด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยหา ค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 สามารถนำไปใช้ได้

3.5 วิเคราะห์ข้อมูลค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมชีวิตด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ที่มีค่าตั้งแต่ 0.50-1.00 เป็นข้อสอบที่มีความเที่ยงตรงสามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งผลการประเมินความสอดคล้องของข้อสอบกับพฤติกรรมด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ได้ข้อสอบเข้าเกณฑ์ทุกข้อมีค่าเฉลี่ย 1.00

3.6 นำแบบทดสอบการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่ผ่านการ ประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

3.7 วิเคราะห์ค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของ แบบทดสอบการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์รายข้อแบบอิงกลุ่ม โดยกำหนดเกณฑ์คัดเลือกค่าความยาก (p) ตั้งแต่ 0.20-0.80 และอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20-1.00 โดยคัดเลือกให้เหลือเพียง 3 สถานการณ์ ซึ่งมีค่าความยาก (p) ระหว่าง 0.38-0.78 และอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.33-0.72

3.8 นำแบบทดสอบการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่ผ่านเกณฑ์มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (KR20) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 117) โดยใช้เกณฑ์ที่ยอมรับคือ 0.7-1.00 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.93

3.9 จัดพิมพ์แบบทดสอบการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ฉบับ สมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

4. แบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน แบบวัดความพึงพอใจเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่ามี 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท

4.1 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

4.2 สร้างแบบวัดความพึงพอใจ ซึ่งเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็น ข้อคำถามที่มุ่งวัดเกี่ยวกับความรู้สึก ชอบ พอใจของนักเรียนจำนวน 20 ข้อ

4.3 นำแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องของข้อความกับนิยามศัพท์ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามเกณฑ์ดังนี้

4.4 ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ของความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตรหาค่า IC (ประสาทเนื่องเฉลิม. 2556: 197) ที่มีค่าตั้งแต่ 0.50-1.00 เป็นข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้ ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00

4.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามข้อเสนอ

แนะของผู้เชี่ยวชาญ และจัดพิมพ์ ฉบับจริงเพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาล 2 “อิสานธีรวิทยาคาร” ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวนนักเรียน 60 คน จาก 2 ห้องเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนเทศบาล 2 “อิสานธีรวิทยาคาร” ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวนนักเรียน 30 คน ได้มาโดยการสุ่ม แบบกลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 รูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเอกสารประกอบการใช้รูปแบบ

3.2 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ

3.3 แบบทดสอบการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จำนวน 3 ข้อ

3.4 แบบวัดความพึงพอใจ 20 ข้อ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ทดสอบนักเรียนก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ลำดับอนันต์ และอนุกรม เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

4.2 ผู้วิจัยนำรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมการทักษะการ คิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ที่พัฒนาขึ้นไปให้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน

4.3 ทดสอบนักเรียนหลังเรียนด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ลำดับอนันต์ และอนุกรม จำนวน 30 ข้อ

4.4 ทดสอบการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนด้วยแบบทดสอบการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

4.5 วัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมการทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะ การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

5.1 ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน เรื่อง ลำดับอนันต์และอนุกรมอนันต์ซึ่งเป็นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

5.2 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ที่ส่งเสริมการทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

5.3 เมื่อดำเนินการจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้นทุกแผนการจัดการเรียนรู้ทำการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ทดสอบการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และวัดความ พึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมการทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

5.4 ตรวจสอบ ให้คะแนนการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการทดสอบ การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

5.5 ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียน การสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

6.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ นำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ก่อนเรียน และหลังเรียนหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ สถิติ t-test

6.2 การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ นำผลการทดสอบคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์กับเกณฑ์ร้อยละ 70

6.3 ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน คำนวณ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อการจัดการ เรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียน การสอน การสรุปความหมายของการประเมินผลความพึงพอใจของนักเรียน

ผลการวิจัย

1. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การดำเนินการค้นหา (S: Search) (2) ขั้นตอนปฏิบัติกิจกรรม (A: Acting) (3) ชื่นนำความรู้สู่การประยุกต์ใช้ (I: Implicating) และ (4) ชื่นสรุปความคิดรวบยอด (Concept) 4) ระบบสังคม 5) หลักการตอบสนอง และ 6) ระบบสนับสนุน

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีผลการใช้รูปแบบดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดังตาราง 1

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	\bar{X}	S.D.	df	t
ก่อนเรียน	30	14.37	1.33	29	45.250
หลังเรียน	30	23.07	1.46	29	

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน ก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.33 คะแนนหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.46 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียน และหลังเรียนพบว่าคะแนนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่าง

สร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการทดสอบการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ดังตาราง 2

คะแนนเต็ม	เกณฑ์	n(30)	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ
42 (100%)	29.4 (70%)	1006	33.53	1.28	79.84

จากตาราง 2 พบว่า การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ย 33.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.28 คิดเป็นร้อยละ 79.84 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 70

เฉลี่ย 4.32 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 แสดงว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

3. ผลการวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมพบว่ามีความพึงพอใจ

1. ผลการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมการคิดแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียน

การสอนได้เป็นอย่างดีทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ มีการพัฒนาเป็นขั้นตอนแต่แต่ละขั้นตอนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์และครูสอนคณิตศาสตร์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและเงื่อนไขการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีพื้นฐานและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและนำมากำหนดองค์ประกอบได้ ครอบคลุมเหมาะสมต่อการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์แต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กัน มี 6 องค์ประกอบตามแนวคิดของ Joyce, Weil and Calhoun (2011: 6) คือ แนวคิด และทฤษฎีพื้นฐาน ประกอบด้วยทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม (ทฤษฎี ความสัมพันธ์เชื่อมโยงและทฤษฎีการเสริมแรงของสกินเนอร์) แนวคิดการสืบเสาะหาความรู้และการ ค้นพบ และกลวิธีแก้ปัญหาที่นำมาใช้ในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอนแสดงถึงจุดเน้นในการเรียนการสอน ช่วยให้สภาพการเรียนการสอนเป็นไปตามทฤษฎี แนวคิด สามารถใช้เป็นแบบแผน ในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ (ทิตินา แซมมณี, 2558: 221) วัตถุประสงค์ของ รูปแบบ มีความเหมาะสม ชัดเจน แสดงถึงสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนทั้งด้านกระบวนการคิด แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นผลที่เกิดกับผู้เรียนทั้งทางตรงและ ทางอ้อม เป็นการบอกให้ทราบว่าในรูปการเรียนการสอนจะเกิดอะไรขึ้นบ้างกับผู้เรียนโดยเฉพาะ ผลที่เกิดขึ้นทางตรงจากการจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอน หรือผลทางอ้อมมาจากสภาพแวดล้อมที่ เกิดแฝงกับผลการสอน

(Joyce, Weil, and Calhoun, 2011: 206-207) ขั้นตอนการเรียนการสอน เป็นระบบ มีความต่อเนื่อง สัมพันธ์กันในแต่ละขั้นตอน มีทฤษฎีการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในทุกขั้นตอน ระบบสังคม บทบาทของครูและผู้เรียนส่งเสริม สนับสนุนซึ่งกันและกัน หลักการตอบสนอง โดยการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันส่งเสริมผู้เรียนให้ กล้าคิดกล้าทำและแสดงออกอย่างอิสระและระบบสนับสนุน ที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ เช่น การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้เผชิญปัญหา หรือสถานการณ์ที่เป็นจริงได้แก้ปัญหา สืบค้นข้อมูล และนำความรู้ไปใช้ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากรูปแบบการเรียนการสอนมีความเป็นระบบจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพทั้งในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มี 6 องค์ประกอบสามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่มีความรู้แตกต่างกันได้ (กัญญารัตน์ โคจร, 2554: 1-20) ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนเป็นสภาพ ลักษณะของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งได้รับการจัดสรรไว้อย่างเป็นระบบ ระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่างๆ โดยประกอบด้วยกระบวนการ หรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพ การเรียนการสอนเป็นไปตามทฤษฎี หลักการ แนวคิดที่ยึดถือรูปแบบการเรียนการสอนสามารถ นำเสนอในรูปแบบโครงสร้างหรือแบบแผนที่แสดงกระบวนการขั้นตอนและกิจกรรมการเรียนการสอน อย่างเป็นระบบและสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องโดยในแต่ละขั้นตอนจะระบุหรือบ่งบอกพฤติกรรมการเรียนรู้จากการเรียนการสอนทำให้มองเห็นกระบวนการอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน (วีณา ประชากุล

และประสาธน์ เหนือเนลิม, 2559: 43-44) มีการประสานสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องครบวงจร โดยในแต่ละขั้นตอนการเรียนการสอนจะชี้แนะหรือบ่งบอกพฤติกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างสมบูรณ์ รูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการสังเคราะห์แนวคิดของ Treffinger สู่ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้ (1) การดำเนินการค้นหา (S: Search) (2) ขั้นปฏิบัติกิจกรรม (A: Acting) (3) ชี้นำความรู้สู่การประยุกต์ใช้ (I: Implicating) และ (4) ขั้นสรุปความคิดรวบยอด (Concept)

2. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2.1 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการเรียน การสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีองค์ประกอบของรูปแบบการเรียน การสอนครบถ้วน เหมาะสม ขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องและเชื่อมโยงกันส่งผลต่อการนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ ไชติรัตน์กุล (2554: 13-194) ที่ได้พัฒนารูปแบบการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาเรื่องเรขาคณิต 2 มิติและ 3 มิติ พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับแนวคิดของ สลาวัน (Slavin, 1990: 202) ที่ว่าผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน และกัน สิ่งที่ค้นพบจากการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมจะช่วยให้

ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น มีความสนใจใฝ่เรียนรู้ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผู้เรียนได้เรียนแบบลองผิดลองถูก เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามขั้นตอนที่เริ่มตั้งแต่การ ค้นหาปัญหา การศึกษาสำรวจ วิเคราะห์ข้อมูลที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้น ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในวิธีการแก้ปัญหา ผู้เรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอดสำหรับการนำไปใช้จะทำให้จดจำได้นานมีความคงทน ในการเรียนรู้ มีความเข้าใจและใช้มโนทัศน์ทาง คณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา

2.2 การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรู้อยู่ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 79.84 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในแต่ละขั้นตอน โดยการสังเคราะห์แนวคิด การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของ Treffinger (2005: 15-20) สู่ขั้นตอนการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดพฤติกรรมของการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ตามองค์ประกอบครบถ้วนของการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จะเห็นได้ว่าการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา การให้เหตุผลประกอบการวางแผน การตัดสินใจ การเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ ทางคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ ซึ่งทักษะและกระบวนการต่างๆ เหล่านี้เป็นทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2551: 60) ที่ต้องจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้เกิดทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ทุกระดับชั้นตามหลักสูตร

2.3 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่

ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมาก มีกระบวนการหรือขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่ได้สังเคราะห์แนวคิดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่เป็นแนวคิดการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่ได้รับการยอมรับสู่ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบ แต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อเนื่องกันเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มีระดมสมองการอภิปราย ค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาทั้งข้อมูลที่กำหนดในสถานการณ์และข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ ซึ่งผู้เรียนได้อาศัยความรู้ ประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ซึ่งเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพของการทำงานให้สูงขึ้นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนรู้ (วิद्या ประชากุล และประสาท เนื่องเฉลิม, 2559: 26)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การนำรูปแบบการเรียนการสอนที่

ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ไปใช้ ควรพิจารณาระดับความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ได้ดีจะส่งเสริมให้เกิดการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้ ส่วนผู้เรียนที่เรียนรู้ได้ช้าต้องใช้เวลาและอาศัยการชี้แนะ

1.2 สถานการณ์ปัญหาที่มีความสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ควรใช้สื่อที่ทันสมัยนำเสนอสถานการณ์ที่น่าสนใจเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ไปใช้กับเนื้อหาอื่น ๆ และระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อจะได้ข้อสรุปผลการวิจัยกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรนำรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ไปใช้กับรายวิชาอื่น ๆ เพื่อจะได้ข้อสรุปผลการวิจัยกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กัญญารัตน์ โคจร และคณะ. (2554). “การพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้อารมณ์คิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เรื่อง สารและสมบัติของสารสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,” *วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 1(2): 1-20.
- ทิตนา แคมมณี. (2558). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประสาท เนื่องเฉลิม. (2556). *วิจัยการเรียนการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชรา เล่าเรียนดี. (2554). *รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด*. พิมพ์ครั้งที่ 8. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วิชาการ. (2561). รายงานการประเมินตนเอง.โรงเรียนเทศบาล 2 “อิสานธีรวิทยาคาร”.
- วีณา ประชากุล และประสาท เนื่องเฉลิม. (2559). รูปแบบการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). *ครูคณิตศาสตร์มืออาชีพเส้นทางสู่ความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: 3-คิวมีเดีย.
- สิทธิชัย ชมพูพาทย์. (2554). *การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของครู และนักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- Joyce, Bruce, (2011). *Marsha Weil and Emily Calhoun. Models of Teaching*.
- Mitchell, W.E. and T.F. Konalik. (1999). *Creative Problem Solving*. n.p.: Unpublished.
- Reys, R.E. and others. (2003). *Helping Children Learn Mathematics*. New York: John Wiley & Sons.
- Slavin, Robert E. (1990). *Cooperative Learning: Theory, Research and Practice*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Treffinger, D.J., S.G. (2005). *Isaksen and K.B. Dorvol. Creative Problem Solving (CPS Version 6.1 TM) A Contemporary Framework for Managing Change*. Sarasofa: Center for Creative Learning and Creative Problem Solving Group.

ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย

The Needs of Budget Management of schools Under Loei Primary Education Service Area Office

ประกายแสง บุคสุรินทร์¹, ชัชจรียา ไบลี²

Prakaysaeng Budsurin¹, Chatjariya Bailee²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1)ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารงานงบประมาณ 2)ศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณ และ 3) เพื่อหาแนวทางการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย จำนวน 201 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 และ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ผลการวิจัย พบว่า 1)สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และมากที่สุด ตามลำดับ 2)ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย ลำดับ 1 คือด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ ลำดับ 2 คือด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และลำดับ 3 คือด้านการบริหารงานพัสดุและสินทรัพย์ และ 3)แนวทางการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย ได้ 7 แนวทาง โดยแนวทางที่มีความต้องการมากที่สุดคือ ควรมีการจัดทำกรอบระยะเวลาในการจัดทำและเสนอของงบประมาณที่ชัดเจนในเรื่องของการจัดสรรงบประมาณควรจัดสรรให้ทันต่อเวลาและตรงตามความต้องการของโรงเรียนการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาเน้นควรมีการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนการบริหารงานการเงิน งานบัญชี งานพัสดุและสินทรัพย์นั้น ควรมีการจัดอบรมให้ครูอย่างต่อเนื่อง และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลด้วย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, การบริหารงบประมาณ, โรงเรียนประถมศึกษา

¹ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

² สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹ M.Ed. Candidate in Educational Administration Udonthani Rajabhat University

² Educational Administration Udonthani Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were 1) study the actual state and the expected state in the budget administration of schools, 2) to study prioritizing the needs of budget management of schools, and 3) to find guidelines for budget management of schools under Loei primary education service area office. The sample of this study were 201 school administrators under Loei primary education service area office selected by Stratified random sampling. The research tool was a 5-level-rating scales questionnaire. The reliability of the actual and expected state were 0.98 and 0.98. The data were analyzed to find frequency, percentage, mean, standard deviation and Priority needs Index. The results of this research were as follows: 1) The actual state in budget management of schools was at the high level and the expected state in budget management of schools at the highest level. 2) The needs of budget management of schools under Loei primary education service area office in order were as follows: the first needs were creating and request for budget, the second needs were resources mobilization and investment for education, and the third needs were supply and assets management. 3) The guidelines for budget management of schools under Loei primary education service area office have 7 ways. The way that has the most need is creating and request for budget should have making a clear time frame. The budget allocation should be allocated in time to use the budget follow the needs of schools. The resources mobilization and investment for education should mobilize resources from all sectors. In financial, accounting, supply and assets management, there should be arrangement training for teachers continuously. Relevant person should be involved in operation, checking, monitoring and evaluation for increase efficiency.

Keywords: Needs, budget management, Primary school.

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติสาระสำคัญในหมวด 5 หน้าที่ของรัฐด้านการศึกษา โดยมาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การ

จัดการศึกษา ดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอย่างน้อย ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการ ให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาตามวรรคสอง หรือให้ประชาชนได้รับ การศึกษาตาม

ความต้องการในระบบต่าง ๆ รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษา ตามความถนัดของตน ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา และเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู โดยให้รัฐจัดสรรงบประมาณให้แก่กองทุน หรือใช้มาตรการหรือกลไกทางภาษีรวมทั้งการให้ผู้บริจาคทรัพย์เงินเข้ากองทุนได้รับประโยชน์ในการลดหย่อนภาษีด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของ ทุกภาคส่วน เพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ การยอมรับ และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนฯ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการพัฒนาการศึกษาในช่วงปี 2552-2559 พบว่า ไทยประสบความสำเร็จใน หลายด้าน และมีอีกหลายด้านยังเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในระยะต่อไป ด้านประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการใช้จ่าย งบประมาณทางการศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างและระบบการจัดการที่ต้องได้รับการปรับปรุง เป็นลำดับแรก โดยเฉพาะการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีอยู่จำนวนมาก เพื่อเพิ่ม คุณภาพการศึกษาและลดภาระงบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการศึกษาซึ่งได้รับค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ แต่ใช้จ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาครู ค่อนข้างน้อย การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษาที่เชื่อมโยงกันเพื่อใช้ในการ บริหารจัดการ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดและสนับสนุนการศึกษาเพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย ของภาครัฐ และปฏิรูประบบการเงินเพื่อการศึกษา การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหาร

จัดการศึกษา มีเป้าหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณ คือ กฎหมายและรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษารองรับลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน โรงเรียน และความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 “ที่ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านการบริหารวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง” มาตรา 62 ให้มีระบบการตรวจสอบติดตามประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณโดยหน่วยงานภายในและหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ตรวจสอบภายนอก” ในการบริหารงบประมาณ นับเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานของโรงเรียนโดยมีระเบียบ ข้อบังคับ สามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน การบริหารงบประมาณเป็นการบริหารที่จำเป็นต้องมีการวางแผน ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ และมีการรอบคอบมากกว่าการบริหารงานด้านอื่น เพราะงบประมาณหรือการเงินต้องอาศัย กฎระเบียบ ข้อบังคับที่จะต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัดเป็นปัจจุบันเสมอ (นงลักษณ์ สุทธิวัฒน์, 2554)

การบริหารงบประมาณจึงเป็นปัจจัยสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ หลายประการของโรงเรียน กล่าวคือ โรงเรียนสามารถใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการบริหารงานตามที่โรงเรียนได้กำหนดในแผนงาน โครงการของโรงเรียนในการพัฒนางาน และแก้ไขปัญหา การบริหารงบประมาณจึงเป็น

เครื่องมือสำคัญในการตรวจสอบความสำเร็จของแผนงาน โครงการที่โรงเรียนดำเนินการนั้นบรรลุเป้าหมายได้มากน้อยเพียงใด มีประสิทธิภาพหรือไม่ ซึ่งปัญหาในการบริหารจัดการงบประมาณ เช่น งบประมาณไม่เพียงพอสำหรับการใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของโรงเรียนไม่พอใช้ ไม่สามารถจัดซื้อสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัยได้ ขาดบุคลากรที่จะหาหนทางที่การเงิน-การบัญชี และอาจเป็นสาเหตุให้เกิดการทุจริตได้ (สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน, 2550)

จากความเป็นมาและความสำคัญของการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย ซึ่งมีขอบข่ายภารกิจ 7 ด้าน จากการสังเคราะห์ จากนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน มาเป็นขอบข่ายเนื้อหาในการศึกษา ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะประโยชน์ต่อโรงเรียน ในการพัฒนาการดำเนินงานการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน โดยใช้เป็นแนวทางพัฒนา การบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย ปีการศึกษา 2562 จำนวน 416 คน แบ่งตามขนาดโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 201 คน ซึ่งคัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นของการสุ่ม ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีความกระจาย แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีทั้งหมด 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน ตอนที่ 2 สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย ตามความเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ตามขอบข่ายการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียน 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ 2) ด้านการจัดสรรงบประมาณ 3) ด้านการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา 4) ด้านการบริหารงานการเงิน 5) ด้านการบริหารงานบัญชี 6) ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ และ 7) ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผล การใช้จ่ายเงินและผลการดำเนินงาน จำนวน 65 ข้อ

มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .303-858 และมีค่าความเชื่อมั่น .98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีเพื่อเสนอผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย ทั้ง 3 เขตพื้นที่การศึกษาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังโรงเรียนต้นสังกัด แล้วดำเนินการส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปยังผู้บริหารโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ตอบแบบสอบถาม ทางกล่องรับหนังสือราชการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่เป็นหน่วยงานต้นสังกัด และทางไปรษณีย์พร้อมซองติดแสตมป์ที่มีชื่อที่อยู่ของผู้วิจัย พร้อมด้วยหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย ถึงกลุ่มตัวอย่างและให้ส่งกลับคืนแก่ผู้วิจัยทางไปรษณีย์ บางส่วนผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองโดยการนัดหมายวัน เวลา ในการรับแบบสอบถามคืน โดยได้รับกลับคืนมาร้อยละ 100 แล้วนำแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ทุกชุด นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลหาความถี่และร้อยละของข้อมูลที่เป็นสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนการตอบ

แบบสอบถามที่วัดความต้องการจำเป็น ซึ่งมี 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เกี่ยวกับ สภาพที่เป็นจริง (Actual State) และสภาพที่ควรจะเป็น (Expected State) แล้วจากนั้นนำมาเรียงลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เรียงอันดับจากความจำเป็นมากไปหาความจำเป็นน้อย โดยคำนวณดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ที่มีในปัจจุบัน ซึ่งพัฒนาโดย นงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวาณิช (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558: 279) และทำการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย สรุปแนวทางเป็นความเรียงเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย

วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น ในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย นำเสนอรายด้านและโดยรวมทั้ง 7 ด้าน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลของสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น ในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย โดยรวม

การบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่ควรจะเป็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1 ด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ	3.96	0.49	มาก	4.55	0.40	มากที่สุด
2 ด้านการจัดสรรงบประมาณ	4.06	0.50	มาก	4.64	0.41	มากที่สุด
3 ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา	4.07	0.42	มาก	4.67	0.42	มากที่สุด
4 ด้านการบริหารงานการเงิน	4.03	0.44	มาก	4.54	0.44	มากที่สุด
5 ด้านการบริหารงานบัญชี	4.07	0.44	มาก	4.49	0.46	มาก
6 ด้านการบริหารงานพัสดุและสินทรัพย์	4.07	0.56	มาก	4.66	0.40	มากที่สุด
7 ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล รายงานผลการใช้จ่ายเงิน และผลการดำเนินงาน	4.04	0.43	มาก	4.26	0.35	มาก
โดยรวม	4.04	0.47	มาก	4.55	0.41	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า สภาพที่เป็นจริงในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.04) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีสภาพที่เป็นจริง ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ด้านการบริหารงานการบัญชี และด้านการบริหารงานพัสดุ และสินทรัพย์ มีสภาพที่เป็นจริง ค่าเฉลี่ยเท่ากันทั้ง 3 ด้าน ในระดับมาก (\bar{X} =4.07) ลำดับที่ 2 คือ ด้านการจัดสรรงบประมาณ มีสภาพที่เป็นจริงในระดับมาก (\bar{X} =4.06) ลำดับที่ 3 คือ ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล รายงานผลการใช้จ่ายเงิน และผลการดำเนินงาน มีสภาพที่เป็นจริง ในระดับมาก (\bar{X} =4.04) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดทำและ

เสนอของงบประมาณ มีสภาพที่เป็นจริง ในระดับมาก (\bar{X} =3.96) สภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.55) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก เรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มีสภาพที่ควรจะเป็น อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.67) ด้านการบริหารงานพัสดุ และสินทรัพย์ สภาพที่ควรจะเป็น อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.66) และด้านการจัดสรรงบประมาณ มีสภาพที่ควรจะเป็น อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.64) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล รายงานผลการใช้จ่ายเงิน และผลการดำเนินงาน มีสภาพที่ควรจะเป็น อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.26)

2. ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย

วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น แล้วนำมาคำนวณหา

ดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย นำเสนอรายด้านและโดยรวมทั้ง 7 ด้าน ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย

การบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน	สภาพที่เป็นจริง		สภาพที่ควรจะเป็น		PNI	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1 ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ	3.96	0.49	4.55	0.40	0.150	1
2 ด้านการจัดสรรงบประมาณ	4.06	0.50	4.64	0.41	0.142	4
3 ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา	4.07	0.42	4.67	0.42	0.148	2
4 ด้านการบริหารงานการเงิน	4.03	0.44	4.54	0.44	0.127	5
5 ด้านการบริหารงานบัญชี	4.07	0.44	4.49	0.46	0.104	6
6 ด้านการบริหารงานพัสดุและสินทรัพย์	4.07	0.56	4.66	0.40	0.144	3
7 รายงานผลการใช้จ่ายเงิน และผลการดำเนินงาน	4.04	0.43	4.26	0.35	0.055	7
โดยรวม	4.04	0.47	4.55	0.41	0.124	-

จากตาราง 2 พบว่าการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย มีค่า (PNI_{modified}) อยู่ระหว่าง 0.55-0.150 เรียงลำดับความต้องการจำเป็น จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้าน 1 การจัดทำและเสนอของบประมาณ (PNI_{modified} =0.150) ลำดับที่ 2 ด้าน 3 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา (PNI_{modified} =0.148) ลำดับที่ 3 ด้าน 6 การบริหารงานพัสดุ และสินทรัพย์ (PNI_{modified} =0.144) ลำดับที่ 4 ด้าน 2 การจัดสรรงบประมาณ (PNI_{modified} =

0.142) ลำดับที่ 5 ด้าน 4 การบริหารงานการเงิน (PNI_{modified} =0.075) ลำดับที่ 6 ด้าน 5 การบริหารงานบัญชี (PNI_{modified} =0.104) และสุดท้ายลำดับที่ 7 ด้าน 7 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล รายงานผลการใช้จ่ายเงิน และผลการดำเนินงาน (PNI_{modified} =0.055)

3. การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย ได้แนวทางในการบริหารงาน จำนวน 7 แนวทาง ประกอบด้วย

แนวทางที่ 1 ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ ส่วนใหญ่เสนอว่า ควรมีการจัดทำและเสนอของบประมาณแยกตามกลุ่มหรือขนาดของโรงเรียนเนื่องจากรายละเอียดของการจัดทำมีจำนวนมาก ให้มีการกำหนดระยะเวลาในการจัดทำและเสนอของบประมาณที่ชัดเจน เพื่อเป็นการวางแผนการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การจัดทำและเสนอของบประมาณ ควรมีการจัดทำแผนงาน โครงการประกอบการของบประมาณที่ชัดเจนและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

แนวทางที่ 2 ด้านการจัดสรรงบประมาณ ส่วนใหญ่เสนอว่า ควรมีการเพิ่มงบประมาณในการบริหารงานในโรงเรียนอันเนื่องมาจากความไม่เพียงพอของงบประมาณในการบริหารจัดการภายในโรงเรียน ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมเป็นไปตามนโยบายและความต้องการจำเป็นของโรงเรียน รวดเร็วทันต่อเวลาในการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้จ่ายงบประมาณ

แนวทางที่ 3 ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ส่วนใหญ่เสนอว่า ควรมีการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา โดยการประสานความร่วมมือกับชุมชนให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชน ในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากบุคคล ภายนอก หน่วยงาน บริษัท ห้างร้านที่มีความประสงค์จะช่วยเหลือด้านทุกการศึกษา และอุปกรณ์ทางการศึกษา การสร้างเครือข่ายทางการศึกษา เช่น สมาคมศิษย์เก่า ชมรมผู้ปกครองนักเรียน

แนวทางที่ 4 ด้านการบริหารงานการเงิน ส่วนใหญ่เสนอว่า ควรมีการจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการเงินโดยเฉพาะเพราะเป็นงานที่ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เฉพาะด้าน และควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการเงินอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การปฏิบัติงาน

ด้านการเงินเป็นไปด้วยความถูกต้องตามระเบียบ และเป็นปัจจุบันสามารถตรวจสอบได้ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการ กำกับ ดูแล ตรวจสอบ การปฏิบัติ งานของครูผู้ปฏิบัติงานด้านการเงิน ให้ถูกต้องเป็นไปตามระเบียบ

แนวทางที่ 5 ด้านการบริหารงานบัญชี ส่วนใหญ่เสนอว่า ควรมีการจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านบัญชีโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นงานที่ต้องอาศัยผู้มีความรู้ ความสามารถเฉพาะด้าน และควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการบัญชีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านบัญชีเป็นไปด้วยความถูกต้องตามระเบียบ สมบูรณ์ และเป็นปัจจุบันสามารถตรวจสอบได้ การปฏิบัติงานของครูผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชีควรให้ถูกต้องเป็นไปตามระเบียบ

แนวทางที่ 6 ด้านการบริหารงานพัสดุและสินทรัพย์ เสนอว่า ควรมีการจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถด้านพัสดุและสินทรัพย์ โดยเฉพาะมาปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่พัสดุ และจัดอบรมให้ความรู้แก่ ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความถูกต้องตามระเบียบ และการลดขั้นตอนการปฏิบัติปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็นออก แต่การปฏิบัติงานด้านพัสดุและสินทรัพย์ก็ต้องให้ถูกต้องเป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการพัสดุ และ ควรให้โรงเรียนเป็นผู้จัดซื้อ จัดจ้าง เพื่อให้ตรงกับความต้องการของโรงเรียน

แนวทางที่ 7 ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล รายงานผลการใช้จ่ายเงิน และผลการดำเนินงาน ส่วนใหญ่เสนอว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล การใช้จ่ายเงิน และผลการดำเนินงาน อย่างต่อเนื่อง ควรมีการจัดทำรอบแผน ระยะเวลาในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้จ่ายเงินและผลการดำเนินงานที่ชัดเจน ควรให้มีคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานตรวจสอบภายใน มีส่วนร่วมด้วยในเรื่องนี้

อภิปรายผล

1. สภาพที่เป็นจริงในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีสภาพที่เป็นจริงในระดับมาก ทั้ง 7 ด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารงานงบประมาณ ในแต่ละด้านเท่าเทียมกัน และ โรงเรียนนั้นยังสามารถจะพัฒนาแนวทางการบริหารงานด้านงบประมาณให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วรกาญจน์ สุขสดเขียว (2556) ได้กล่าวถึงการบริหารสถานศึกษาโดยใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการกิจต่างๆ ของสถานศึกษา ให้สามารถดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำแผนงาน โครงการรองรับโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล มุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรพันธ์ ทองอ่วม (2560) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า คุณภาพการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก

สภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย พบว่า สภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณา

เป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ด้าน คือ ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ด้านการบริหารงานพัสดุและสินทรัพย์ และด้านการจัดสรรงบประมาณ มีสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนโดยส่วนใหญ่ได้รับการจัดสรรงบประมาณที่จำกัด เพราะฉะนั้นการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยให้การบริหารงานในโรงเรียนเกิด สภาพคล่องสูงขึ้น และการบริหารงานพัสดุและสินทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพนั้น ยังเป็นการช่วยให้โรงเรียนมีทรัพยากรและเงินงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสร้อยวสันต์ ศรีคาแหง (2554) ได้กล่าวไว้ว่า งบประมาณเป็นทรัพยากรการบริหารที่มีความสำคัญยิ่ง การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา จะส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กร เพราะว่างบประมาณเป็นปัจจัยหลักที่ช่วยสนับสนุนปัจจัยด้านอื่นๆ ในการบริหารงานในองค์กร และเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบ กากับติดตามและประเมินผลการปฏิบัติด้านอื่นที่เกี่ยวข้องได้ด้วย หากองค์กรใดมีระบบการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพก็จะส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพในการบริหารงานในองค์กรนั้นๆ ด้วย และสอดคล้องกับแนวคิดของ ไอพี ทะยี่สาแม็ง (2552) กล่าวถึงการจัดสรรงบประมาณว่าเป็นกระบวนการจัดทำข้อตกลงผลผลิตของสถานศึกษากับเขตพื้นที่การศึกษา การนำการจัดสรรงบประมาณภายในสถานศึกษา การนำเสนอแผนงบประมาณประจำปีต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตรวจสอบวงเงินที่ได้รับการจัดสรรตามกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเบิกจ่ายงบประมาณ

2. ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย การจัดลำดับความสำคัญ ลำดับที่ 1 คือ ด้านการจัดทำและเสนอขอ

งบประมาณ ลำดับที่ 2 คือ ด้านการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา และลำดับที่ 3 คือ ด้านการบริหารงานพัสดุและสินทรัพย์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดทำและเสนอของงบประมาณนั้น เป็นกระบวนการและขั้นตอนการขอรับงบประมาณ ซึ่งมีรายละเอียดและข้อมูลที่ต้องมีการวางแผน วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง และความต้องการตาม แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนจึงมีความสำคัญ เพราะเป็นการกำหนดการพัฒนาทั้งโรงเรียน ส่วน ด้านของการระดมทรัพยากรและการลงทุนทางการ ศึกษา นั้นมีความจำเป็นรองลงมา เพราะเป็นงบประมาณที่ใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิด การเรียนที่มีประสิทธิภาพและเป็นการช่วยเหลือ นักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการเรียนอีกด้วย และในด้านการบริหารงานพัสดุและสินทรัพย์นั้นก็ มีความสำคัญเช่นกันกับการบริหารจัดการทรัพย์สิน ภายในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด และถูกต้อง โปร่งใส เป็นไปตามระเบียบวิธีการที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารงานพัสดุและสินทรัพย์ เกิดประโยชน์ และคุ้มค่าที่สุดกับโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ระเบียบฯ (2552) กล่าวถึง การจัดทำและเสนอ ของงบประมาณ ว่าเป็นกระบวนการที่สถานศึกษา ดำเนินแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผน ขอร้อง งบประมาณประจำปีจัดทำแผนการใช้งบประมาณ การให้ความรู้แก่คณะกรรมการจัดตั้งงบประมาณ การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายการศึกษา การ ศึกษา กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การทำแผนกลยุทธ์หรือ แผนพัฒนาการศึกษา การวิเคราะห์ความเหมาะสม ในการของงบประมาณ กำหนดผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัดความสำเร็จเป็นข้อมูลสารสนเทศ รายละเอียด โครงสร้างแผนงานและกิจกรรมในการบริหารงาน การเงิน ค่าของงบประมาณและกรอบประมาณการ รายจ่าย และสอดคล้องกับ พิชญะณี โนมอัมฤทธิ (2553) ได้กล่าวถึง การบริหารงบประมาณด้าน การบริหารงานพัสดุและสินทรัพย์ มีประโยชน์ และ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการบริหาร

งาน ในองค์กรทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นองค์กรด้าน ธุรกิจ หรือองค์กรด้านการศึกษา ก็ตาม เพราะว่ งบประมาณ พักและสินทรัพย์เป็นปัจจัยหลักที่ ช่วยสนับสนุนปัจจัยด้านอื่น ๆ ในการบริหารงานใน องค์กรและยังสามารถเป็นเครื่องมือ ในการตรวจสอบ กำกับติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติ ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ด้วย ฉะนั้น หากองค์กรใด มีระบบการบริหารงบประมาณ พักและสินทรัพย์ที่ มีประสิทธิภาพ ก็จะส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพ ในการบริหารงานในองค์กรนั้น ๆ

3. แนวทางการบริหารงานงบประมาณ ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย ทั้ง 7 ด้านนั้นมีข้อเสนอแนะแนว ทางในการบริหารงานงบประมาณ โดยองค์กรใดมี ระบบการบริหารงบประมาณ พักและสินทรัพย์ ที่มีประสิทธิภาพ ก็จะส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพ ในการบริหารงานในองค์กรนั้น ๆ ทั้งนี้สืบเนื่องมา จากการบริหารงานงบประมาณ จะต้องดำเนินการ อย่างเป็นระบบและเป็นไปตามระเบียบกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับสมาณ อัครภูมิ (2553) กล่าวว่างบประมาณ คือเอกสารทางการเงินที่แสดง ถึงรายรับ รายจ่าย และแผนการได้มาและใช้จ่ายเงิน ขององค์กรในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้ ส่วนการจัดสรรงบประมาณจะเป็นไป ในรูปแบบใด และการใช้จ่ายงบประมาณการควบคุม งบประมาณ และการประเมินผลการใช้งบประมาณ จะเป็นอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับกฎหมายและระเบียบ ที่เกี่ยวข้องงบประมาณเป็นเอกสารที่มีลักษณะทั้ง เป็นงานบริหารและกฎหมาย ซึ่งเมื่องบประมาณ ที่เสนอไปได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจงบประมาณ ดังกล่าวก็จะมีลักษณะเป็นกฎหมายหรือแผน แม่บทในการใช้จ่ายงบประมาณอย่างถูกต้องตาม กฎหมายต่อไป และยังสอดคล้องกับรัตนาศักดิ์ศรี (2559) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหา การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต

29 ผลการวิจัยพบว่าแนวทางดำเนินการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าผู้บริหารเป็นบุคลากรหลักที่จะนำพาสถานศึกษาให้เจริญก้าวหน้าบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้เพราะการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกงานต้องอาศัยปัจจัยหลักคืองบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติงานให้เกิดความคล่องตัวซึ่งผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการบริหารงบประมาณเป็นอย่างดีโดยยึดระเบียบกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ อย่างเคร่งครัดมีทักษะในการบริหารจัดการรู้จักเลือกใช้ทักษะให้เหมาะสมกับสถานการณ์จึงจะสามารถบริหารจัดการงบประมาณได้อย่างคล่องตัวโปร่งใสรวดเร็วตรวจสอบได้เกิดประโยชน์คุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อองค์กรส่วนแนวทางการดำเนินการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณนั้นต้องมีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานและมอบหมายงานด้านงบประมาณโดยมีผู้รับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจนและนำนโยบายทางการศึกษามาเป็นกรอบในการจัดทำแผนบริหารงบประมาณให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กระทรวง ศึกษาธิการด้านการจัดสรรงบประมาณ มีการเชื่อมโยงข้อมูลผลการปฏิบัติงานกับรูปแบบการใช้จ่ายเงินและจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบมีการจัดทำแผนปฏิบัติการและปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้โดยจัดระบบควบคุมการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผลมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในระดับสถานศึกษา มีการประเมินแผนกลยุทธ์แผนปฏิบัติการประจำปีและรายงานผลการประเมินต่อหน่วย งานต้นสังกัดด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาต้องให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาด้านการบริหารการเงินมีการบริหารงบประมาณภายในวงเงินของแผนงานที่กำหนดไว้ในแผนงานและโครงการด้านการบริหารบัญชีมีการจัดทำเอกสาร

หลักฐานทางการบัญชีบันทึกบัญชีให้ถูกต้องครบถ้วนเป็นปัจจุบันด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ต้องเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนต่อการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัยพบว่าการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน มีสภาพที่เป็นจริงโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากหมดทั้ง 7 ด้าน ผู้บริหารโรงเรียนควรนำผลการวิจัยไปวางแผนการดำเนินงานและพัฒนาการบริหารงานงบประมาณไปใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานงบประมาณมากยิ่งขึ้น

1.2 จากการวิจัยพบว่า การบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน มีสภาพที่ควรจะเป็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมจากบุคคลที่เกี่ยวข้องในทุกส่วนในการดำเนินการ

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนควรนำผลการศึกษาริวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนอีกต่อไป

1.4 ผู้บริหารโรงเรียนควรนำผลการศึกษาริวิจัยไปใช้ในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการบริหารงานงบประมาณ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานงบประมาณให้มีความคล่องตัว โปร่งใสตรวจสอบได้ และเป็นไปตามระเบียบที่เกี่ยวข้องตลอดจนข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้นำไปพัฒนา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนอีกต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของผู้บริหารเชิงคุณภาพของโรงเรียน

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน

2.3 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพของการบริหารงบประมาณ

เอกสารอ้างอิง

- จิรนนท์ ทองอ่วม. (2560). การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- นงลักษณ์ สุทธิวัฒนพันธ์. (2554). การงบประมาณหลักทฤษฎีและแนววิเคราะห์เชิงปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เอ็มเทรคดิง.
- พิชญ์ฉิน โฉมอัมฤทธิ. (2553). การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงบประมาณภายใต้การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- รัตนา ศักดิ์ศรี. (2559). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วรกาญจน์ สุขสดเขียว. (2556). การบริหารงบประมาณสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมาน อัครภูมิ. (2553). การบริหารการศึกษาศาสตร์ใหม่: แนวคิดทฤษฎีและปฏิบัติ. อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซทการพิมพ์.
- สร้อยลันต์ ศรีคำแหง. (2554). การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วี พรินท์ (1991).
- สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน. (2550). มาตรการตรวจเงินแผ่นดินเรื่องบริหารและการควบคุมทางการเงินของหน่วยงานรับตรวจขนาดเล็ก. กรุงเทพฯ: สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- ไอพี ทะยีสมาแม็ง. (2552). ปัญหาการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

แนวทางการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครู

Approaches for Teacher Development of Islamic College of Thailand Based on The Concept of Teacher's Participation

เอกชัย เชียงคำ¹, สืบสกุล นรินทรางกูร ณ ออยุธยา²

Ekkachai Chiangkam¹, Suebsakul Narintarangkul Na Ayudhaya²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ การพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครู 2) นำเสนอแนวทางการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครู วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทาง ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครู รวมจำนวน 93 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น และฐานนิยม

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครูอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.59$, S.D.=0.69) สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$, S.D.=0.51) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสภาพปัจจุบันทุกด้านความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครู พบว่า ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมใน การแก้ปัญหา ($PNI_{modified}=0.758$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการคิด ($PNI_{modified}=0.728$) และการมีส่วนร่วมในการทำงาน ($PNI_{modified}=0.682$) ตามลำดับ

2) แนวทางการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครู ประกอบด้วย 3 แนวทาง ได้แก่ (1) พัฒนาการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้วยรูปแบบ การพัฒนาในระหว่างการทำงาน จำนวน 4 วิธีดำเนินการพัฒนา (2) พัฒนาการมีส่วนร่วมใน การคิดด้วยรูปแบบการพัฒนาในระหว่างการทำงาน จำนวน 3 วิธีดำเนินการพัฒนา (3) พัฒนาการมีส่วนร่วมในการทำงานด้วยรูปแบบการพัฒนาในลักษณะการเรียนรู้แบบผสมผสาน จำนวน 3 วิธีดำเนินการพัฒนา

คำสำคัญ: การพัฒนาครู, การมีส่วนร่วมของครู

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² อาจารย์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Master's Student Educational Administration, Faculty of Education, Chulalongkorn University

² Lecturer, Educational Administration, Faculty of Education, Chulalongkorn University

Abstract

The objectives of this study were 1) to study the current state and the desirable state of teacher development of Islamic College of Thailand based on the concept of teacher's participation and 2) to propose approaches for teacher development of Islamic College of Thailand based on the concept of teacher's participation. This study employed the descriptive research. 93 respondents were the principal, vice-principals and teachers of Islamic College of Thailand. The research instruments were the questionnaires and appropriability and possibility of evaluation form. Statistics used for data analysis included frequency distribution, mean, standard deviation, percentage and modified priority needs index.

The research findings were as follows:

1) the current state of teacher development of Islamic College of Thailand based on the concept of teacher's participation were, overall, at moderate level. ($\bar{X}=2.59$, S.D.=0.69) The desirable state of teacher development of Islamic College of Thailand based on the concept of teacher's participation were, overall, at high level. ($\bar{X}=4.45$, S.D.=0.51) When considering each aspect, the desirable state is higher than the current state in all aspects. The priority needs index of teacher development of Islamic College of Thailand based on the concept of teacher's participation were the highest need being the participation in the solution ($PNI_{\text{modified}}=0.758$), followed by the participation in thinking ($PNI_{\text{modified}}=0.728$) and the work participation ($PNI_{\text{modified}}=0.682$) respectively.

2) Approaches for teacher development of Islamic College of Thailand based on the concept of teacher's participation were divided into 3 approaches (1) Developing teacher's participation in problem solving through On the job Development consisted of 4 methods. (2) Developing teacher's participation in thinking through On the job Development consisted of 3 methods. (3) Developing teacher's participation in working through Blended Learning Development consisted of 3 methods.

Keywords: Teacher Development, Teacher's Participation

บทนำ

คุณภาพครูคือภาพสะท้อนจากคุณภาพศิษย์ ครูจึงเป็นหัวใจของการพัฒนาศิษย์ โดยมีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพครู เช่น ครูที่มีความรู้และมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เมตตา ปรารถนาดีต่อศิษย์ ทุ่มเท ทำงานเต็มศักยภาพ มีจิตวิญญาณ ความเป็นครูและมีทัศนคติที่ดี (สำนักงานรับรอง

มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2555)

การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องจึงเป็นเรื่องสำคัญในการรักษาคุณภาพ จึงต้องมี การปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป สำหรับกลไกการพัฒนาคุณภาพครู หรือการพัฒนาคนนั้นมีหลายวิธี แต่วิธีการที่สามารถพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย

ในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน วิธีการหนึ่งคือ “การฝึกอบรม” (สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2561) ซึ่งมีลักษณะของการพัฒนาคือเป็นการพัฒนาระหว่างปฏิบัติงาน เป็นการพัฒนานำครูออกจากบริบทของโรงเรียน เนื้อหาสาระอาจมาจากความต้องการหรือนโยบายของหน่วยงาน ซึ่งในบางครั้ง ไม่ได้เกิดมาจากความต้องการอันแท้จริงของครู ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาครูในรูปแบบดังกล่าวจึงไม่สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ได้ และรายงานการประชุมวิชาการอภิวัด การเรียนรู้สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทยยังได้เสนอแนะว่าแนวทางแก้ปัญหาการพัฒนาครูนั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องส่งเสริมบุคลากรของตนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยให้ครูรวมตัวกันเรียนรู้จากการพัฒนางานประจำของตน ทำงานและเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมจากการลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้ขณะปฏิบัติงานในสถานที่ทำงานอย่างต่อเนื่องเช่นนี้เป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะช่วยทำให้ครูเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (ทีศนา แชมมณี, 2557)

การพัฒนาครูจึงเป็นประเด็นสำคัญที่จะพยายามแสวงหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพสำหรับนำมาใช้ในการพัฒนาครู และพบว่ากระบวนการพัฒนาครูที่มีลักษณะของ การมีส่วนร่วมของครูเป็นแนวทางหนึ่งที่ส่งเสริมให้ครูเปลี่ยนแปลงตนเองให้สามารถจัดการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพโดยเน้นประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ

การทำงานแบบมีส่วนร่วมนั้นไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับสถานศึกษา ระดับชุมชนหรือระดับประเทศนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการที่ตนปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้ถึงถึงความเป็นเจ้าของ และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้นยินดีปฏิบัติตามและรวมถึงตกลงยอมรับได้อย่างสมัครใจและเต็มใจ กระบวนการมีส่วนร่วมดังกล่าวสามารถประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาได้หลากหลายกรณี สามารถจะ

นำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาหรือองค์การที่จะสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมที่จะเป็นเครื่องมือของการมีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพต่อไป (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2556)

โรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย เป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ถือกำเนิดขึ้นตาม พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม พ.ศ. 2488 เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามเมื่อวันที่ 21 ถึง 23 มกราคม พ.ศ. 2556 ผลปรากฏว่าทุกตัวบ่งชี้มีคุณภาพในระดับดีมาก ยกเว้นตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่มีคุณภาพในระดับพอใช้เท่านั้น ผู้เรียนควรได้รับ การพัฒนาให้มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา, 2556)

ในช่วงระยะเวลา ปี พ.ศ. 2560 – 2562 ที่ผ่านมา โรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ประสบปัญหาไม่มีผู้บริหารตัวจริง จึงขาดผู้นำที่จะทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการทำงานแบบมีส่วนร่วม การดำเนินงานด้านต่าง ๆ จึงไม่มีทิศทางที่ชัดเจน ส่งผลให้ไม่มีรูปแบบหรือการวางแผนที่ดีในการบริหารหรือพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ ผู้รักษาการตำแหน่งต่าง ๆ ในฝ่ายบริหาร ก็ไม่สามารถคิดหรือตัดสินใจได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งครูของโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยไม่ได้รับการพัฒนา และไม่มี การติดตามเท่าที่ควร (การสนทนากลุ่มครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย, 2562)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลงในระบบโรงเรียน (Schunk, 1985) เป็นวิธีการที่

เปิดโอกาสให้ครูดำเนินงานต่างๆ เพื่อช่วยพัฒนาความรู้ ความสามารถ ความชำนาญของบุคลากรในหน่วยงานให้มีสมรรถภาพในการทำงานให้ดีขึ้น (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2527) โดยมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ดำเนินการ ประเมิน และรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา (สุกัญญา แซ่มซ้อย และธีรภัทร กุโลภาส, 2561) อีกทั้งการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในองค์กรจะทำให้ การบริหารงานขององค์กรมีประสิทธิภาพมากขึ้น (William, 1990) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ การพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยโดยใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของครูเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาครูได้อย่างเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อไป

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครู
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครู

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ทั้งโรงเรียน รวมจำนวน 93 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วม

ร่วมของครู แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครู เป็นแบบตอบสนองคู่ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นคำถามปลายเปิดแบบเขียนตอบแสดงความความคิดเห็น

2.2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) แนวทางการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครู แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลการประเมิน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครู เป็นคำถามลักษณะแบบให้เลือกตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 2 ข้อคิดเห็น/เสนอแนะเพิ่มเติม

2. การดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครู จากผู้ให้ข้อมูล 93 คน โดยใช้แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครู

ขั้นตอนที่ 2 นำเสนอแนวทาง การพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครู

2.1 ยกร่างแนวทางการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครู โดยใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1

2.2 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ(ร่าง)แนวทางการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครู โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

2.3 นำเสนอแนวทางการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครู ที่ผ่าน การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สำหรับนำไปปฏิบัติได้จริงในสถานศึกษา

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์จากแบบสอบถาม โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: PNI_{modified})

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ(ร่าง)แนวทางการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครูเชิงปริมาณโดยใช้สถิติบรรยายคือ ฐานนิยม (Mode) ทั้งด้าน ความเหมาะสมและด้านความเป็นไปได้

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครูในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.59$, S.D.=0.69) เมื่อพิจารณาตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของครูรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยการมีส่วนร่วมในการทำงานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=2.64$, S.D.=0.73) ในขณะที่การมีส่วนร่วมในการคิด ($\bar{X}=2.56$, S.D.=0.66) และการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ($\bar{X}=2.56$, S.D.=0.81) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากัน

2. สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครูในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$, S.D.=0.51) เมื่อพิจารณาตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของครูรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.49$, S.D.=0.54) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการทำงาน ($\bar{X}=4.45$, S.D.=0.58) และการมีส่วนร่วมในการคิด มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=4.42$, S.D.=0.48)

3. ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครูในภาพรวม คือ 0.722 โดยการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด (PNI_{modified}=0.758) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการคิด (PNI_{modified}=0.728) และการมีส่วนร่วมในการทำงาน (PNI_{modified}=0.682) ตามลำดับ

4. แนวทางการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครู ผู้วิจัยได้พิจารณารูปแบบการพัฒนา โดยเลือกรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยทั้งสภาพที่พึงประสงค์ ค่าเฉลี่ยลำดับ ความต้องการจำเป็นสูงสุด แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สามารถกำหนดออกมาได้ 3 แนวทาง และ 10 วิธีดำเนินการ ดังนี้

1) พัฒนาการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ด้วยรูปแบบการพัฒนาในระหว่างปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การหมุนเวียนตำแหน่ง ระบบพี่เลี้ยง และการสอนงาน จำนวน 4 วิธีดำเนินการพัฒนา

1.1) วิธีดำเนินการพัฒนา การร่วมกันตรวจสอบการทำงาน ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล ควรจัดให้มีการพัฒนาครูด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาความสามารถในการร่วมกันตรวจสอบการทำงาน โดยใช้วิธี การพัฒนารูปแบบการพัฒนาในระหว่าง

การปฏิบัติงาน(On-the-job Training) ประกอบด้วย การหมุนเวียนตำแหน่ง การสอนงาน และ ระบบพี่เลี้ยง

1.2) วิธีดำเนินการพัฒนา การร่วมกันรับรู้และหาวิธีการแก้ไขปัญหาผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล ควรจัดให้มีการพัฒนาครูด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาความสามารถในการร่วมกันรับรู้และหาวิธี การแก้ไขปัญหา โดยใช้วิธีการพัฒนารูปแบบ การพัฒนาในระหว่างการปฏิบัติงาน (On-the-job Training) ประกอบด้วย การหมุนเวียนตำแหน่ง ระบบพี่เลี้ยง และการสอนงาน

1.3) วิธีดำเนินการพัฒนา การร่วมกันประเมินผลการทำงาน ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล ควรจัดให้มีการพัฒนาครูด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาความสามารถในการร่วมกันประเมินผล การทำงาน โดยใช้วิธีการพัฒนารูปแบบการพัฒนา ในลักษณะการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Training) ซึ่งเป็นการเรียนรู้หลากหลายวิธี ได้แก่ 1. การหมุนเวียนตำแหน่ง 2. การฝึกอบรมสัมมนา

1.4) วิธีดำเนินการพัฒนา การร่วมกันติดตามการทำงาน ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล ควรจัดให้มีการพัฒนาครูด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนา ความสามารถในการร่วมกันติดตามการทำงาน โดยใช้วิธี การพัฒนารูปแบบการพัฒนาในลักษณะ การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Training) ซึ่งเป็นการเรียนรู้หลากหลายวิธี ได้แก่ 1. การ หมุนเวียนตำแหน่ง 2. การศึกษาดูงาน

2) พัฒนาการมีส่วนร่วมในการคิด ด้วยรูปแบบการพัฒนาในระหว่าง การปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การหมุนเวียนตำแหน่ง ระบบพี่เลี้ยง และการ สอนงาน จำนวน 3 วิธีดำเนินการพัฒนา

2.1) วิธีดำเนินการพัฒนา การแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล ควรจัดให้มีการพัฒนาครูด้านการมีส่วนร่วมในการคิดเพื่อพัฒนาความ สามารถในการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยใช้ วิธีการพัฒนารูปแบบการพัฒนาในระหว่างการ ปฏิบัติงาน (On-the-job Training) ประกอบด้วย การหมุนเวียนตำแหน่ง ระบบพี่เลี้ยง และ การสอน งาน

2.2) วิธีดำเนินการพัฒนา การวางแผนการทำงานร่วมกัน ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล ควรจัดให้มีการพัฒนาครูด้านการมีส่วนร่วมในการคิดเพื่อพัฒนาความ สามารถในการวางแผนการทำงานร่วมกัน โดยใช้วิธี การพัฒนารูปแบบการพัฒนาในระหว่างการปฏิบัติ งาน (On-the-job Training) ประกอบด้วย ระบบ พี่เลี้ยง การหมุนเวียนตำแหน่ง และการสอนงาน

2.3) วิธีดำเนินการพัฒนา การตัดสินใจร่วมกัน ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการกลุ่ม บริหารงานบุคคล ควรจัดให้มีการพัฒนาครูด้าน การมีส่วนร่วมในการคิดเพื่อพัฒนาความสามารถ ในการตัดสินใจร่วมกัน โดยใช้วิธีการพัฒนารูปแบบ การพัฒนาในลักษณะการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Training) ซึ่งเป็นการเรียนรู้หลากหลาย วิธี ได้แก่ 1. การหมุนเวียนตำแหน่ง 2. การศึกษา ดูงาน

3) พัฒนาการมีส่วนร่วมในการทำงาน ด้วยรูปแบบการพัฒนาในลักษณะการเรียนรู้แบบ ผสมผสาน ประกอบด้วย การหมุนเวียนตำแหน่ง และการศึกษาดูงาน จำนวน 3 วิธีดำเนินการพัฒนา

3.1) วิธีดำเนินการพัฒนา การร่วมกัน คัดเลือกผู้ปฏิบัติงาน ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล ควรจัดให้มีการพัฒนา ครูด้านการมีส่วนร่วมใน การทำงานเพื่อพัฒนา ความสามารถในการร่วมกันคัดเลือกผู้ปฏิบัติงาน

โดยใช้วิธี การพัฒนารูปแบบการพัฒนาในลักษณะ การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Training) ซึ่งเป็นการเรียนรู้หลากหลายวิธี ได้แก่ 1. ระบบพี่เลี้ยง 2. การศึกษาดูงาน

3.2) วิธีดำเนินการพัฒนา การร่วมกันปฏิบัติงาน ผู้อำนวยการหรือ รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล ควรจัดให้มีการพัฒนาครูด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อพัฒนาความสามารถในการร่วมกันปฏิบัติงาน โดยใช้วิธีการพัฒนารูปแบบ การพัฒนาในลักษณะการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Training) ซึ่งเป็น การเรียนรู้หลากหลายวิธี ได้แก่ 1. การหมุนเวียนตำแหน่ง 2. การศึกษาดูงาน

3.3) วิธีดำเนินการพัฒนา การร่วมกันสนับสนุนทรัพยากร ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล ควรจัดให้มีการพัฒนาครูด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อพัฒนาความสามารถใน การร่วมกันสนับสนุนทรัพยากร โดยใช้วิธี การพัฒนารูปแบบการพัฒนาในลักษณะ การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Training) ซึ่งเป็นการเรียนรู้หลากหลายวิธี ได้แก่ 1. ระบบพี่เลี้ยง 2. การศึกษาดูงาน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครู มีดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของ การพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครูในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของครูรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการทำงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่า

ปัจจุบันผู้บริหารและครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันของครูอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากการทำงานเป็นกระบวนการดำเนินงานที่สำคัญ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่เป็นการนำผลของการเตรียมการหรือแผนที่ได้วางไว้มาสู่ขั้นตอนการปฏิบัติ จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ผู้บริหารและครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยเห็นว่า การร่วมกันทำงานของครูเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะทำให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2557) ที่ได้สรุปไว้ว่า การให้ครูทำงานและเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมจากการลงมือปฏิบัติและวิธีการอื่นๆ ตามความเหมาะสมกับบริบท การดำเนินการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องเป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะช่วยให้ครูเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

เมื่อพิจารณาสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของครูรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย มีความต้องการที่จะพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของครูในการร่วมกันแก้ไขปัญหาให้มากขึ้น อาจเนื่องมาจากการทำงานนั้นไม่สามารถทำให้สำเร็จได้ด้วยกำลังของคนเพียงคนเดียว จะต้องอาศัยความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใน การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลเพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และเมื่อเกิดปัญหาจากการทำงานก็จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการหาวิธี และร่วมกันแก้ไขปัญหา สอดคล้องกับแนวคิดของ เพ็ญวรา ชูประวัติ (2561) ได้สรุปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาว่า ต้องมีความชัดเจนในการทำงานและเมื่อเกิดปัญหา บุคลากรทุกคนต้องรับรู้ร่วมกันในปัญหาและหาวิธีการแก้ไขร่วมกัน และ

แนวคิดของ William (1990) ที่สรุปไว้ว่า การแก้ไขปัญหาร่วมกันทำให้บุคลากรภายในองค์การยอมรับแนวทางปฏิบัติในการแก้ปัญหามากขึ้นจึงทำให้เกิดแรงจูงใจที่พร้อมใจที่จะดำเนินตามแผนที่วางไว้ได้

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครูที่สูงที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับสภาพที่พึงประสงค์ของผู้บริหารและครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ที่มีความต้องการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของครูในการร่วมกันแก้ไขปัญหามากขึ้น แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของครูด้าน การร่วมกันแก้ไขปัญหา ได้แก่ การติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผลการทำงาน เป็นกระบวนการทำงานสำคัญที่สุดที่จะต้องมีการพัฒนาให้มากขึ้น เพื่อตอบสนองต่อ ความต้องการของผู้บริหารและครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย เพื่อให้ การทำงานร่วมกันของครู ส่งผลให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของสุนีย์ มัลลิกะมาลย์ (2545) ที่ได้สรุปไว้ว่า การร่วมติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล คือการร่วมตรวจสอบและติดตาม การดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ว่าเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์หรือไม่ และเมื่อมีการดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมแล้วก็ต้องมีการประเมินผลว่าการดำเนินการนั้น ๆ บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด และผลของการดำเนินการเป็นอย่างไร เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการพิจารณาเอามาตรการที่เหมาะสมมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครู พบว่า แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา มีความต้องการจำเป็นลำดับแรก โดย การร่วมกันตรวจสอบ

การทำงาน มีลำดับ ความต้องการจำเป็นสูงสุด แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยให้ความสำคัญกับการตรวจสอบการทำงาน อาจเนื่องมาจาก กระบวนการทำงานในปัจจุบันไม่มีการตรวจสอบเท่าที่ควรหรือมีการร่วมกันตรวจสอบการทำงานน้อยเกินไป ซึ่งการตรวจสอบการทำงานจะเป็น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ผู้บริหารและครูโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยจึงมีความต้องการให้มีการร่วมกันตรวจสอบการทำงานสูงสุด สอดคล้องกับที่ กระทรวงการคลัง กรมบัญชีกลาง (2546) ได้สรุปว่า การตรวจสอบแบบมีส่วนร่วม (Participative Audit) เป็นการตรวจสอบโดยเน้นถึงการประสานงานกันระหว่างผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ตรวจสอบ ทั้งในการวางแผนการตรวจ การประชุมปรึกษาหารือ เพื่อแก้ไขปัญหาของหน่วยงานร่วมกัน และ เป็นการตรวจสอบเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และยอมรับผลการตรวจสอบ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการแก้ไขและบริหารงาน

ทั้งนี้ จากแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ในส่วนของวิธีดำเนินการพัฒนาการร่วมกันตรวจสอบการทำงาน พบว่า รูปแบบการพัฒนาในระหว่างการปฏิบัติงาน เป็นรูปแบบที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด โดยมีวิธีการพัฒนา ประกอบด้วย การหมุนเวียนตำแหน่ง การสอนงาน และระบบพี่เลี้ยง อาจเนื่องมาจากการร่วมกันตรวจสอบการทำงาน เป็นการตรวจสอบที่เกิดจากความร่วมมือและการประสานกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงต้องอาศัยการเรียนรู้และพัฒนาในขณะที่ปฏิบัติงานไปด้วย ซึ่งจะทำให้ได้ประสบการณ์จากการปฏิบัติงานนั้น ๆ หรือ คำแนะนำจากผู้ที่มีประสบการณ์สูงกว่า เกิดการเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบในด้านต่าง ๆ อาทิ การวางแผน การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การติดตาม การตรวจสอบ การทำงาน ดังนั้น รูปแบบการพัฒนาในระหว่างการปฏิบัติงานจึงมี

ความเหมาะสมมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ Arets และคณะ (2016) ที่ได้สรุปไว้ว่า การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงจากการทำงาน ทำให้ได้ค้นพบทักษะที่เกี่ยวข้องจากการทำงานของตน สามารถตัดสินใจ มีความรู้สึกทำทนาย และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ นอกจากนี้ยังได้เรียนรู้ความผิดพลาดของตน และได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานในเวลาเดียวกัน ได้แก่ การเรียนรู้ผ่านโครงการที่ได้รับมอบหมายการติดตามแม่แบบ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการหมุนเวียนงาน

นอกจากนี้ การพัฒนาในระหว่าง การปฏิบัติงาน ยังช่วยให้ครูได้อยู่ในโรงเรียนมากขึ้น กล่าวคือ เมื่อมีการพัฒนาระหว่างที่ปฏิบัติงาน ก็ไม่ต้องมีการอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงานนอกสถานที่ ซึ่งทำให้ไม่เป็นการดึงครูออกจากห้องเรียน ครูได้มีเวลาอยู่กับนักเรียนอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับทางออกเพื่อการปฏิรูประบบบริหารจัดการการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558) ที่ได้วางแนวทางไว้ว่า การพัฒนาครูที่ดีที่สุดอีกรูปแบบหนึ่งคือ การชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยง (Coaching and Mentor) ซึ่งเป็นการพัฒนาในระหว่างการปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียนควรใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่โรงเรียน เพื่อกำกับ ติดตาม ดูแล และทบทวนหลังปฏิบัติการสอนของครู ให้การชี้แนะร่วมกัน สร้างระบบนิเทศภายในอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมพัฒนาทักษะการสอนของครู ซึ่งเป็นวิธีลดปัญหา การดึงครูออกจากห้องเรียนได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยควรนำแนวทางการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาครูเป็นอันดับแรก เนื่องจากมีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด

ในการพัฒนาครูตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครู โดยให้มีการประสานความร่วมมือทั้งผู้บริหารและครู ส่งเสริมให้มีการร่วมกันวางแผนการตรวจสอบการทำงาน มีการปรึกษาหารือ เพื่อแก้ไขปัญหาของการทำงานร่วมกัน เนื่องจากผลของการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้าน การร่วมกันตรวจสอบการทำงานมีลำดับ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยควรนำแนวทางการพัฒนามาใช้ในการพัฒนาครูทั้ง 3 แนวทาง เนื่องจากสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครูมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและสูงกว่าค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันทุกด้าน อีกทั้งการทำงานไม่อาจสำเร็จได้ด้วยกำลังคนเพียงคนเดียว ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงต้องมี การพัฒนาให้ครูมีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การทำงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ควรพัฒนาการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และการมีส่วนร่วมในการคิดก่อน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและการมีส่วนร่วมในการคิด มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นที่สูงกว่าค่าเฉลี่ย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยจากประชากรเพียงโรงเรียนเดียวเท่านั้น จึงทำให้ได้ผลการวิจัยที่เป็นการตอบสนองต่อ ความต้องการของผู้ให้ข้อมูลเพียงกลุ่มเดียว ดังนั้น ควรมีการศึกษาวิจัยในขอบเขตประชากรที่มากขึ้น เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครูที่สามารถนำไปใช้กับทุกโรงเรียน

2.2 ควรมีการวิจัยที่เป็นการศึกษาผลของการนำแนวทางการพัฒนาครูตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครูไปใช้ เนื่องจากแนวทางการพัฒนาครู

ตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของครูในครั้งนี้ ได้วิธี พัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อการทำงานที่มี การพัฒนาที่ชัดเจน อีกทั้ง ควรปรับกรอบแนวคิดใน ประสิทธิภาพและประสิทธิผล การวิจัย ที่เหมาะสมกับบริบทที่ต่างไป เพื่อเป็นการ

เอกสารอ้างอิง

- Arets, J., Jennings, C. & Heijinen, V. (2016). *702010: towards 100% Performance*. Maastricht, NL: Sutler Media.
- Chamchoy, S., & Kulophas, D. (2018). *Leadership in administration and educational quality assurance (2nd ed.)*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. [in Thai]
- The Comptroller-General's Department, Ministry of Finance. (2003). *Internal Audit Guidelines*. Bangkok: Internal Audit Group. [in Thai]
- Keesukpan, E. (1984). *General Education Administration Principles*. Bangkok: Ongsilp. [in Thai]
- Khammanee, T. (2014). *The growth of learning to the turning point in Thailand*. Retrieved February 6, 2019, from <http://seminar.qlf.or.th/File/DownloadFile/615>. [in Thai]
- Mongkolvanich, J. (2013). *Administration of Educational Organization and Personnel (2nd ed.)*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. [in Thai]
- Mullikaman, S. (2002). *Constitution and public participation*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. [in Thai]
- Office for National Education Standards and Quality Assessment. (2012). *Student quality, target, assessment*. Retrieved October 19, 2019, from <http://blog.rmutp.ac.th/sukumal.w/2012/12/12>. [in Thai]
- Office for National Education Standards and Quality Assessment. (2013). *Summary for the administrators of Islamic College of Thailand*. (Copy). [in Thai]
- Office of the Education Council. (2015). *Learning reform to learner's project 2014-2017* "Reflect problems and solutions Answering to Thai education reform". Bangkok: 21 Century. [in Thai]
- Office of the Permanent Secretary. (2018). *Criteria for quality assurance of personnel training*. Retrieved November 7, 2019, from <http://www.pcni.moc.go.th/download/Documents/2561/ฉบับสมบูรณ์.pdf> [in Thai]
- Schank, P.S. (1985). *An Integrated Program for Effectiveness Organizational Change Within a School District Involving Stall Students, and Citizen Participation*. Dissertation Abstracts International.

- Teachers of Islamic College of Thailand. (2019). *Focus group interviews: teacher development based on the concept of teacher's participation*. Bangkok: Islamic College of Thailand. [in Thai]
- William, R. (1990). *Participate and Technological Change in Mechanical Engineering*. Dublin, Ireland.
- Xupravati, P. (2018). *Leadership in administration and educational quality assurance (2nd ed.)*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. [in Thai]

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

Strategy Leadership of the Digital Era Affecting to Effectiveness of Primary School under Udon Thani Primary Education Service Area Office

วนิดา นูราช¹, ชัชจริยา ไบลี²

Wanida Noorach¹, Chatjariya Bailee²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัล 2) ศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษากับความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน และ 4) สร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอน จำนวน 363 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัล เท่ากับ 0.98 และประสิทธิผลของโรงเรียน เท่ากับ 0.94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลกับประสิทธิผลของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัล ได้แก่ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กร และด้านการเป็นผู้นำทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม เป็นตัวพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีที่ดีที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสามารถพยากรณ์ความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีได้ร้อยละ 37.90

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, ยุคดิจิทัล, ประสิทธิภาพของโรงเรียน,

¹ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

² รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹ M.Ed. Candidate in Educational Administration Udon Thani Rajabhat University

² Associate Professor Dr. Lecturer, Educational Administration Udon Thani Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the strategic leadership of the Digital Era 2) to study the level of effectiveness of Primary School under Udon Thani Primary Education Service Area Office 3) to study the relation between to create predictive equation of the strategic leadership of the Digital Era and effectiveness schools under Udon Thani Primary Education Service Area Office 4) to analyze multiple regression of the use of affecting primary school under Udon Thani Primary Education Service Area Office. The sample group consisted of 363 teachers selected by multi-stage random sampling method. The research instrument was a rating-scale questionnaire with the reliabilities for the administrative factors at 0.98 and the effectiveness of Primary School at 0.94. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The results were as follows: 1) Strategic leadership of the Digital Era of school administrators overall, it was at the high level in all aspects. 2) The effectiveness of Primary School under Udon Thani Primary Education Service Area Office was at a high level. 3) The relation between the strategic leadership of the digital Era and effectiveness of schools under Udon Thani Primary Education Service Area Office was at the high level at .01 significance. 4) Analyse multiple regression and create predictive equation of the effectiveness schools under Udon Thani Primary Education Service Area Office using the strategic leadership of the digital Era found that the strategic implementation. The means organization resource management and the means of the leadership creative skill and innovation. The predictive equation that affected the effectiveness of school under Udon Thani Primary Education Service Area Office the best statistically significant at the .01 level with a multiple correlation coefficient at .616 and the correlation coefficient at 37.90 percent of the coefficient.

Keywords: Strategic Leadership, Digital Era, Effectiveness School

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงบริบทของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ทำให้ครูยอมรับเทคโนโลยีนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงต่างๆ จึงเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าไม่ใช่เรื่องง่าย โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของสถานศึกษาที่มีความซับซ้อน และมีความท้าทายหลากหลาย ดังเช่นสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่ง

เป็นสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นต้องเข้าใจบริบทของสถานศึกษาในยุคนี้ที่สภาพแวดล้อมภายนอก (external environment) ได้เข้ามามีผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมากโดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เป็นทั้งปัจจัยเอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ทั้งการเปลี่ยนแปลงในระดับต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาของไทย

นโยบายประเทศไทย 4.0 ของรัฐบาลที่ต้องการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ของประเทศด้วยนวัตกรรม ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องใช้การศึกษา 4.0 ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศด้วยสิ่งเหล่านี้ ส่งผลกระทบทำให้สภาพแวดล้อมภายใน(internal environment) ไม่ว่าจะเป็นผู้เรียนในยุคดิจิทัล การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ครูในยุคดิจิทัล และเทคโนโลยี และนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล เปลี่ยนแปลงตามไป (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2562: 1)

การปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบเพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพครบทุกด้าน บุคคลที่เป็นกำลังขับเคลื่อนให้ไปสู่เป้าหมายคือ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาโรงเรียนให้ถึงเป้าหมาย มีการปรับเปลี่ยนทิศทางการคิดและการบริหารแบบใหม่ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง มีความพยายามในการวางแผนกลยุทธ์อย่างสมบูรณ์ที่ครอบคลุมกิจกรรมทั้งหมดขององค์กร มีการนำกระบวนการบริหารจัดการสู่แนวทางปฏิบัติและมีทิศทางที่ต้องการเพื่อบรรลุเป้าหมาย เช่น การจัดโครงสร้างองค์กรวัฒนธรรมองค์กรเทคโนโลยีสารสนเทศทรัพยากรบุคคล ตลอดจนการควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์เข้ามาบูรณาการร่วมกันเป็นรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ (strategy management) โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ขององค์กรในทุกขั้นตอน (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2550: 36) ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันจึงควรมีรูปแบบของความเป็นผู้นำที่เปลี่ยนแปลงไปผู้นำเชิงกลยุทธ์ (strategy leadership) เป็นรูปแบบของผู้นำชนิดหนึ่งที่น่าความเจริญก้าวหน้ามาสู่องค์กร ผู้นำขององค์กรหลายแห่งประสบความสำเร็จแล้ว แต่มีความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ทั้งสิ้น

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นผู้นำที่มีกระบวนการในการบริหารงานอย่างเป็นระบบยังเป็นแบบแผน

เพื่อพัฒนาองค์กรให้ไปสู่ความสำเร็จ ภายใต้เป้าหมายวิสัยทัศน์เดียวกันซึ่งภาวะผู้นำ เชิงกลยุทธ์ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อองค์กร เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาในการบริหารงานและมีการดำเนินงานที่มีการวางแผนก่อนลงมือปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์เปิดกว้างทางความคิดและการแสดงความคิดเห็น เพื่อนำไปพัฒนาต่อให้ดียิ่งขึ้น กระตุ้นผู้ร่วมงานให้เกิด ความกระตือรือร้นในการทำงานอยู่ตลอดเวลา โดยมีการควบคุมการปฏิบัติงานที่เน้นความยืดหยุ่นของระบบการทำงานสถานศึกษา ที่เห็นผลทั้งระยะสั้น และระยะยาวจากการดำเนินงาน (เกศรา ลิทธิแก้ว, 2558: 49) สอดคล้องกับแนวคิดของปนัดดา วรกานต์ทิวัตต์ (2555: 28-29) ได้สรุปไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นกระบวนการใช้อิทธิพลของผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ในการบริหารสถานศึกษาเอกชน โดยยึดเป้าหมายและภารกิจขององค์กรเป็นหลัก และจะสรรหาวิธีการบริหารงาน ด้วยการกำหนดทิศทางที่ชัดเจน การกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา จูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยรางวัลอันเกิดจากการบรรลุผลสำเร็จในงาน การริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ โดยให้อำนาจแก่ผู้ปฏิบัติงานให้มีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานด้วย เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายโดยจัดให้มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี และยังคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพระหว่างพนักงานด้วยกัน

โรงเรียนที่มีประสิทธิผล (Effective School) หรือประสิทธิผลและคุณภาพขององค์กรนั้น ได้ถูกกำหนดเป็นแนวความคิดหลักในทฤษฎีระบบแบบเปิด (Open-Systems Theory) ที่ประกอบ ด้วยปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) ในกรอบความคิดขององค์กรทางการศึกษาที่เป็นระบบสังคมแบบเปิดนั้น มีองค์ประกอบภายในกระบวนการ 5 ประการ ได้แก่ 1) การเรียนการสอน 2) โครงสร้าง 3) บุคลากร 4) วัฒนธรรมและการปกครอง และ 5) สภาพ

แวดล้อมภายนอกของสถานศึกษา ยิ่งไปกว่านั้นได้กล่าวถึงทฤษฎีระบบเปิดทั่ว ๆ ไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งผลผลิตของสถานศึกษาที่เป็นบทบาทหน้าที่ที่มีปฏิสัมพันธ์กับโครงสร้างบุคลากร วัฒนธรรม และการปกครอง ที่เปรียบเสมือนเป็นโครงร่างที่เข้ามาควบคุมโดยพลังอำนาจของสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ผลผลิตของสถานศึกษายังบ่งบอกผลที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน ครู และผู้บริหารที่ใช้เป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จและความมีคุณภาพในทรัพย์สินขององค์กร ถึงแม้ว่าความมี “ประสิทธิผล” และ “คุณภาพ” จะมีความหมายแตกต่างกัน แต่คำทั้งสองที่ถูกนำมาใช้ในการอธิบายการปฏิบัติงานขององค์กรได้แต่ถึงอย่างไรก็ตามแนวความคิดที่เป็นที่ยอมรับนั้นมีความสมบูรณ์ เมื่อมีการปฏิบัติการในสถานศึกษาอย่างแท้จริง นั่นคือ จะต้องมีการใช้รอบความคิดระบบสังคมแบบเปิด มาเป็นทฤษฎีหลักสนับสนุนส่งเสริมให้มีการค้นคว้าวิจัย เพื่อให้ได้องค์ความรู้ทั้งที่เป็นประสิทธิผลและคุณภาพของสถานศึกษา (ธ สุนทรายุทธ, 2551: 458) การบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา โดยพิจารณาจากความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ตลอดจนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน จนทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งเป็นการมองประสิทธิผลในภาพรวมทั้งระบบ (กมลชนก สุกแสง, 2559: 46)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เพื่อที่จะทราบว่ามีปัจจัยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัล ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานีอยู่ในระดับใด และส่งผลต่อ

ประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับใด มีปัจจัยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลใดบ้าง ที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยของประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา และทราบสมการพยากรณ์ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารและผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา นำไปใช้ในการวางแผน และการกำหนดวางแผนนโยบายการบริหาร ส่งเสริมและพัฒนางานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการปรับปรุงการบริหารสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา ชุมชน สังคม และผู้เรียนที่เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

ความมุ่งหมายการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความมีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี
4. เพื่อสร้างสมการภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาพยากรณ์ ความมีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี

สมมติฐานของการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี

2. มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลอย่างน้อย 1 ด้าน สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานีได้

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี ปีการศึกษา 2562 จำนวน 3,173 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางของ คิริชย์ กาญจนวาสิ และคณะ (2555 อ้างถึงใน ทิพย์สิริ กาญจนวาสิ และคิริชย์ กาญจนวาสิ, 2559: 168) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 363 คน ใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบตรวจสอบรายการ (Check List) สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ 5 ปัจจัย คือ ปัจจัยการกำหนดทิศทางขององค์กร ปัจจัยการควบคุมและประเมินกลยุทธ์

ปัจจัยการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ปัจจัยการบริหารทรัพยากรในองค์กร ปัจจัยการเป็นผู้นำทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม และตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา มี 4 ด้าน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของชุมชน บรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ความพึงพอใจในงานของครู มีค่าความเชื่อมั่นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลเท่ากับ 0.98 และประสิทธิผลของโรงเรียนเท่ากับ 0.94

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

จัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ถึงผู้บริหารสถานศึกษาตามจำนวนหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี ทั้ง 4 เขต และขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถาม ให้กลุ่มตัวอย่างที่ระบุชื่อไว้หน้าของพร้อมหนังสือแนะนำตัว โดยแนบของเปล่าติดแสตมป์จำหน่ายของถึงผู้วิจัย เพื่อความสะดวกของผู้ตอบแบบสอบถาม และขอความอนุเคราะห์ในการส่งแบบสอบถามคืนมายังผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์หาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษาโดยใช้วิธีแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัล และตอนที่ 3 หาระดับความมีประสิทธิผล

ของโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลกับประสิทธิผล ของโรงเรียนประถมศึกษา โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

4. วิเคราะห์การถดถอยของพหุคูณระหว่างตัวแปรพยากรณ์ โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัล

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. บัญญัติการกำหนดทิศทางขององค์กร	4.33	0.47	มาก
2. บัญญัติการควบคุมและประเมินกลยุทธ์	4.32	0.47	มาก
3. บัญญัติการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	4.26	0.46	มาก
4. บัญญัติการบริหารทรัพยากรในองค์กร	4.23	0.47	มาก
5. บัญญัติการเป็นผู้นำทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม	4.24	0.48	มาก
โดยรวม	4.27	0.33	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$) และเมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยบ่งชี้การกำหนดทิศทางขององค์กร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ บัญญัติ

การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ อยู่ในระดับมาก ($=4.32$) และบัญญัติการบริหารทรัพยากรในองค์กร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.23$) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ดังปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

ประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การมีส่วนร่วมของชุมชน	4.16	0.43	มาก
2. บรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.31	0.44	มาก
3. การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ	4.28	0.49	มาก
4. ความพึงพอใจในงานของครู	4.27	0.51	มาก
โดยรวม	4.25	0.34	มาก

จากตาราง 2 ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.25$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.31$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือ ด้านการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.28$) ด้านความพึงพอใจใน

งานของครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$) และด้านการมีส่วนร่วม ของชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.16$) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ปรากฏ ดังรายละเอียดในตาราง 3

ตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลกับประสิทธิผลของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

ตัวแปร	DET	CON	STR	ORG	LEA	EFF	Tolerance	VIF
DET	1.000	.498**	.439**	.255**	.348**	.340**	.699	1.430
CON		1.000**	.551**	.282**	.497**	.414**	.548	1.825
STR			1.000**	.305**	.387**	.481**	.633	1.579
ORG				1.000**	.205**	.454**	.878	1.139
LEA					1.000**	.407	.726	1.377
EFF						1.000**		

* $P < .05$, ** $P < .01$

จากตาราง 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ทั้ง 5 ปัจจัย คือ ปัจจัยการกำหนดทิศทางขององค์กร (DET) ปัจจัยการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ (CON) ปัจจัย การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (STR) ปัจจัยการบริหารทรัพยากรในองค์กร (ORG) และปัจจัยการเป็นผู้นำทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม (LEA) โดยรวม (SLD) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผล ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี (EFF) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .01 ($r=.620$)

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เมื่อนำตัวแปรภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลมาพยากรณ์การเป็นประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยวิธีวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า การนำกลยุทธ์ ไปปฏิบัติ (STR) การบริหารทรัพยากรในองค์กร (ORG) และการเป็นผู้นำทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม (LEA) เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีที่ดีที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ($R=.616$) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการพยากรณ์ ($R^2=.379$) หรือมีอำนาจ ในการพยากรณ์ร้อยละ 37.90

อภิปรายผล

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลที่มีความสามารถในการตัดสินใจไว้น่าไว้วางใจ มีวิธีการบริหารงานด้วยการกำหนดทิศทางที่ชัดเจน แนวทางการเป็นผู้นำที่แตกต่างกันมีผลต่อวิสัยทัศน์และทิศทางการเติบโตรวมถึงความสำเร็จขององค์กร เพื่อให้การจัดการเปลี่ยนแปลงได้สำเร็จเพิ่มโอกาสในการประสบความสำเร็จในระยะยาว ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะและเครื่องมือ ในการกำหนดกลยุทธ์ ต้องใช้ผู้นำทางยุทธศาสตร์ ที่ไม่เพียงแต่ให้ความรู้ของทิศทาง แต่ยังสามารถบริหารจัดการตำแหน่ง ภายในกลุ่มงานของตนเพื่อดำเนินการเปลี่ยนแปลงซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กัณฑ์ กัญฐ์ สุวรรณรัชฎ์ (2561: 2-12) ที่ได้ให้ทัศนะของภาวะผู้นำกลยุทธ์ ไว้ว่า เป็นการทำงานหลายหน้าที่ที่ต้องเกี่ยวข้องกับผู้อื่นและเป็นการช่วยเหลือองค์กรในการจัดการการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีมุมมองระยะยาวและสร้างสรรค์มีความยืดหยุ่น มีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เน้นการใช้แรงจูงใจและมีเทคนิคการจูงใจอย่างเหมาะสม โดยเลือกใช้วิธีจูงใจอย่างหลากหลายและมีประสิทธิผล รวมถึง เป็นบุคคลที่ใช้การสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ หลากหลายและเน้นแบบสองทาง ทำงานโดยเน้นกระบวนการในการ

กำหนดทิศทางและการกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจให้แก่องค์กรในการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ รวมถึง มีสายตาวัดที่กว้างไกล รักษาความยืดหยุ่นและใจกว้างพอที่จะรับฟังบุคคลอื่น ในการสร้างสรรค์และเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์เท่าที่จำเป็น การวางแผนกลยุทธ์และการใช้ความคิดเชิงกลยุทธ์นำไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางที่ตั้งใจไว้ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ เบตตี (Betty, 2005: 25-27) ที่ได้ให้ทัศนะไว้ว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรที่จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถมองเห็นภาพรวมขององค์กร และสภาพภายนอกได้ชัดเจนขึ้น การดำเนินการเชิงกลยุทธ์จะมีความลึกซึ้งในการวิเคราะห์ปัญหาในระดับที่ส่งผลต่ออนาคตขององค์กร หมายความว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการกำหนดและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์กรตามทิศทางที่ชัดเจน และเป็นเครื่องนำทางที่เป็นรูปธรรม และมาเรีย (Maria, 2011: 219-231) ยังได้ให้ทัศนะไว้ว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ช่วยให้สมาชิกเข้าใจวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์และทิศทางที่แน่นอนขององค์กรไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง และความสับสนในการทำงาน ทำให้องค์กรบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อองค์กรในการสร้างความเข้าใจในระหว่างการทำงาน และบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สามารถติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงาน ความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับสุขญา โภมลวานิช (2563: 637-643) ที่ได้ให้ทัศนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล ให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษา มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้า สามารถคาดการณ์การเปลี่ยนแปลง ของการศึกษาโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการตัดสินใจ และสามารถวางแผนการดำเนินงาน อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสื่อสารและประชาสัมพันธ์สถานศึกษาให้เป็นที่รู้จักผ่านโซเชียลมีเดีย สามารถ

กระตุ้นให้ครูผู้สอนและผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและสามารถร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สามารถปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมของสถานศึกษา ให้เป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งเสริมสมรรถนะครูและทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ตลอดชีวิต

2. ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ผลจากการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนระดับประถมศึกษาซึ่งมีพื้นที่สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน มีการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการ โดยมุ่งเน้นให้สถานศึกษาในสังกัด ได้ดำเนินการกำหนดนโยบายพัฒนาผู้เรียน ให้มีทักษะในการแสวงหาความรู้ ปลูกฝังผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย มีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ สามารถหาความรู้จากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม มีผลการเรียนจากการทดสอบการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียน และให้ความสำคัญกับผลสำเร็จจากการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ นุชรินทร์ เสมอภาค (2558: 72) ที่ได้ให้ทัศนะว่า ผู้บริหารและครูใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ ในด้านคุณภาพการเรียนการสอน นักเรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีทัศนคติที่ดี สามารถประพฤติตน ได้อย่างเหมาะสม มีทักษะในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมถึงผู้ปกครองและชุมชน ให้การยอมรับและมีความพึงพอใจกับผลสำเร็จของโรงเรียน และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ กมลชนก สุกแสง (2559: 92) ที่ได้ศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งนักเรียนในโรงเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน ครูมีความภูมิใจที่สามารถปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรใช้เทคโนโลยีในการพัฒนา การเรียนการสอน พัฒนาคุณภาพงาน สนับสนุนให้ครูใช้ทรัพยากรตรงตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการจัดการศึกษา รวมทั้งผู้บริหารและครูมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กับความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษานั้น มีส่วนช่วยให้ประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องรู้และมีความเป็นภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา เพราะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลนั้น เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ อีกทั้งยังสามารถพัฒนาได้อีกด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ วรวรรษ เทียมสุวรรณ (2562: 223-231) ที่ได้ให้ทัศนะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในยุคปัจจุบันว่า ต้องมีการจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อก่อให้เกิดภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพคือ ต้องศึกษาสภาพแวดล้อมสามารถวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคขององค์กร รวมถึงการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ ตัดสินใจ เลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสม และดำเนินการตามแผนงาน ตามความเหมาะสมอย่างต่อเนื่อง และใช้เทคนิควิธีการต่างๆ มาใช้ประเมินผลการปฏิบัติงาน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพวรรณ บุญเจริญสุข (2561: 286-291) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกล

ยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ทำให้สามารถวางแผนการดำเนินงานและบริหารจัดการภายในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ

4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พบว่า มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัย การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ปัจจัยการบริหารทรัพยากรในองค์กร และปัจจัยการเป็นผู้นำทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม เป็นภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ยุคดิจิทัลส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี สามารถพยากรณ์ ความมีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาได้ร้อยละ 37.60 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่กำหนดไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ด้าน สามารถทำนายความมีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลในการบริหารงานที่มีความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์มีทักษะการเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์นวัตกรรมการใช้ในบริหารองค์กร เพื่อการดำเนินงานบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร รวมทั้งกระบวนการและการบริหารทรัพยากร ในองค์กร มีความตื่นตัวต่อข่าวสารทั้งภายในและภายนอก คาดการณ์ล่วงหน้าทันต่อ การเปลี่ยนแปลงที่เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อความมีประสิทธิผลของโรงเรียน

ประถมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficient) และประสิทธิผล(Effective) สอดคล้องกับแนวคิดของอีระ รุญเจริญ (2561: 118-121) ที่ได้ให้ทัศนะว่า ผู้บริหารองค์กรที่มีภาวะผู้นำ ควรมีความสามารถคือ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง สามารถบูรณาการศาสตร์ที่อุบัติขึ้นใหม่ สามารถทำงานหลายๆ อย่างได้พร้อม ๆ กัน สามารถเรียนรู้โดยการพึ่งตนเองและมีทักษะในการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ นเรศ ชันธีระ (2562: 185-199) ที่ได้ให้ทัศนะว่า เป็นการสร้างพื้นที่ในการจัดการศึกษาของผู้ดำเนินการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเปิดโอกาสและสร้างยุทธศาสตร์ในการ ก้าวไปสูเป้าหมายที่ชัดเจน ซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์ทักษะความเป็นผู้นำ การเป็นนักการศึกษาและทักษะที่สำคัญที่สุดในยุคปัจจุบันคือ ทักษะการเป็นผู้นำยุคดิจิทัล ซึ่งมีความรอบรู้ในวิธีการกระบวนการข้อมูลอุปกรณ์และข้อมูลระบบปฏิบัติการต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาให้ครบวงจรและสมบูรณ์แบบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารจะต้องพัฒนาตนเองให้มีการบริการจัดการ ด้านการจัดสรรทรัพยากรให้คุ้มค่า มีการวางแผนให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาตนเอง ที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนและเหมาะสมให้มากขึ้น เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพการบริหารการศึกษาต่อไป

1.2 ผู้บริหารจะต้องวิเคราะห์วางแผนในการเข้าถึงชุมชน ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น ส่งเสริมสนับสนุน สร้างสัมพันธภาพที่ดีทั้งบุคคลภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อจะได้สร้างขีดความสามารถในการจัดการศึกษา

ของสถานศึกษาว่าบรรลุตามเป้าหมาย ของสถานศึกษาหรือไม่ นำผลการประเมินไปแก้ไขข้อบกพร่องได้ทันที เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.5 ในการพัฒนาคุณภาพด้านการบริหารจัดการเพื่อส่งผลให้ประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา นั้น ผู้บริหารควรนำข้อมูลปัจจัยทั้ง 3 ด้านนี้ไปพิจารณาประกอบการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา จัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา โดยอาจศึกษาเพิ่มเติมถึงตัวแปรอื่นที่สัมพันธ์

กับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา

2.2 ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพและพัฒนาเป็นแนวทางเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดสถานศึกษามีขนาดต่างกัน เพื่อให้ทราบถึงตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษารายปัจจัยเพื่อทราบจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาที่แท้จริง ซึ่งจะสามารถนำไปพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาได้ดีมากยิ่งขึ้น

2.4 ควรมีการศึกษารายปัจจัยทางการบริหาร การศึกษาที่ส่งผลต่องานอื่น เพื่อทราบสภาพปัญหาที่แท้จริงของโรงเรียน ซึ่งจะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ตรงประเด็นยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก สุขแสง. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนตามทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เกศรา สิทธิแก้ว. (2558). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- กัณฑ์กณัฐ สุวรรณธรรม. (2562). ภาวะผู้นำกลยุทธ์: รูปแบบผู้นำยุคใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิพย์สิริ กาญจนวาสี และ ศิริชัย กาญจนวาสี. (2559). วิธีวิทยาการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธรร สุนทรายุทธ. (2551). การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป: ทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2561). กระบวนทัศน์การบริหารการศึกษา. เอกสารประกอบการบรรยาย เนื่องในงานประชุมเครือข่ายสมาคมการบริหาร การศึกษาแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2561 ณ โรงแรมเสด็จเวนิว กรุงเทพฯ.

- นพวรรณ บุญเจริญสุข. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทราสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา*, 10(2): 286-291.
- นุชรินทร์ เสมอโภาค. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*.
- นเรศ ชันธีรี. (2562). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. *คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุบลราชธานี*.
- ปนัดดา วรกานต์ทิวัตต์. (2555). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*.
- วรวรรษ เทียมสุวรรณ. (2562). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสวนดุสิต*, 15(2): 223-231.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชญา โกมลวานิช. (2563). องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. *ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย*.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2550). ภาวะความเป็นผู้นำ. กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพรส (1989).
- Betty Smith Williams. (2005, October). A Lesson in Strategic Leadership for Service. *Nurse Leader*, 3(5): 25-27.
- Maria, R. Shirey. (2011). *Strategic Leadership for Organizational Change: Addressing Strategy Execution Challenges to Lead Sustainable Change*. [Online]. Available: <https://www.Nursingcenter.com/journalarticle?Article>.

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0 ที่ส่งผลต่อความเป็นโรงเรียน สุขภาวะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย Leadership of School Administrators in Education 4.0 That Affects Being a Healthy School under Loei Primary office Education Service Areas

ศิริกุล มาลาศรี¹, ชัชจรีญา ไบลี²

Sirikun Malasri¹, Chatjariya Bailee²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0 2) เพื่อศึกษาความเป็นโรงเรียนสุขภาวะ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0 กับความเป็นโรงเรียนสุขภาวะ และ 4) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0 ที่พยากรณ์ความเป็นโรงเรียนสุขภาวะในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 352 คน ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .430-980 และมีค่าความเชื่อมั่น .98 และแบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นโรงเรียนสุขภาวะ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .466-858 และมีค่าความเชื่อมั่น .98 วิเคราะห์ข้อมูลหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความเป็นโรงเรียนสุขภาวะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0 กับความเป็นโรงเรียนสุขภาวะ มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) สมการพยากรณ์ความเป็นโรงเรียนสุขภาวะ โดยมีปัจจัยการมีวิสัยทัศน์ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยการสร้างสรรคงานนวัตกรรม ปัจจัยการสร้างความร่วมมือในการทำงาน ปัจจัยการเป็นผู้นำทักษะการใช้ดิจิทัล และปัจจัยการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 45.80

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, การศึกษา 4.0, โรงเรียนสุขภาวะ

¹ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

² รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹ M.Ed. Candidate in Educational Administration Udon Thani Rajabhat University

² Associate Professor Dr. Lecturer, Educational Administration Udon Thani Rajabhat University

Abstract

The purposes of his research were: 1) to study the level of leadership of school administrators in education 4.0, 2) to study the level of creative a healthy school, 3) to investigate the relationship leadership of school administrators in education 4.0 and of healthy school, and 4) set predictive equations of leadership of school administrators in education 4.0 under Loei Primary Office Education Service Areas. The Samples consisted of teachers and Personnel in the school to 352 people obtained by stratified random sampling. The research instrument was: 5-level-rating scale questionnaire of the leadership of school administrators in education 4.0 with the discrimination of .430-.980 and the reliability of .98 and the creative a healthy school with the discrimination of .466-.858 and the reliability of .98. The data were analyzed for frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient and the stepwise multiple regression. The result of the research shows that: 1) Creative leadership of school administrators it is at the high level. 2) A healthy school it is at the high level. 3) The creative leadership of school administrators in education 4.0 have a positive relationship with a healthy school. under Loei Primary Office Education Service Areas. And 4) The visionary change leader factors, Factors of Creative innovation, creating work cooperation factor, Factors of Leadership skills using digital, and Consideration of individuality factor. It is a predictive variable that can predict the healthy school under Loei Primary Office Education Service Areas, can predict 45.80%.

Keywords: Leadership, Education 4.0, Healthy School

บทนำ

การศึกษายุค 4.0 ถือว่าเป็นสิ่งที่ผู้บริหารจะต้องนำเอาภาวะผู้นำมาเป็นตัวขับเคลื่อน เพื่อให้เกิดการพัฒนาในการบริหารงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จเพื่อให้เกิดนวัตกรรม การเรียนรู้ เกิดการพัฒนาประเทศดังนั้น ภาวะผู้นำจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งของผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้บริหารขององค์กร ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชนไม่ว่าจะเป็นระดับโลก ระดับชาติหรือระดับท้องถิ่นเพราะภาวะผู้นำจะก่อให้เกิดผลที่แตกต่างในการบริหารอย่างเห็นได้ชัดผู้นำบางคนทำให้องค์กรที่เคยซบเซากลับกลายเป็นองค์กรที่มีความกระฉับกระเฉงว่องไว แต่ในขณะที่ผู้บริหารบางคนที่มีภาวะผู้นำ ทำให้

องค์กรที่เคยมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีสิ่งที่ทำทลายให้ทำอยู่ตลอดเวลากลายเป็นองค์กรที่ทำงานอยู่แต่ในขอบเขตที่แคบๆ ขาดสิ่งเร้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงานภายในองค์กรและได้แต่ทำงานไปวันๆ เท่านั้น การที่บรรลุภารกิจของการเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสของการเปลี่ยนแปลงเพื่อแก้ไขปัญหา และอาจจะต้องปรับเปลี่ยนระบบอย่างขนานใหญ่ เพื่อเข้าสู่ระบบอย่างแท้จริง ภาวะผู้นำที่ต้องการในการเข้ามาแก้ไขภาวะวิกฤตดังกล่าว ได้แก่ 1) ผู้นำจะต้องมีหลักการเป็นแบบอย่างที่ดีขององค์กร เพื่อให้คนในองค์กรมีพฤติกรรมและการปฏิบัติที่ดีตามอย่าง อันจะก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือในสังคมได้โดยรวม โดยหลักการที่วันนี้ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความมีศักดิ์ศรี

และความยุติธรรม 2) ผู้นำที่มีความรู้และวิสัยทัศน์ที่จะระดมสรรพกำลัง โดยการสร้างบรรยากาศของคนในองค์กรให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมให้เกิดขึ้นแก่องค์กร ซึ่งเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดพันธสัญญาร่วมกันที่จะฟันฝ่าเพื่อให้บรรลุถึงหลักชัยที่ได้ปักร่วมกันไว้ ซึ่งถือว่าเป็นคุณภาพสุดยอดของการร่วมทีม (Team work) ที่ให้พลังเหนือกว่าการสั่งการใดๆ 3) เป็นผู้นำนักปฏิบัติที่สามารถจัดการข้ามขอบเขตองค์กรของตนเอง หรือภาวะผู้นำที่ทำให้ขอบเขตขององค์กรจางหายไป และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยสร้างสิ่งดีกว่าเดิมขึ้นเรื่อยๆ โดยปล่อยให้สิ่งที่ไม่ดีค่อยๆ จางหายไป และ 4) ผู้นำผู้สร้างวัฒนธรรมใหม่ในการทำงาน ไม่ว่าจะเป็ความกล้าที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพร้อมที่จะเผชิญปัญหาที่จะตามมา มีความมุ่งมั่นที่จะให้ผลสำเร็จเกิดขึ้น ใฝ่ที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ถือว่าการสร้างสภาพแวดล้อม และพฤติกรรมของคนในองค์กรให้เอื้อต่อการสร้างสรรค์ระบบที่ดีกว่าให้เกิดขึ้น (พระมหาอุดร อุตตโร, 2561: 46) กล่าวคือ ภาวะผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการชักจูงผู้อื่น มีอิทธิพลเหนือจิตใจผู้อื่น สามารถจุดประกายความคิดของตนเองให้ผู้อื่นกระทำตาม เป็นผู้ชี้แนะ และสามารถกระตุ้นให้ผู้อื่นมีความกระตือรือร้นในการทำงานด้วยความเต็มใจ ซึ่งส่วนมากจะเป็นหัวหน้า ผู้นำองค์กร และผู้บริหารในระดับต่างๆ

ผู้นำสูงสุดในสถานศึกษาซึ่งก็คือผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญ และเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพพร้อมรับกับความท้าทายและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคการศึกษา 4.0 เพราะนอกจากจะปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจแล้วยังเป็นจุดเชื่อมโยงนโยบายกับการปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่ดี มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ สมรรถนะ มีคุณธรรม จริยธรรมในการบริหารงานแล้ว จะต้อง

มีการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ทั้งค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงนโยบาย สังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ในการพัฒนาการจัดการศึกษาเป็นที่ยอมรับของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งมีอิทธิพลที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานภายใต้ความไว้วางใจ ความร่วมมือ ความเชื่อมั่น ความศรัทธา อันจะส่งผลต่อการดำเนินงานในสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ดังที่ไพฑูริย์ สิ้นลารัตน์ (2555: 8-9) กล่าวว่า การที่ผู้นำทั้งผู้นำโดยทั่วไปและผู้นำการศึกษาของไทยจะต้องเข้าใจการเปลี่ยนแปลงและเข้าใจปัญหาของสังคมไทยได้อย่างดีและเชื่อมโยงการศึกษา กับสังคมไทยนั้น จำเป็นต้องมีคุณสมบัติหลัก ดังนี้ 1) ความสามารถในการวิเคราะห์ 2) ความสามารถในการสร้างสรรค์ 3) ความสามารถในการสร้างผลงาน และ 4) ความสามารถในด้านความรับผิดชอบ เป็นการแสดงความเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม

แนวคิดโรงเรียนสุขภาวะเป็นแนวคิดที่มุ่งกระทำให้เป้าหมายการศึกษาไทยเป็นไปตามพระราชบัญญัติและมีความเป็นมาตรฐานสากล ซึ่งองค์ประกอบของโรงเรียนสุขภาวะ มี 5 องค์ประกอบคือ (1) ผู้เรียนเป็นสุข (2) โรงเรียนเป็นสุข (3) สภาพแวดล้อมเป็นสุข (4) ครอบครัวเป็นสุข และ (5) ชุมชนเป็นสุข ทั้ง 5 องค์ประกอบมีความเกี่ยวเนื่องและส่งผลต่อกัน กล่าวคือ โรงเรียนสุขภาวะนั้นต้องมีเป้าหมายเพื่อสร้างเสริมให้ “ผู้เรียนเป็นสุข” โดยการปรับสภาพ ลดปัจจัยเสี่ยง จัดโครงสร้างและระบบต่างๆ ให้โรงเรียน สภาพแวดล้อม ครอบครัว และชุมชนเป็นพื้นที่ปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาวะของผู้เรียนทั้งด้านกายใจ สังคม และปัญญา (Erawan, 2019: 9) ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ ประกอบด้วย จิตศึกษา การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning PBL) และชุมชน

แห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Community PLC)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0 กับความเป็นโรงเรียนสุขภาวะของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ศึกษาในครั้งนี้น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐานการจัดการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0 จะนำมาซึ่งสุขภาพองค์การของโรงเรียนที่ดีและมีความสุขต่อไป

ความมุ่งหมายการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย
2. เพื่อศึกษาความเป็นโรงเรียนสุขภาวะในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0 กับความเป็นโรงเรียนสุขภาวะในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0 ที่พยากรณ์ความเป็นโรงเรียนสุขภาวะ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย

สมมติฐานของการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0 มีความสัมพันธ์กับความเป็นโรงเรียนสุขภาวะในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย

2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0 อย่างน้อย 1 ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความเป็นโรงเรียนสุขภาวะในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย ปีการศึกษา 2562 จำนวน 416 โรงเรียน 4,128 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย ปีการศึกษา 2562 จำนวน 352 คน ซึ่งคัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม มีทั้งหมด 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0 ตามตามองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การสร้างแรงบันดาลใจ การมีวิสัยทัศน์ผู้นำเปลี่ยนแปลง การเป็นผู้นำทักษะการใช้ดิจิทัล การสร้างความร่วมมือในการทำงาน และการสร้างสรรค์งานนวัตกรรม และ ตอนที่ 3 ความเป็นโรงเรียนสุขภาวะ ของสถานศึกษา ตามองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียนเป็นสุข ด้านโรงเรียนเป็นสุข ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข ด้านครอบครัวเป็นสุข และด้านชุมชนเป็นสุข โดยตอน

ที่ 2 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .430-980 และมีค่าความเชื่อมั่น .98 และ ตอนที่ 3 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .466-858 และมีค่าความเชื่อมั่น .98

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เพื่อเสนอผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย ทั้ง 3 เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังโรงเรียนต้นสังกัด โดยผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์พร้อมซองติดแสตมป์ที่มีชื่อที่อยู่ของผู้วิจัย พร้อมด้วยหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย ถึงกลุ่มตัวอย่างและให้ส่งกลับคืนแก่ผู้วิจัยทางไปรษณีย์ บางส่วนผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองโดยการนัดหมายวันเวลา ในการรับแบบสอบถามคืนได้รับกลับมาจำนวน 352 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาผลการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่(Frequencies) และหาค่าร้อยละ(Percentage) ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคการศึกษา 4.0 กับความเป็นโรงเรียนสุภาพะ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และทดสอบค่าสมมติฐาน ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคการศึกษา 4.0 อย่างน้อย 1 ตัวตัวแปรส่งผลต่อความเป็นโรงเรียนสุภาพะในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย รายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคการศึกษา 4.0	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ปัจจัยการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.32	0.47	มาก
2. ปัจจัยการสร้างแรงบัลดาลใจ	4.32	0.48	มาก
3. ปัจจัยการมีวิสัยทัศน์ผู้นำเปลี่ยนแปลง	4.26	0.47	มาก
4. ปัจจัยการเป็นผู้นำทักษะการใช้ดิจิทัล	4.20	0.53	มาก
5. ปัจจัยการสร้างความร่วมมือในการทำงาน	4.28	0.48	มาก
6. ปัจจัยการสร้างสรรคงานนวัตกรรม	4.12	0.46	มาก
รวม	4.25	0.32	มาก

จากตาราง 1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกเป็นรายปัจจัย พบว่า ปัจจัยการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X}=4.32$) และปัจจัยการสร้างแรงบัลดาลใจ ($\bar{X}=4.32$) มีค่าเฉลี่ย

มากที่สุด รองลงมาปัจจัยการสร้างความร่วมมือในการทำงาน ($\bar{X}=4.28$) และปัจจัยการสร้างสรรคงานนวัตกรรม ($\bar{X}=4.12$) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความเป็นโรงเรียนสุภาพ ศึกษาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย รายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเป็นโรงเรียนสุภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย

ความเป็นโรงเรียนสุภาพ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านผู้เรียนเป็นสุข	4.31	0.43	มาก
2. ด้านโรงเรียนเป็นสุข	4.28	0.50	มาก
3. ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข	4.28	0.51	มาก
4. ด้านครอบครัวเป็นสุข	4.31	0.45	มาก
5. ด้านชุมชนเป็นสุข	4.30	0.44	มาก
รวม	4.30	0.32	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ความเป็นโรงเรียนสุภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านครอบครัวเป็นสุข ($\bar{X}=4.31$) และด้านผู้เรียนเป็นสุข ($\bar{X}=4.31$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาด้านชุมชนเป็นสุข (\bar{X}

$=4.30$) และด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข ($\bar{X}=4.28$) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคการศึกษา 4.0 และความเป็นโรงเรียนสุภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย รายละเอียดในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0 และความเป็นโรงเรียนสุภาพะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย

ตัวแปร	ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0							Tolerance	VIF
	1.00	.498**	.437**	.232**	.367**	.198**	.403**	.688	1.453
		1.00	.541**	.254**	.480**	.387**	.469**	.548	1.825
			1.00	.280**	.375**	.355**	.522**	.633	2.581
				1.00	.167**	.307**	.399**	.858	1.166
					1.00	.369**	.458**	.703	1.422
						1.00	.466**	.747	1.339
							1.00		

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 9 พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0 ทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวก กับความเป็นโรงเรียนสุภาพะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย โดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0 และความเป็นโรงเรียนสุภาพะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย พบว่า เมื่อนำภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0 ที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดี ทั้ง 5 ปัจจัย ไปหาความสัมพันธ์ เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ โดยใช้ความเป็นโรงเรียนสุภาพะ ตัวพยากรณ์ที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) และในรูปคะแนนมาตรฐาน (b) คือ ปัจจัยการมีวิสัยทัศน์ผู้นำเปลี่ยนแปลง ปัจจัยการสร้างสรรคงานนวัตกรรม ปัจจัยการสร้างความร่วมมือในการทำงาน ปัจจัยการเป็นผู้นำทักษะการใช้ดิจิทัล และปัจจัยการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามลำดับ ส่งผลต่อความเป็นโรงเรียนสุภาพะของสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R=.677) ซึ่งสามารถพยากรณ์ความเป็นโรงเรียนสุภาพะของสถานศึกษาได้ร้อยละ 45.80 ($\bar{X}=4.58$)

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ ปัจจัยการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา รู้ถึงความต้องการ ด้วยการพยายามตอบสนองความต้องการของผู้ร่วมงานแต่ละคน ศึกษาได้ศึกษาคุณสมบัติ ในการมอบหมายงานตามความสามารถของผู้ร่วมงานแต่ละคน แสดงความชื่นชมในความสามารถและผลงานของผู้ร่วมงาน ให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงาน ให้ข้อมูลย้อนกลับสนับสนุนแก่ผู้ร่วมงานทุกคนอย่างเป็นกันเอง ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ เปิดโอกาสให้

ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็นเพื่อให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา โอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาแสดงความสามารถในการทำงานที่อยู่ในมีความรับผิดชอบของตนเองอย่างเต็มความสามารถ สอดคล้องกับแนวคิดของนุช สัทธานัตกรมงคล (2559: 171) การที่ผู้นำให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ตามเป็นรายบุคคลทำให้ผู้ตามรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญ ผู้นำจะเป็นโค้ช(Coach) และเป็นทีปรึกษา (Advisor) ผู้นำจะส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของผู้ตามและเพื่อนร่วมงานให้สูงขึ้น โดยการให้โอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้ผู้ตามได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ และยังสอดคล้องกับถวิล อรัญเวศ (2560: เว็บไซต์) ประธานสลิปทิส ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นบุคคลที่สามารถประสานงานกับหน่วยงานหรือบุคคลต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี สามารถไกล่เกลี่ยข้อกรณีพิพาทได้ และสามารถ ขจัดปัดเป่าปัญหาต่างๆ ในสถานศึกษาได้ มีจิตยึดมั่นในความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ที่ผู้บริหารสถานศึกษายุคนี้ ต้องสร้างความสามัคคีปรองดอง

2. ผลการศึกษาระดับความเป็นโรงเรียน สุขภาวะในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการปฏิบัติของ ผู้เรียนมีสุขภาพอนามัยร่างกาย ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มองโลกในแง่ดี มีความเอื้ออาทร มีวินัย รู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ อนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม ชอบอาสา ช่วยเหลือผู้อื่น มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ มีความเพียรพยายามแสวงหาความรู้ มีทักษะชีวิตที่มั่นคง สามารถแก้ปัญหาด้วยเหตุผล สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ หรือ สสส. (2560: เว็บไซต์) ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่ดี ในด้านร่างกาย จิตใจ ทักษะชีวิต ความเป็นพลเมืองดี และมีความรักในการเรียนรู้ ผู้เรียนมีสุขภาพกายแข็งแรง

รับประทานอาหารถูกสุขลักษณะ ดูแลความสะอาดของร่างกายและเสื้อผ้า ออกกำลังกายสม่ำเสมอ ผู้เรียนว่าเริงแจ่มใส มองโลกในแง่ดี ทักทายปราศรัย ผู้เรียนมีทักษะการปฏิเสธให้ตนเองพ้นจากอันตราย ปฏิเสธการถูกชักชวนให้ดื่มแอลกอฮอล์ สูบบุหรี่ สิ่งเสพติดอื่น ๆ ปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ ไม่เล่นการพนันทุกชนิด ผู้เรียนอยู่รวมกันอย่างมีความสุข ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้างโรงเรียน รัก และเอื้ออาทรต่อเพื่อน มีความสุขในการดำเนินชีวิต ผู้เรียนนักสู้หน้าที่ที่มีความรับผิดชอบ ผู้เรียนมีจิตสาธารณะ อนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม ผู้เรียนกระตือรือร้นให้ความสนใจในการเรียน หมั่นแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ประวิต เอรารวรรณ์ (2547: เว็บไซต์) คุณลักษณะโรงเรียนมีการนำองค์กรดี ซึ่งหมายความว่าความ เป็นองค์กรและตัวผู้บริหาร การเรียนรู้ในโรงเรียนต้องเป็นการเรียนรู้ที่มีความสุข ซึ่งครอบคลุมถึงการเรียนรู้ทั้งของครูและนักเรียน ซึ่งต้องเป็นการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมมีการบูรณาการ และเป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการ สิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตของผู้เรียน การอยู่ร่วมกันของทุกคนในโรงเรียนต้องคำนึงถึงสิทธิและความเสมอภาค โดยเฉพาะการกำหนดนโยบาย มาตรการ หรือการจัดการศึกษาของโรงเรียนจะต้องตอบสนองต่อสิทธิเด็ก โรงเรียนต้องมีบรรยากาศเป็นมิตร ทุกคนในโรงเรียนร่วมมือกันทำงาน หรือแก้ปัญหา มีการทำงานเป็นทีมและเป็นกัลยาณมิตร ซึ่งทั้งการเรียนรู้ การตอบสนองต่อสิทธิและความเสมอภาค และบรรยากาศที่เป็นมิตรนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากทุกคนในโรงเรียน ไม่มีคนใดคนหนึ่ง จัดกระทำขึ้นมาได้ มีการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นอกเหนือไปจากการจัดการ เรียนการสอน ซึ่งการดูแลช่วยเหลือเป็นทั้งการส่งเสริมพัฒนา การป้องกัน และการแก้ไขปัญหา นักเรียนอย่างทั่วถึงซึ่งข้อนี้ต้องอาศัยระบบการบริหารจัดการในโรงเรียน และการประสานงานกับ ครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานภายนอก ส่ง

เสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมด้วยตนเอง ทั้งนี้เป็นกิจกรรม เสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมตามความสนใจซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0 ที่กับความ เป็นโรงเรียนสุขภาวะในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาประถมศึกษาลอย โดยรวมมีความสัมพันธ์กัน อยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้ อาจสืบเนื่องมาจาก ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถาน ศึกษาการศึกษา 4.0 ปัจจัยการมีวิสัยทัศน์ผู้นำ เปลี่ยนแปลง ปัจจัยการสร้างสรรคงานนวัตกรรม ปัจจัยการสร้างความร่วมมือในการทำงาน ปัจจัย การเป็นผู้นำทักษะการใช้ดิจิทัล และปัจจัยการคำนึง ถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เป็นองค์ประกอบสำคัญ ในความเป็นโรงเรียนสุขภาวะในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย ทั้ง 5 ด้าน เนื่อง มาจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย มีความรู้ ความ เข้าใจ มีความพร้อมรู้ถึงความต้องการ ด้วยการ พยายามตอบสนองความต้องการของผู้ร่วมงาน แต่ละคน ศึกษาได้ศึกษาคูสมบัติ ในการมอบ หมายงานตามความสามารถของผู้ร่วมงานแต่ละ คน แสดงความชื่นชมในความสามารถและผลงาน ของผู้ร่วมงาน ให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงาน ให้ ข้อมูลย้อนกลับสนับสนุนแก่ผู้ร่วมงานทุกคนอย่าง เป็นกันเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทร วัชรกิจ (2562: 967) ผู้นำของประเทศของโลก ที่ยิ่งใหญ่เกรียงไกรไปด้วยความสามารถปัญญา เฉียบแหลมจะมีประโยชน์อะไรถ้าขาดสติหรือเสี ยสติและไม่ยึดหลักธรรมในการปกครองบริหาร ประเทศความสำเร็จที่ได้มาไม่ว่ายุคใดสมัยใด ถ้าขาด องค์ประกอบของหลักธรรม จะเป็นความสำเร็จที่ ไม่ยั่งยืนย่อมสามารถเสื่อมสลายได้ ยิ่งเจริญสูงส่ง ทางด้านวัตถุขึ้นเท่าใด ก็ยังมีโอกาสเสื่อมสลายเร็ว ขึ้นเท่านั้น โดยเฉพาะภาวะผู้นำที่ดื้อนึ่งประสงค์ ในยุค 4.0 นั้น จะไม่ใช่ผู้ที่คอยสั่งการอีกต่อไป

แต่จะเป็นผู้นำที่คอยส่งเสริมสนับสนุน ให้ลูกน้อง แต่ละคนสามารถทำงานที่ตัวเองรับผิดชอบให้สำเร็จ รวมถึงการคิดสิ่งใหม่ ๆ การเอาคุณค่าที่มีในตัว พนักงานมาสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมทันสมัยมีการ ประยุกต์ Digital Life อันทรงคุณค่า ต้องสร้างมา เพื่อให้มีลักษณะเฉพาะและแตกต่างอย่างยั่งยืน

4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและ สร้างสมการพยากรณ์ความเป็นโรงเรียนสุขภาวะใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาโดยใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคการศึกษา 4.0 เป็นตัวแปรพยากรณ์ พบว่า ปัจจัยการมีวิสัยทัศน์ผู้นำเปลี่ยนแปลง ปัจจัยการ สร้างสรรคงานนวัตกรรม ปัจจัยการสร้างร่วมมือ ในการทำงาน ปัจจัยการเป็นผู้นำทักษะการใช้ ดิจิทัล และปัจจัยการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นโรงเรียนสุขภาวะใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาโดย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็น ตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาวิสัย ทัศน์ และนโยบายที่เน้นการเรียนรู้เป็นหลัก โดย คำนึงถึงการกระจายอำนาจ ในการขับเคลื่อนการ บริหารจัดการองค์กร มีวิธีการส่งเสริม พัฒนาให้ครู มีทักษะความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ส่งเสริมให้ครูออกแบบการเรียนรู้บูรณาการแบบ มีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาปัญญาภายในและภายนอก ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ เชิงรุก (Active Learning) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ ในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติกับผู้เรียนด้วย ภาวะ และใจด้วยความปรารถนาดี และมี ปฏิสัมพันธ์เชิงบวกต่อกัน โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อ พัฒนาผู้เรียนโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วน ร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการพัฒนาระบบ ป้องกันภัยของสถานศึกษา โดยให้มีการตรวจสอบ สม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง มีวิธีการบูรณาการระบบ

บริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาอย่างครบวงจร มีการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นต้นแบบในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ มีวิธีการบริหารจัดการสภาวะโภชนาการของสถานศึกษาให้เป็นระบบตามมาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข มีการจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาพื้นที่สีเขียว มีความสะอาด สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่มีความปลอดภัยสำหรับผู้เรียนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ คุรุปฏิบัติต่อผู้เรียนอย่างเหมาะสม ดูแลผู้เรียนด้วยการเอาใจใส่ ปกป้องผู้เรียนราวกับว่าผู้เรียนนั้นเป็นลูกเป็นหลานของตนเอง ยิ้มแย้มแจ่มใส แต่งกายเหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น พูดชี้แจงกับผู้เรียนด้วยเสียงนุ่มนวลเป็นมิตร ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและสถานศึกษา มีวิธีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับครอบครัวสู่สภาวะแก่ผู้ปกครอง เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ทำงานอาสาสมัครร่วมกับทางสถานศึกษา มีวิธีการส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา ผู้ปกครองเอาใจใส่ลูกหลานและเข้าใจพัฒนาการและความแตกต่างของลูก ให้ความรักและความอบอุ่นแก่ลูกหลาน มีการเสริมแรง โดยการให้รางวัลเพื่อสร้างความมั่นใจให้ลูกหลาน และมีสุขอนามัยทางร่างกาย ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มองโลกในแง่ดี มีความเอื้ออาทร มีวินัย รู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ อนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม ชอบอาสา ช่วยเหลือผู้อื่น มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ มีความเพียรพยายามแสวงหาความรู้ มีทักษะชีวิตที่มั่นคง สามารถแก้ปัญหาด้วยเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงดาว แซ่มชื่น (2560: 112-113) ได้ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์โรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา หาพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะ

สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1 พบว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษามี 5 องค์ประกอบ 14 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ด้านผู้เรียนเป็นสุขมี 6 ตัวชี้วัด 2) ด้านโรงเรียนเป็นสุขมี 3 ตัวชี้วัด 3) ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุขมี 1 ตัวชี้วัด 4) ด้านครอบครัวเป็นสุขมี 3 ตัวชี้วัดและ 5) ด้านชุมชนเป็นสุขมี 1 ตัวชี้วัด และงานวิจัยของเกรียงวูบ นีละคุปต์ (2560: 9-10) ได้ศึกษาความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนสุภาพะ เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนสุภาพะกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดราชบุรีและจังหวัดนครปฐม พบว่า แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนสุภาพะประกอบด้วย 1) สนับสนุนงบประมาณและวางแผนดำเนินการ 2) สร้างความรู้และความเข้าใจ 3) สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ 4) นำเทคโนโลยีมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ 5) กำกับติดตาม 6) เสริมแรงและสร้างขวัญกำลังใจและ 7) สะท้อนความคิด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาในปัจจุบัน การสร้างสรรคงานนวัตกรรม โดยเฉพาะการสร้างรูปแบบการบริหารใหม่ ในการแก้ปัญหาในการบริหารภายในสถานศึกษา สร้างรูปแบบการประเมินการทำงานของบุคลากร ที่เป็นแบบแผนเฉพาะของสถานศึกษา หาสื่อ นวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้บริหาร และขับเคลื่อนสถานศึกษาเป็นต้น

1.2 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับนโยบายที่เน้นการเรียนรู้เป็นหลัก โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจ ในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการองค์กร มีวิธีการส่งเสริม พัฒนาให้ครูมีทักษะความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ส่งเสริมสนับสนุนให้ครู

จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) และผู้บริหารควรมีวิธีการบูรณาการระบบบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาอย่างครบวงจร มีวิธีการบริหารจัดการสภาวะโภชนาการของสถานศึกษาให้เป็นระบบตามมาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0 โดยอาจจัดเป็นโครงการอบรม/สัมมนา หรืออาจใช้วิธีการพัฒนาต่างๆ ที่หลากหลาย

1.4 หน่วยงานระดับนโยบาย และสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0

2. ข้อเสนอแนะสำหรับกรวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0 และความเป็นโรงเรียนสุขภาวะ

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ มีประชากรและกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่จังหวัดเลยเท่านั้น จึงควรมีการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0 และความเป็นโรงเรียนสุขภาวะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย ในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น จังหวัดอื่น หรือภาคอื่น เพื่อนำมาเปรียบเทียบและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0 และความเป็นโรงเรียนสุขภาวะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย โดยอาจศึกษาเพิ่มเติมถึงตัวแปรอื่นที่สัมพันธ์กับความเป็นโรงเรียนสุขภาวะของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงวูช นีละคุปต์. (2560). "การศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ". *วารสารศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์*, 1(2): 1-13.
- ดวงดาว แซ่มชื่น. (2560). *การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ถวิล อรัญเวศ. (2560). *คุณลักษณะของนักบริหารยุคไทยแลนด์ 4.0*. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2562. จาก <http://www.obec.go.th/news/82582>.
- นุช สัทธานัตถมรณ. (2559). "ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน". *วารสารธุรกิจปริทัศน์*, 8(1): 167-182.
- ประวิต เอราวรรณ์. (2547). *การสังเคราะห์โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารจัดการและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสุขภาวะในโรงเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- พระมหาอุดร อุดตโร และทองดี ศรีตระการ. (2562). "ภาวะผู้นำ: การบริหารวิชาการสู่การศึกษายุค 4.0". *วารสารปัญญาภิธาน*, 3(1): 42-53.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2555). *ออกแบบผู้นำการศึกษาใหม่: ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ*. กรุงเทพฯ:

สุนทร วัชรกิจ. (2562). “ภาวะผู้นำที่ดีในยุคไทยแลนด์ 4.0”. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 12(4): 119-139.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ หรือ สสส. (2560). *การส่งเสริมสุขภาพจิต แนวคิด หลักฐาน และแนวปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 1 เชียงใหม่: หจก.วนิดาการพิมพ์

Erawan. (2019). *Self assessment for Healthy school*. Retrieved 1 April 2019, from. <http://www.ires.or.th/?p=409>

การพัฒนาแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการประเมินทางเลือก

Development of scientific concept of eight grade students using the evaluative-alternatives model

อิสรานุรักษ์ ชุกกลิ่น¹, ประสาท เนืองเฉลิม²

Issaranurak Chooglin¹, Prasart Nuangchalerm²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความเข้าใจแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการประเมินทางเลือก ให้อยู่ในระดับความเข้าใจที่ถูกต้องสมบูรณ์ กลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 29 คน โรงเรียนบ้านตาสุด ตำบลจะกง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดศรีสะเกษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โดยดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 5 วงจรปฏิบัติการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการประเมินทางเลือกเรื่องโลกและการเปลี่ยนแปลง จำนวน 10 แผนการเรียนรู้ เวลา 15 ชั่วโมง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วย แบบทดสอบมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ แบบสัมภาษณ์นักเรียนแบบกึ่งโครงสร้างและแบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่าหลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการประเมินทางเลือกนักเรียนส่วนใหญ่มีความเข้าใจระดับมโนทัศน์ที่สมบูรณ์มากขึ้น ในขณะที่จำนวนนักเรียนที่มีความเข้าใจในระดับมโนทัศน์ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์ มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนบางส่วนและไม่มีมโนทัศน์ลดลง โดยมีจำนวนนักเรียนที่มีความเข้าใจระดับมโนทัศน์ที่สมบูรณ์ในวงจรปฏิบัติการที่ 1, 2, 3, 4, และ 5 เป็นร้อยละ 27.58, 34.48, 41.38, 55.17, และ 62.07 ตามลำดับ

คำสำคัญ: รูปแบบการประเมินทางเลือก, มโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์, โลกและการเปลี่ยนแปลง

Abstract

The purpose of this research was to improve the scientific concept understanding of eighth-grade students using the evaluative-alternatives model, in order to achieve Complete Understanding (CU) levels. The target group was 29 eighth grade students Tasut School, Tambon Chakong, Amphoe Khukhan, Si Sa Ket, Thailand, studied in the second semester of the academic year 2019. Action research was conducted in this research were 5 cycles. The research instruments were: 10 lesson plans using the evaluate-alternatives model,

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Candidate in Curriculum and instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Faculty of Education, Mahasarakham University

scientific concept understanding test with rational explanation, semi-structured interview, and observation form. The research showed that after learning by the evaluative-alternatives model, students had increased scientific concepts understanding on Complete Understanding (CU) levels. The number of students had Partial Understanding (PU), Partial Understanding with Specific misconception (PS) and No Understanding (NU) were decreased. The number of students who had scientific concepts understanding Complete Understanding (CU) of each loop were as follows in 1, 2, 3, 4, and 5 loops were 27.58, 34.48, 41.38, 55.17, and 62.07 percentage in respectively.

Keywords: Scientific Concept, The evaluate alternative model, Earth and Changes

บทนำ

วิทยาศาสตร์เป็นความรู้ที่เกิดจากสติปัญญาและความพยายามของมนุษย์ในการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นบนโลกและในเอกภพ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561: 6) การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ ได้เปิดกว้างทางความคิด มีเจตคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์ พัฒนาชีวิตด้วยทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เรียนรู้สิ่งต่างๆ จากสิ่งแวดล้อมภายนอกมากกว่าแค่การซึมซับความรู้ภายในห้องเรียน (ประสาธน์ เองเฉลิม, 2558) การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนามโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ พบปัญหาในการสอนวิทยาศาสตร์เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ หรือมีแนวความคิดสอดคล้องกับของนักวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นผลมาจากการที่นักเรียนมีความรู้ก่อนแล้วหรือมีแนวความคิดอยู่ก่อนแล้วและส่วนมากแตกต่างไปจากนักวิทยาศาสตร์จึงขัดขวางการเรียนรู้ที่มีความหมายและยากที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้โดยการใช้วิธีการสอนแบบปกติทั่วไป (ไพฑูริย์ สุขศรีงาม, 2537: 112) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาจเน้นที่ผู้สอนโดยใช้วิธีการสอนที่เน้นการบรรยาย หรือสาธิตให้ผู้เรียนดู ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอนน้อย ผู้เรียนเกิดความเบื่อ

หน่ายและไม่เข้าใจมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ตาม que ผู้สอนต้องการ (จตุพร พงศ์พีระ และประสาธน์ เองเฉลิม, 2560; เปรมลธิณี ช่างยา และประสาธน์ เองเฉลิม, 2562)

จากการทดสอบมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ 1) มโนทัศน์สมบูรณ์ (CU) หมายถึงคำตอบถูกต้องและให้เหตุผลครบองค์ประกอบสำคัญให้ 3 คะแนน 2) มโนทัศน์ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์ (PU) หมายถึงคำตอบถูกต้องและให้เหตุผลถูกต้องแต่ขาดองค์ประกอบบางส่วนที่สำคัญของแต่ละมโนทัศน์ให้ 2 คะแนน 3) มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนบางส่วน (PS) หมายถึงคำตอบถูกต้องแต่การให้เหตุผลมีบางส่วนถูกต้องและบางส่วนไม่ถูกต้องให้ 1 คะแนน และ 4) ไม่มีมโนทัศน์ (NU) หมายถึง คำตอบถูกหรือผิด แต่การให้เหตุผลไม่ถูกต้องหรือไม่ตอบคำถามให้ 0 คะแนน โดยมีเกณฑ์ประเมินผ่านเกณฑ์คือนักเรียนมีระดับมโนทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) ทุกข้อ วัดมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตาสุต จำนวน 29 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

จำนวน 2 ข้อ พบว่าข้อที่ 1 นักเรียนมีระดับความเข้าใจโมทัศน์ที่สมบูรณ์ 0 คน มโนทัศน์ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์ 3 คน มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนบางส่วน 1 คนและไม่มีมโนทัศน์ 25 คน ข้อที่ 2 นักเรียนมีระดับความเข้าใจโมทัศน์ที่สมบูรณ์ 0 คน มโนทัศน์ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์ 0 คน มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนบางส่วน 3 คนและไม่มีมโนทัศน์ 26 คน จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีระดับความเข้าใจโมทัศน์ทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับต่ำ

รูปแบบการประเมินทางเลือก (The evaluate-alternatives model) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการประเมินคำอธิบายและให้ความสำคัญกับการทดสอบคำอธิบาย ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความเข้าใจแนวคิดหลักและแนวคิดข้ามสาขาวิชา นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความเข้าใจในบทบาทของการทดลองทางวิทยาศาสตร์และการออกแบบการทดลอง (Sampson, 2015) โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อประเมินคำอธิบายทางเลือกต่าง ๆ (Sampson & Gerbino, 2010) และรูปแบบการประเมินทางเลือกมีพื้นฐานมาจากงานวิจัยเกี่ยวกับการโต้แย้งในการเรียนวิทยาศาสตร์ ถูกออกแบบมาเพื่อช่วยให้เด็กเรียนรู้การคาดคะเน การอธิบายและข้ออ้าง เกี่ยวกับข้อสงสัยเบื้องต้นและช่วยให้นักเรียนพัฒนาระดับการประเมินแนวคิดต่าง ๆ รูปแบบการสอนนี้จะทำให้นักเรียนเกิดมุมมองด้านการสืบเสาะสามารถมีส่วนร่วมในการปฏิบัติที่ซับซ้อนของการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้นักเรียนพัฒนาความรู้ ทักษะ และนิสัยที่จำเป็นในการประเมินความถูกต้องหรือการยอมรับความรู้ทางวิทยาศาสตร์ได้ (Sampson & Grooms, 2009) การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการประเมินทางเลือก ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ระบุงาน คำถามและคำอธิบายทางเลือก ขั้นตอนที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลและพัฒนาข้อโต้แย้งเบื้องต้น ขั้นตอนที่ 4

ช่วงการโต้แย้ง ขั้นตอนที่ 5 การอภิปรายสะท้อนผลและขั้นตอนที่ 6 การเขียนข้อโต้แย้ง จากแนวคิดและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการประเมินทางเลือกมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนา มโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์เรื่องโลกและการเปลี่ยนแปลงต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อพัฒนามโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์เรื่องโลกและการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการประเมินทางเลือกให้ถึงระดับมโนทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU)

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตาสุต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 29 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการประเมินทางเลือกเรื่อง โลกและการเปลี่ยนแปลง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 แผนการเรียนรู้ เวลา 15 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 5 ชุด ชุดละ 2 คำถาม เป็นข้อสอบแบบ the two-tier test ประกอบด้วย 2 ตอน โดยตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นปรนัย 4 ตัวเลือก และตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นอัตนัยซึ่งเป็นการบอกเหตุผลที่เลือกตอบข้อนั้น มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00
3. แบบสัมภาษณ์นักเรียน เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง โดยสัมภาษณ์เพื่อประเมินมโนทัศน์

ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มที่มีความเข้าใจมโนทัศน์ระดับต่ำกว่ามโนทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการประเมินทางเลือกมีค่าความสอดคล้องระหว่าง .80-1.00

4. แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นแบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง โดยจะสังเกตพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคล ซึ่งสังเกตระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าความสอดคล้องระหว่าง .80-1.00

ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart (1988) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นตอนวางแผน ขั้นตอนปฏิบัติการ ขั้นสังเกตการณ์ และขั้นสะท้อนผลการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยวงจรปฏิบัติการ 5 วงจรปฏิบัติการ มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 วางแผน

1. สสำรวจระดับมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้แบบทดสอบมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง โลกและการเปลี่ยนแปลงเพื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่มีระดับมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ต่ำกว่าระดับมโนทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) และวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาเพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้โดยดำเนินการในวงจรปฏิบัติการที่ 1 ส่วนวงจรปฏิบัติการต่อไปจะเป็นการนำปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์เมื่อสิ้นสุดวงจรปฏิบัติการมาวางแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

2. ดำเนินการสร้างและคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการประเมินทางเลือกซึ่งจะใช้ข้อมูลจากขั้นสะท้อนผลในแต่ละวงจรปฏิบัติการมาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการต่อไปและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วย แบบทดสอบ มโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ แบบ

สัมภาษณ์นักเรียนและแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน จะดำเนินการสร้างและหาคุณภาพในวงจรปฏิบัติการที่ 1

ขั้นที่ 2 ปฏิบัติการจัดการเรียนสอน

ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบประเมินทางเลือก เรื่องโลกและการเปลี่ยนแปลง โดยดำเนินการ 5 วงจรปฏิบัติการ วงจรปฏิบัติการละ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 15 ชั่วโมง

ขั้นที่ 3 สังเกตการณ์

1. สังเกตพฤติกรรมนักเรียนกลุ่มเป้าหมายในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

2. นำแบบทดสอบมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายหลังจากสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละวงจรปฏิบัติการ

3. ทำการสัมภาษณ์นักเรียนที่มีระดับมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์จากแบบทดสอบมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ต่ำกว่าระดับมโนทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) เพื่อประเมินมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน

ขั้นที่ 4 การสะท้อนผล

ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการประเมินทางเลือกโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และวิเคราะห์ระดับความเข้าใจมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์เทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้และสัมภาษณ์นักเรียนที่มีระดับมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้หลังเสร็จสิ้นวงจรปฏิบัติการ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาออกแบบการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยวิเคราะห์แนวคำตอบจากแบบสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อประเมินระดับความเข้าใจนิทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนและวิเคราะห์ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวงจรต่อไป

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยวิเคราะห์นิทัศน์ทางวิทยาศาสตร์เรื่อง โลกและการเปลี่ยน จากแบบทดสอบนิทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อเทียบกับ

เกณฑ์ที่ผู้เรียนต้องมีระดับความเข้าใจนิทัศน์ทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับนิทัศน์สมบูรณ์ (CU)

ผลการวิจัย

วงจรปฏิบัติการที่ 1

หลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 วัดระดับความเข้าใจนิทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ด้วยแบบทดสอบนิทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ข้อที่ 1 และ 2 และวัดระดับนิทัศน์ทางวิทยาศาสตร์โดยใช้แบบสัมภาษณ์นักเรียนที่มีระดับนิทัศน์ต่ำกว่าระดับนิทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) ผลที่ได้แสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนนักเรียนที่มีระดับความเข้าใจนิทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) วงจรปฏิบัติการที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ประเมินผล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แบบทดสอบนิทัศน์ทางวิทยาศาสตร์	4	13.79
แบบสัมภาษณ์นักเรียน	4	13.79
รวม	8	27.58

จากตาราง 1 พบว่านักเรียนที่มีระดับความเข้าใจนิทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) วงจรปฏิบัติการที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ประเมิน แบบทดสอบนิทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.79 และแบบสัมภาษณ์นักเรียน มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.79 รวมมีนักเรียนที่มีระดับความเข้าใจนิทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) ผ่านเกณฑ์ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 27.58 เหลือนักเรียนที่ต้องได้รับการพัฒนาจำนวน 21 คน

วงจรปฏิบัติการที่ 2

มีนักเรียนที่ต้องได้รับการพัฒนานิทัศน์ทางวิทยาศาสตร์จำนวน 21 คน หลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 วัดระดับความเข้าใจนิทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ด้วยแบบทดสอบนิทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ข้อที่ 3 และ 4 และวัดระดับนิทัศน์ทางวิทยาศาสตร์โดยใช้แบบสัมภาษณ์นักเรียนที่มีระดับนิทัศน์ต่ำกว่าระดับนิทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) ผลที่ได้แสดงดัง ตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนนักเรียนที่มีระดับความเข้าใจโน้ตทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) วงจรปฏิบัติการที่ 2

เครื่องมือที่ใช้ประเมินผล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แบบทดสอบมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์	2	9.52
แบบสัมภาษณ์นักเรียน	0	0.00
รวม	2	9.52

จากตาราง 2 พบว่านักเรียนที่มีระดับความเข้าใจโน้ตทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) วงจรปฏิบัติการที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ประเมิน แบบทดสอบมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 9.52 และแบบสัมภาษณ์นักเรียน มีจำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0.00 รวมมีนักเรียนที่มีระดับความเข้าใจโน้ตทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) ผ่านเกณฑ์ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 9.52 เหลือนักเรียนที่ต้องได้รับการพัฒนาจำนวน 19 คน

วงจรปฏิบัติการที่ 3

มีนักเรียนที่ต้องได้รับการพัฒนามโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์จำนวน 19 คน หลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการที่ 3 วัดระดับความเข้าใจโน้ตทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ด้วยแบบทดสอบมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ข้อที่ 5 และ 6 และวัดระดับมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์นักเรียนที่มีระดับมโนทัศน์ต่ำกว่าระดับมโนทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) ผลที่ได้แสดงดัง ตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนนักเรียนที่มีระดับความเข้าใจโน้ตทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) วงจรปฏิบัติการที่ 3

เครื่องมือที่ใช้ประเมินผล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แบบทดสอบมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์	1	5.56
แบบสัมภาษณ์นักเรียน	1	5.56
รวม	2	11.12

จากตาราง 3 พบว่านักเรียนที่มีระดับความเข้าใจโน้ตทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) วงจรปฏิบัติการที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ประเมิน แบบทดสอบมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.56 และแบบสัมภาษณ์นักเรียน มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.56 รวมมีนักเรียนที่มีระดับความเข้าใจโน้ตทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) ผ่านเกณฑ์ในวงจรปฏิบัติการที่ 3 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.12 เหลือนักเรียนที่ต้องได้รับการพัฒนาจำนวน 17 คน

วงจรปฏิบัติการที่ 4

มีนักเรียนที่ต้องได้รับการพัฒนามโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์จำนวน 17 คน หลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการที่ 4 วัดระดับความเข้าใจโน้ตทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ด้วยแบบทดสอบมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ข้อที่ 7 และ 8 และวัดระดับมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์นักเรียนที่มีระดับมโนทัศน์ต่ำกว่าระดับมโนทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) ผลที่ได้แสดงดัง ตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนนักเรียนที่มีระดับความเข้าใจโมทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) วงจรปฏิบัติการที่ 4

เครื่องมือที่ใช้ประเมินผล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แบบทดสอบโมทัศน์ทางวิทยาศาสตร์	0	0.00
แบบสัมภาษณ์นักเรียน	4	23.53
รวม	4	23.53

จากตาราง 4 พบว่านักเรียนที่มีระดับความเข้าใจโมทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) วงจรปฏิบัติการ ที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ประเมิน แบบทดสอบโมทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ มีจำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0.00 และแบบสัมภาษณ์นักเรียน มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 23.53 รวมมีนักเรียนที่มีระดับความเข้าใจโมทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) ผ่านเกณฑ์ในวงจรปฏิบัติการที่ 4 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 23.53 เหลือนักเรียนที่ต้องได้รับการพัฒนาจำนวน 13 คน

วงจรปฏิบัติการที่ 5

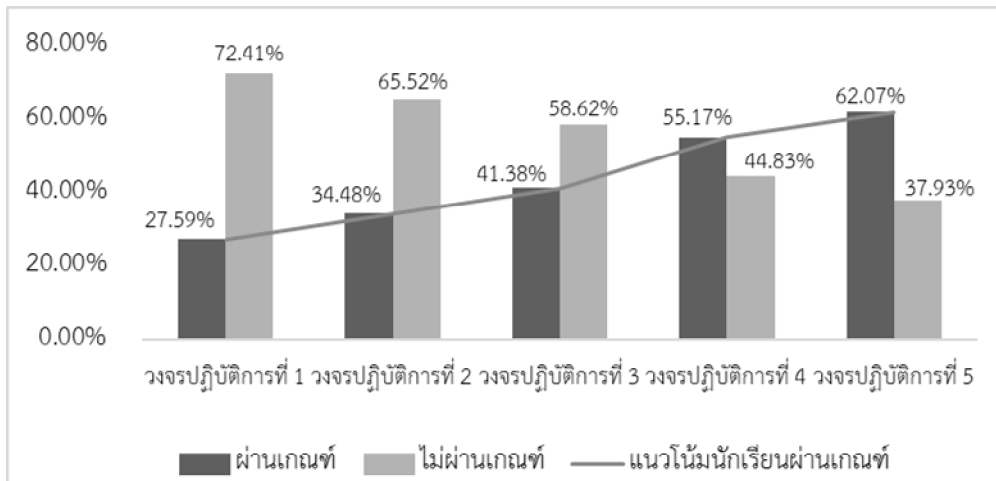
มีนักเรียนที่ต้องได้รับการพัฒนามโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์จำนวน 13 คน หลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการที่ 5 วัดระดับความเข้าใจโมทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ด้วยแบบทดสอบโมทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ข้อที่ 9 และ 10 และวัดระดับมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์โดยใช้แบบสัมภาษณ์นักเรียนที่มีระดับมโนทัศน์ต่ำกว่าระดับมโนทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) ผลที่ได้แสดงดัง ตาราง 5

ตาราง 5 นักเรียนที่มีระดับความเข้าใจโมทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) วงจรปฏิบัติการที่ 5

เครื่องมือที่ใช้ประเมินผล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แบบทดสอบโมทัศน์ทางวิทยาศาสตร์	1	7.69
แบบสัมภาษณ์นักเรียน	1	7.69
รวม	2	15.38

จากตาราง 5 พบว่านักเรียนที่มีระดับความเข้าใจโมทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) วงจรปฏิบัติการ ที่ 5 เครื่องมือที่ใช้ประเมิน แบบทดสอบโมทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.69 และแบบสัมภาษณ์นักเรียน มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.69 รวมมีนักเรียนที่มีระดับความเข้าใจโมทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) ผ่านเกณฑ์ในวงจรปฏิบัติ

การที่ 5 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 15.38 มีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์มีระดับมโนทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) จำนวน 11 คน เมื่อสิ้นสุดวงจรปฏิบัติการ 5 วงจรปฏิบัติการ พบว่าผู้เรียนมีระดับมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ผ่านเกณฑ์ที่ระดับมโนทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) ในแต่ละวงจรปฏิบัติการ (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 ร้อยละนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์ในแต่ละวาระปฏิบัติการ

จากภาพที่ 1 พบว่า นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ มีระดับมโนทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) สะสมในแต่ละวาระปฏิบัติการ 5 วาระ คิดเป็นร้อยละ 27.58, 34.48, 41.38, 55.17, และ 62.07 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์มีระดับมโนทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบประเมินทางเลือกในวงจรปฏิบัติการ 5 วาระ พบว่าจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์มีระดับมโนทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) ในวงจรปฏิบัติการ 5 วาระ คิดเป็นร้อยละ 27.59, 34.48, 41.38, 55.17, และ 62.07 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์มีระดับมโนทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในแต่ละวาระปฏิบัติการ ที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบประเมินทางเลือก เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนประเมินคำอธิบายทางเลือกเพื่อพิสูจน์ว่าคำอธิบายทางเลือกใดสามารถตอบคำถามที่นักเรียนกำลังตรวจสอบได้ โดยอาศัยหลักฐานเชิงประจักษ์สอดคล้องกับที่ Mcneil and Krajcik (2006: 2)

กล่าวว่าเมื่อนักเรียนได้อธิบายจุดมุ่งหมายและเหตุการณ์ต่างๆ ตามคำถาม สร้างคำอธิบายทดสอบคำอธิบายด้วยความรู้ทางวิทยาศาสตร์และแลกเปลี่ยนแนวคิดกับผู้อื่นจะทำให้นักเรียนพัฒนาความเข้าใจผ่านการรวมความรู้ทางวิทยาศาสตร์เข้ากับทักษะการให้เหตุผลและการคิด ในขั้นตอนที่ 1 ระบุคำถามและคำอธิบายทางเลือกครูจะเป็นผู้ระบุคำถามและคำอธิบายทางเลือกที่ใช้ตอบคำถามให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนหาแนวทางเพื่อประเมินคำอธิบายทางเลือกที่สามารถตอบคำถามได้ดีที่สุด การที่ครูตั้งคำถามที่เหมาะสมจะช่วยให้ นักเรียนเกิดการโต้แย้งและสืบเสาะหาหลักฐานที่นำไปสู่การสรุปที่ถูกต้องเหมาะสม เมื่อครูถามคำถาม นักเรียนจะต้องศึกษาคำอธิบายทางเลือกเพื่อตั้งสมมติฐานว่าคำอธิบายทางเลือกใดถูกต้องและคำอธิบายทางเลือกใดไม่ถูกต้อง (Sampson and Walker, 2013) ซึ่งนักเรียนจะดำเนินการพิสูจน์คำอธิบายทางเลือกที่นักเรียนคิดว่าถูกต้อง ในขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ในขั้นตอนนี้ครูจะเสนอแนะแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นนักเรียนจะเก็บรวบรวมข้อมูล ตีความและลงข้อสรุปด้วยตนเองในขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลและพัฒนาข้อโต้แย้งเบื้องต้น

นักเรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจะมีบทบาทในการเรียนรู้อย่างตื่นตัว (active) เป็นผู้จัดกระทำกับข้อมูลหรือประสบการณ์ต่างๆ และจะต้องสร้างความหมายให้กับสิ่งนั้นด้วยตนเอง (ทึศนา แซมมณี, 2561: 94; Nuangchalem & Dostál, 2017) ขั้นตอนที่ 4 ช่วงการโต้แย้งเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอผลการประเมินคำอธิบายที่ได้จากหลักฐานและเหตุผลเข้าสู่กระบวนการโต้แย้งเพื่อช่วยให้นักเรียนตัดสินใจได้ว่าคำอธิบายใดสามารถตอบคำถามได้ดีที่สุด การเปิดโอกาสให้นักเรียนโต้แย้งกันด้วยหลักฐานและเหตุผลทางวิทยาศาสตร์จะช่วยให้นักเรียนเปิดรับแนวคิดทางทฤษฎีใหม่และเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของการได้มาซึ่งความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปพร้อมกัน (ลือชา ลดาชาติ, 2561: 269; Prachagool and Nuangchalem, 2019) ทำให้นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการประเมินทางเลือกได้รับการส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเข้าใจแก่นแท้ของวิทยาศาสตร์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในธรรมชาติและมีระดับมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์เพิ่มสูงขึ้น (ณัฐวุฒิ เสริมศรีพงษ์, 2561: 64-76) รูปแบบการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ภายใต้สมมติฐานทางเลือก ส่งเสริมความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ ผู้เรียนมีระดับความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้น จากนั้นในขั้นตอนที่ 5 การอภิปรายสะท้อนผล ครูและนักเรียนจะร่วมกันสรุปผลจากการทำกิจกรรมเพื่อลงข้อสรุปว่าคำอธิบายทางเลือกใดที่จะสามารถตอบคำถามได้ดีที่สุด ซึ่งขั้นตอนนี้จะช่วยให้นักเรียนได้มโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ที่ชัดเจนจากการอภิปรายผลที่ได้จากกิจกรรมการโต้แย้งและช่วยให้นักเรียนเข้าใจมุมมองการทำงานของนักวิทยาศาสตร์มากขึ้น (ลือชา ลดาชาติ, 2561: 144)

ทั้งนี้เพื่อพิจารณาและตรวจสอบว่าแนวคิดทางทฤษฎีใดสามารถเป็นตัวแทนที่ดีของกฎธรรมชาติและสามารถอธิบายหลักฐานต่างๆ

จากปรากฏการณ์ธรรมชาติได้ ดังนั้นนักเรียนจะต้องมาอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับคำอธิบายทางเลือก หลักฐาน และเหตุผลของกลุ่มสามารถตอบคำถามได้ครบถ้วนหรือไม่และมีข้อโต้แย้งจากกลุ่มอื่นที่ต้องปรับปรุงหรือไม่ ขั้นตอนที่ 6 การเขียนข้อโต้แย้ง เป็นขั้นตอนที่นักเรียนได้มีโอกาสสร้างข้อโต้แย้งด้วยตัวนักเรียนเอง ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้น การเขียนช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้วิธีการคิดอย่างชัดเจนและรัดกุมและปรับปรุงความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหา (Sampson, 2015) เมื่อสิ้นวงจรปฏิบัติการที่ 5 มีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์มีระดับมโนทัศน์ที่สมบูรณ์ (CU) จำนวน 11 คน ซึ่งอาจเกิดจากนักเรียนกลุ่มนี้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้ พิจารณาได้จากการที่นักเรียนมีความเห็นว่าการโต้แย้งเป็นกิจกรรมที่วุ่นวาย ไม่ชอบกิจกรรมการโต้แย้ง หรือนักเรียนบางคนไม่เข้าใจวิธีการโต้แย้ง (จตุพร พงศ์พีระ และประสาธ เนืองเฉลิม, 2560; ศิริภา ชื่นทอง และประสาธ เนืองเฉลิม, 2561) จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนพบว่า นักเรียนที่มีระดับมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ไม่ผ่านเกณฑ์จะไม่มีส่วนในกิจกรรมการเรียนรู้หรือทำกิจกรรมต่างๆ ตามคำสั่งของสมาชิกคนอื่นๆ ภายในกลุ่ม ทำให้นักเรียนไม่ได้เป็นผู้จัดกระทำกับข้อมูลหรือประสบการณ์ต่างๆ และไม่เกิดการสร้างความหมายให้กับสิ่งที่นักเรียนกำลังศึกษาด้วยตนเอง เป็นผลให้นักเรียนมีระดับมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้สอนควรออกแบบคำอธิบายทางเลือกให้มีความกระชับ และให้นักเรียนศึกษาคำอธิบายทางเลือกด้วยตนเองเพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผนเก็บข้อมูลได้

1.2 การจัดกิจกรรมแบบเดิมบางครั้งทำให้ผู้เรียนมีความเบื่อหน่าย ผู้สอนควรใช้สื่อการสอน เช่น ภาพวิดีโอ เพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียน

1.3 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบประเมินทางเลือกบางแผนเวลาไม่เพียงพอ ควรศึกษาและปรับกิจกรรมให้สอดคล้องกับเวลา โดยเฉพาะกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีเวลา 1 ชั่วโมง

1.4 ควรเตรียมอุปกรณ์ ใบความรู้ ที่ผู้เรียนสามารถเก็บข้อมูลเชิงทฤษฎีและข้อมูลเชิงประจักษ์ได้อย่างครบถ้วน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการประเมินทางเลือก ไปใช้ในหัวข้อการสอบอื่นๆ ในวิชาวิทยาศาสตร์

2.2 ควรนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการประเมินทางเลือก ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นอื่นๆ

2.3 ควรมีการศึกษาตัวแปรด้านอื่นๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีเหตุผล ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการประเมินทางเลือกเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จตุพร พงศ์พีระ และประสาท เนื่องเฉลิม. (2560). รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงมโนคติที่คลาดเคลื่อนทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารราชพฤกษ์*, 15(3): 24-35.
- ณัฐวุฒิ เสริมศรีพงษ์. (2561). การใช้รูปแบบการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ภายใต้สมมติฐานทางเลือกเพื่อส่งเสริมความเข้าใจธรรมชาติ เรื่องของแข็ง ของเหลว และแก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค. *วารสารการศึกษา มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, (3): 64-76.
- ทิตนา แชมมณี. (2561). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 22. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เปรมลธิณี ช่างยา และประสาท เนื่องเฉลิม. (2562). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 13(1): 170-182.
- ไพฑูรย์ สุขศรีงาม. (2537). การเรียนรู้ตามทัศนะกลุ่มสร้างสรรค้ความรู้ (Constructivism) กับการสอนวิทยาศาสตร์. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 12(2): 111-119.
- ลือชา ลดาชาติ. (2561). *การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ปรัชญา และการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันเพ็ญ คำเทศ. (2560). มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางวิทยาศาสตร์: ประเภทและเครื่องมือประเมิน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.*, 10(2): 54-64.

- ศิริินภา ชื่นทอง, และประสาธ เนืองเฉลิม. (2561). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เรื่องปฏิกิริยาเคมี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 12(1): 239-249.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (1 ตุลาคม 2561). *คู่มือการใช้หลักสูตรรายวิชา พื้นฐานวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. เข้าถึงได้จาก คลังความรู้ SciMath: <https://scimath.org/ebook-science/item/8923-2018-10-01-01-59-16>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- Kemmis, S. & McTaggart, R. (1988). *The action research reader*. Victoria: Deakin University Press.
- McNeill, K.L. & Krajcik, J. (2006). *Supporting Students' Construction of Scientific Explanation through Generic versus ContextSpecific Written Scaffolds. the annual meeting of the American Educational Research Association*. San Francisco.
- Nuangchalerm, P. & Dostál, J. . (2017). Perception of preservice science teachers in the constructivist science learning environment. *Chemistry: Bulgarian Journal of Science Education*, 26(3): 332-340.
- Prachagool, V. & Nuangchalerm, P. (2019). Investigating understanding the nature of science. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 8(4): 719-725.
- Sampson, V. (2015, April 29). *Evaluate Alternatives*. Retrieved from scientific argumentation: <http://www.scientificargumentation.com/evaluate-alternatives.html>
- Sampson, V. & Gerbino, F. (2010). Two Instructional Models That Teachers Can use to Promote & Support Scientific Argumentation in the Biology Classroom. *The American Biology Teacher*, 72(7): 427-431.
- Sampson, V. & Grooms, J. (2009). Promoting and Supporting Scientific Argumentation in the Classroom The Evaluate Alternatives Instructional Mode. *The Science Scope*, 33(1): 67-73.
- Walker, J.P. & Sampson, V. (2013). Learning to Argue and Argument to Learn: Argument Driven Inquiry as a way to Help Undergraduate Chemistry Students Learn How to Construct Arguments and Engage in Argumentation During a Laboratory Course. *Journal of Research In Science Teaching*, 50(5): 561-596.

การศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่องานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

A Study of the Reality and Expectations of Students towards the Student Registration Department Suranaree University of Technology

เพ็ญจันทร์ สุทธิวงศ์¹, นวรัตน์วีดิ ชินอัครวัฒน์²

Penjun Sutthiwong¹, Nawaratwadee Chinacarawat²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่องานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และ 2) ประเมินความต้องการจำเป็นและจัดเรียงลำดับความสำคัญในการพัฒนางานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2563 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จำนวน 379 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่องานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พบว่า สภาพความเป็นจริง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่คาดหวัง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นและจัดเรียงลำดับความสำคัญในการพัฒนางานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พบว่า ค่าความต้องการจำเป็นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.17 ถึง 0.29 และจัดเรียงลำดับความสำคัญในการพัฒนางานทะเบียนนักศึกษา ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านระบบการลงทะเบียนเรียนออนไลน์ ลำดับที่ 2 คือ ด้านระบบการลงทะเบียนเรียน/เพิ่ม/เปลี่ยนกลุ่ม/ลดรายวิชา/ถอนรายวิชา ลำดับที่ 3 คือ ด้านการบริหารจัดการ ลำดับที่ 4 คือ ด้านระบบทะเบียนนักศึกษา และลำดับที่ 5 คือ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายงานทะเบียน

คำสำคัญ: งานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

¹ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

² สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

¹ Suranaree University of Technology

² National Institute of Educational Testing Service (Public Organization)

Abstract

The purposes of this research were 1) to study of the reality and expectations of students towards the student registration department Suranaree University of Technology 2) to needs assessment and rank the needs development of student registration department Suranaree University of Technology. The sample of this research consisted of 379, Undergraduate students Academic year 2020 of Suranaree University of Technology used as a sampling group by using a accidental sampling. The research instrument used for collecting data was a rating scale questionnaire. The statistics for analyses of data included the mean, standard deviation, t-test and priority need index modified.

The results were as followed:

1. to study of the reality and expectations of students towards the student registration department Suranaree University of Technology as found that: Reality as a whole aspect were high level and expectations as a whole aspect were highest level.

2. to needs assessment and rank the needs development of student registration department Suranaree University of Technology as found that: the needs assessment value is between 0.17-0.29 and can arrange the priorities for student registration development as follows: The aspect of the PNI_{modified} at the first rank was registration system online, the second was register on website / to additional credits / to change study group / to reduce courses / to drop out, the third was management, the fourth was personal record and lastly the fifth was service of registered officer.

Keywords: Student Registration Department, Suranaree University of Technology

บทนำ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้จัดตั้ง ศูนย์บริการการศึกษา ซึ่งเป็นศูนย์ที่อยู่ภายใต้การดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ตามพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. 2533 แบ่ง ส่วนงานภายในออกเป็น 6 ฝ่าย ได้แก่ 1) ฝ่ายรับ นักศึกษา 2) ฝ่ายตารางสอนตารางสอบ 3) ฝ่าย ทะเบียนนักศึกษา 4) ฝ่ายประมวลผลและข้อมูล บัณฑิต 5) ฝ่ายวิเคราะห์และพัฒนาระบบ และ 6) ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ซึ่งมีภารกิจหลักด้านการ ให้บริการดำเนินงานทะเบียนและประเมินผล เพื่อ สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย

มุ่งมั่นที่จะให้ผลผลิตงานบริการเป็นไปด้วยความ ถูกต้อง รวดเร็ว มีคุณภาพสูงสุด สร้างความประทับใจให้แก่ผู้รับบริการ และเป็นแห่งสารสนเทศด้าน ข้อมูลนักศึกษาให้กับมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารี, 2555 ; ศูนย์บริการการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2562)

ฝ่ายทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารี เป็นหน่วยงานมีหน้าที่ในการ ส่งเสริม สนับสนุนภารกิจของสถาบัน สนับสนุน งานวิชาการและการจัดการเรียนการสอนของ มหาวิทยาลัย และให้บริการดำเนินงานทะเบียน นักศึกษา อาทิ การลงทะเบียนเรียน/เพิ่ม/เปลี่ยน

กลุ่ม/ลดรายวิชา/ถอนรายวิชา การย้ายสาขาวิชา และเปลี่ยนสำนักวิชา ลงทะเบียนสอบซ้ำซ้อน การรักษาสภาพ การติดต่อรับบัตรนักศึกษา/ทำบัตรนักศึกษาใหม่ การขอใบรับรองการเป็นนักศึกษา และการชำระค่าธรรมเนียมสำหรับการผ่อนผันฯ และการชำระเงินล่าช้า ตลอดจนการออกเอกสารสำคัญทางการศึกษาต่าง ๆ (ฝ่ายทะเบียนนักศึกษา, 2556) ซึ่งงานทะเบียนนักศึกษาได้พัฒนาระบบการทำงานอย่างต่อเนื่อง มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้รับบริการ เช่น การลงทะเบียนออนไลน์ การเช็คผลการเรียนออนไลน์ เพื่อตอบสนองการให้บริการแก่นักศึกษาคณาจารย์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งนี้ งานทะเบียนนักศึกษา จึงจำเป็นต้องพยายามหาแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอยู่ตลอดเวลา เพื่อเป็นการพัฒนางาน และในขณะเดียวกันก็เป็นการเพิ่มความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้บริการ

อย่างไรก็ตาม วิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงและมีความก้าวหน้าทางอย่างรวดเร็ว จึงทำให้องค์กรต้องมีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาเพื่อที่จะได้ตอบสนองผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันสมัย (Nisbet, 1969) อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและวิถีการทำงาน ทำให้บุคลากรต้องปรับตัวและยกระดับสมรรถนะของตน เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง (Savitch, 2003) บุคลากรทุกคนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทและก้าวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อตอบสนองและดำรงอยู่ได้ในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต ทักษะคิด และการให้บริการ ตลอดจนวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตให้สอดคล้อง และรองรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน (Eric

Schmidt and Jared Cohen, 2014)

ดังนั้น จึงทำให้ฝ่ายงานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มีความประสงค์ที่จะพัฒนาองค์กรที่เกี่ยวกับการให้บริการเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) พัฒนาด้านบุคลากรให้มีสมรรถนะ (Competency) ในปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ 2) พัฒนาด้านการบริหารจัดการ เช่น กระบวนการในดำเนินงานต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ฯลฯ เพื่อให้เกิดความสะดวกคล่องตัว และมีความรวดเร็วในการให้บริการแก่ผู้รับบริการของฝ่ายงานทะเบียนนักศึกษาให้มากยิ่งขึ้น และ 3) พัฒนาด้านระบบงานให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ในยุค Digital Disruption ที่มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ๆ ที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการทำงาน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่องานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เพื่อจะได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นและจัดเรียงลำดับความสำคัญในการพัฒนางานทะเบียนนักศึกษา หลังจากนั้นผู้บริหารของศูนย์บริการการศึกษา เจ้าหน้าที่ฝ่ายงานทะเบียนนักศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันหาแนวทางการพัฒนางานทะเบียนนักศึกษา เพื่อให้ฝ่ายทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นองค์กรที่มีความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน (Performance Excellence)

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่องานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นและจัดเรียงลำดับความสำคัญในการพัฒนางานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ประจำปีการศึกษา 2563 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จำนวน 16,063 คน (ฝ่ายทะเบียนนักศึกษา, 2563)

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ประจำปีการศึกษา 2563 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จำนวน 379 คน โดยเทียบจำนวนประชากรกับขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อความจำนวน 8 ข้อ และตอนที่ 2 สำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาต่องานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีตามสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของนักศึกษามีข้อความจำนวน 35 ข้อ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนางานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ซึ่งได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ 1) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Item-Objective Congruence Index: IOC) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง .80-1.00 2) ตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำด้วยสถิติทดสอบค่าที (t-test) โดยเลือกผู้ได้คะแนนสูงสุดและต่ำสุดมาร้อยละ 25-30 ของจำนวนทั้งหมด ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของข้อความสภาพความเป็นจริงอยู่ระหว่าง 0.357-0.790 และข้อความสภาพที่

คาดหวังอยู่ระหว่าง 0.631-0.979 และ 3) ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับของสภาพความเป็นจริงเท่ากับ 0.952 และสภาพที่คาดหวังเท่ากับ 0.992

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือราชการในการเก็บข้อมูลจากศูนย์บริการการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีถึงคณบดีทุกสำนักวิชา และติดต่อประสานงานกับสำนักวิชา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง หรือฝากอาจารย์หรือนักศึกษา หรือเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยช่วยดำเนินการเก็บข้อมูล และผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 379 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทุกฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) ข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่องานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ใช้การวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบค่าที (t-test)

3) ข้อมูลข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนางานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

4) การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โดยใช้ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Need Index modified)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การทดสอบค่าความจริง (Index of Item-Objective Congruence) การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) และการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ (Percentages) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Need Index modified)

ผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่องานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่

เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.40 กำลังศึกษาชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 35.40 เป็นนักศึกษาจากสำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.00 ส่วนใหญ่จะมาใช้บริการงานทะเบียนในเรื่องการลงทะเบียนเรียน/เพิ่ม/เปลี่ยนกลุ่ม/ลดรายวิชา/ถอนรายวิชา (กรณีกลุ่มเต็ม) คิดเป็นร้อยละ 34.80 และนักศึกษาส่วนใหญ่มาใช้บริการงานทะเบียนนักศึกษา จำนวน 1-3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 68.60 นักศึกษาเคยเข้าใช้ระบบทะเบียนนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 94.70 เคยเข้าใช้ระบบการลงทะเบียนเรียน/เพิ่ม/เปลี่ยนกลุ่ม/ลดรายวิชา/ถอนรายวิชา คิดเป็นร้อยละ 92.10 และนักศึกษาทุกคนเคยเข้าใช้ระบบการลงทะเบียนเรียนออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 100

1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่องานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยการทดสอบ t-test ของสภาพความเป็นจริงและสภาพที่คาดหวังตามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่องานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ภาพรวม

งานทะเบียนนักศึกษา	สภาพความเป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง			t-test
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	
1. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายงานทะเบียน	3.77	0.72	มาก	4.56	0.60	มากที่สุด	20.09**
2. ด้านการบริหารจัดการ	3.63	0.71	มาก	4.61	0.58	มากที่สุด	24.07**
3. ด้านระบบทะเบียนนักศึกษา	3.68	0.73	มาก	4.59	0.61	มากที่สุด	21.28**
4. ด้านระบบการลงทะเบียนเรียน/เพิ่ม/เปลี่ยนกลุ่ม/ลดรายวิชา/ถอนรายวิชา	3.37	0.84	ปานกลาง	4.64	0.60	มากที่สุด	25.90**
5. ด้านระบบการลงทะเบียนเรียนออนไลน์	3.33	1.01	ปานกลาง	4.67	0.60	มากที่สุด	23.58**
รวม	3.56	0.66	มาก	4.61	0.55	มากที่สุด	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 1 พบว่า สภาพความเป็นจริงตามความคิดเห็นของนักศึกษามีต้องงานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายงานทะเบียนมีเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านระบบระเบียบนักศึกษา ด้านการบริหารจัดการ ด้านระบบการลงทะเบียนเรียน/เพิ่ม/เปลี่ยนกลุ่ม/ลดรายวิชา/ถอนรายวิชา และด้านระบบการลงทะเบียนเรียนออนไลน์ ตามลำดับ และสภาพที่คาดหวังตามความคิดเห็นของนักศึกษามีต้องงานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านระบบการลงทะเบียนเรียนออนไลน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านระบบการลงทะเบียนเรียน/เพิ่ม/เปลี่ยนกลุ่ม/ลดรายวิชา/ถอนรายวิชา ด้านการบริหารจัดการ ด้านระบบระเบียบนักศึกษา และด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายงานทะเบียน ตามลำดับ สำหรับการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยการทดสอบ t-test ของสภาพความเป็นจริงกับสภาพที่คาดหวังของงานทะเบียนนักศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพความเป็นจริงและสภาพที่คาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนางานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พบว่า นักศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ต้องการให้ระบบลงทะเบียนเรียนออนไลน์มีความเสถียร ควรจัดเวลาการลงทะเบียนแบ่งตามชั้นปี และควรให้นักศึกษาชั้นปี 4 ขึ้นไปลงทะเบียนเรียนก่อน ควรเพิ่มเวลาในการลงทะเบียนเรียน อยากให้มีระบบคำร้องออนไลน์และมีคำแนะนำในการกรอกเอกสาร เพื่อความสะดวกของนักศึกษา และ

นักศึกษารอผลการอนุมัติสำหรับการเพิ่ม/เปลี่ยนกลุ่ม/ลดรายวิชา/ถอนรายวิชาค่อนข้างให้เวลานานมากเห็นควรให้ปรับลดขั้นตอนการดำเนินการให้สั้นลง และต้องการให้งานทะเบียนนักศึกษาเพิ่มช่องการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้นักศึกษาทราบที่หลากหลายช่องทางและมีข้อมูลอย่างชัดเจน

2. การประเมินความต้องการจำเป็นและจัดเรียงลำดับความสำคัญในการพัฒนางานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ดังตาราง 2

การประเมินความต้องการจำเป็นและจัดเรียงลำดับความสำคัญในการพัฒนางานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โดยวิธี Modified Priority Need Index (PNI_{modified}) ซึ่งเป็นดัชนีเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่ใช้หลักการประเมินความแตกต่างและปรับสูตรการคำนวณมาจากค่าดัชนี PNI โดยการหาค่าผลต่างระหว่างสภาพที่คาดหวัง (I) และค่าสภาพที่เป็นจริง(D) ด้วยค่าสภาพที่เป็นจริง (D) เพื่อถ่วงน้ำหนักก่อนที่จะนำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

$$PNI_{\text{modified}} = \frac{I-D}{D}$$

เมื่อ

PNI(Modified) แทน ดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญต้องการจำเป็น

I แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพความเป็นจริง

D แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวัง

ตาราง 2 การประเมินความต้องการจำเป็นและจัดเรียงลำดับความสำคัญในการพัฒนางานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

งานทะเบียนนักศึกษา	I	D	PNI _(Modified)	ลำดับที่
1. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายงานทะเบียน	3.77	4.56	0.17	5
2. ด้านการบริหารจัดการ	3.63	4.61	0.21	3
3. ด้านระบบทะเบียนนักศึกษา	3.68	4.59	0.20	4
4. ด้านระบบการลงทะเบียนเรียน/เพิ่ม/เปลี่ยนกลุ่ม/ ลดรายวิชา/ถอนรายวิชา	3.37	4.64	0.27	2
5. ด้านระบบการลงทะเบียนเรียนออนไลน์	3.33	4.67	0.29	1

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีในทุกด้าน โดยมีค่า PNI_{modified} อยู่ระหว่าง 0.17 ถึง 0.29 และสามารถจัดเรียงลำดับความสำคัญในการพัฒนางานทะเบียนนักศึกษา โดยด้านที่มีค่า PNI_{modified} สูงสุด จะเป็นด้านที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านระบบการลงทะเบียนเรียนออนไลน์ รองลงมา ลำดับที่ 2 คือ ด้านระบบการลงทะเบียนเรียน/เพิ่ม/เปลี่ยนกลุ่ม/ลดรายวิชา/ถอนรายวิชา ลำดับที่ 3 คือ ด้านการบริหารจัดการ ลำดับที่ 4 คือ ด้านระบบทะเบียนนักศึกษา และลำดับสุดท้าย ลำดับที่ 5 คือ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายงานทะเบียน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่องานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มีข้อค้นพบที่น่าสนใจเห็นควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพความเป็นจริงตามความคิดเห็นของนักศึกษามีต่องานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พบว่า สภาพความเป็นจริงของงานทะเบียนนักศึกษา ภาพรวมอยู่ใน

ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายงานทะเบียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านระบบทะเบียนนักศึกษา ด้านการบริหารจัดการ ด้านระบบการลงทะเบียนเรียน/เพิ่ม/เปลี่ยนกลุ่ม/ลดรายวิชา/ถอนรายวิชา และด้านระบบการลงทะเบียนเรียนออนไลน์ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายงานทะเบียนนักศึกษาให้บริการอย่างรวดเร็วและถูกต้อง อีกทั้งให้คำแนะนำเป็นอย่างดีหรือสามารถตอบข้อซักถามนักศึกษาได้อย่างชัดเจน และมีระบบทะเบียนนักศึกษาที่ทันสมัย มีขั้นตอนการกรอกระเบียนประวัตินักศึกษาใหม่ที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน และยังสามารถให้นักศึกษา Upload File รูปภาพการทำบัตรประจำตัวนักศึกษาใหม่ได้ตามความต้องการ จึงทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้สึกที่พึงพอใจต่อการให้บริการงานทะเบียนนักศึกษา ในภาพรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณวิมล จงจรรยาสุกุล (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการบริการของงานทะเบียนและวัดผลพบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาในการบริการของงานทะเบียนและวัดผลทุกคณะมีความพึงพอใจโดยรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของจริยา สุตกระโทก ชนิษฐา วิชัยดิษฐ์ และณัฐภณ สุเมธอธิตม (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิด

เห็นของนักศึกษาต่อประสิทธิภาพการทำงานของกลุ่มงานทะเบียนและประมวลผล สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มาใช้บริการกลุ่มงานทะเบียนและประมวลผล สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการทำงานของกลุ่มงานทะเบียนอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของสาวิตรี อดกลิ่น (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาที่มีต่อการลงทะเบียนเรียนเพิ่ม-ถอน รายวิชา พบว่า ความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาที่มีต่อการลงทะเบียนเรียนเพิ่ม-ถอน รายวิชา ความพึงพอใจในด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านขั้นตอนการดำเนินการลงทะเบียนเรียนเพิ่ม-ถอน รายวิชา และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของดาริน แพลอย (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี พบว่า นักศึกษาภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ รองลงมา คือ ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านอาคารและสถานที่ และด้านเครื่องมือเครื่องใช้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรี ภูบุญอิม (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักศึกษาเกี่ยวกับการบริการของสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า นักศึกษามีความ

พึงพอใจต่อการบริการของสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาสภาพที่คาดหวังของนักศึกษาที่มีต่องานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พบว่า สภาพที่คาดหวังของนักศึกษาที่มีต่องานทะเบียนนักศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านระบบการลงทะเบียนเรียนออนไลน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านระบบการลงทะเบียนเรียน/เพิ่ม/เปลี่ยนกลุ่ม/ลดรายวิชา/ถอนรายวิชา ด้านการบริหารจัดการ ด้านระบบทะเบียนนักศึกษา และด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายงานทะเบียนตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาทุกคนได้เข้าใช้ระบบการลงทะเบียนเรียนออนไลน์ จึงทำให้ส่วนใหญ่พบปัญหาในการเข้าใช้ระบบ จึงมีความคาดหวังให้งานทะเบียนได้พัฒนาระบบการลงทะเบียนเรียนออนไลน์ให้มีความเสถียรมากยิ่งขึ้นและควรเพิ่มระยะเวลาในลงทะเบียนเรียนปรับปรุงระบบการลงทะเบียนเรียน/เพิ่ม/เปลี่ยนกลุ่ม/ลดรายวิชา/ถอนรายวิชาให้มีขั้นตอนที่ลดน้อยลง เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่เกี่ยวกับการลงทะเบียน/การเพิ่มถอนรายวิชา/กำหนดการยื่นเอกสารต่าง ๆ ให้หลากหลายและทั่วถึง เพิ่มเวลาการเปิด-ปิดการให้บริการเคาน์เตอร์เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักศึกษาที่มีเรียนในช่วงบ่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมนาด ม่วงแก้ว (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการงานกิจกรรมนักศึกษาและงานทะเบียนนักศึกษา คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า นักศึกษามีความคาดหวังต่อคุณภาพการให้บริการงานกิจกรรมนักศึกษาและงานทะเบียนนักศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะในเรื่องการติดต่อสื่อสาร และความเป็นรูปธรรมของการบริการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า สภาพความเป็นจริงของงานทะเบียนนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่คาดหวังของนักศึกษาที่มีต่องานทะเบียนนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ฝ่ายงานทะเบียนนักศึกษาควรพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านบุคลากร กระบวนการบริหารจัดการ และระบบงานให้ทันสมัย เพื่อให้เกิดการบริการที่มีประสิทธิภาพและตรงตามความคาดหวังของนักศึกษา

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานทะเบียนนักศึกษา ด้านที่ควรให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ด้านระบบการลงทะเบียนเรียนออนไลน์ รองลงมา คือ ด้านระบบการลงทะเบียนเรียน/เพิ่ม/เปลี่ยนกลุ่ม/ลดรายวิชา/ถอนรายวิชา ด้านการบริหารจัดการด้านระบบทะเบียนนักศึกษา และด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายงานทะเบียน ดังนั้น ผู้บริหาร

หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานทะเบียนนักศึกษาควรพัฒนาและให้ความสำคัญตามลำดับผลการวิจัยดังกล่าว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในระบบการใช้งานต่างๆ ให้เกิดความสะดวกรวดเร็วแก่ผู้รับบริการ รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ และพัฒนาการบริหารจัดการให้ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพที่เกี่ยวกับการให้บริการของงานทะเบียนนักศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น

2.2 ควรทำการศึกษาโดยใช้กลุ่มประชากรในลักษณะอื่นเพิ่มเติม เช่น อาจารย์ เจ้าหน้าที่นักศึกษาปริญญาโท นักศึกษาปริญญาเอก เพื่อให้ได้ข้อสังเกตที่หลากหลายแนวทาง

2.3 ควรนำผลที่ได้รับจากการศึกษาไปหาสาเหตุและแนวทางในการพัฒนางานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เพื่อให้งานทะเบียนนักศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จริยา สุตกระโทก, ชนิษฐา วิชัยดิษฐ์ และณัฐภณ สุเมธอติคม. (2552). *ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อประสิทธิภาพการทำงานของกลุ่มงานทะเบียนและประมวลผล สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. รายงานการวิจัย กลุ่มงานทะเบียนและประมวลผล, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, กรุงเทพมหานคร.
- ชมนาด ม่วงแก้ว. (2555). *ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการงานกิจกรรมนักศึกษา และงานทะเบียนนักศึกษา คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*. วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- ดาร์ณ แพลอย. (2556). *ความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*. การค้นคว้าอิสระ บธ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.
- ฝ่ายทะเบียนนักศึกษา. (2556). *ขอบข่ายงานและหน้าที่ฝ่ายงานทะเบียนนักศึกษา*. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

- ฝ่ายทะเบียนนักศึกษา. (2563). จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรี (สถิตินักศึกษาปัจจุบัน) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2563, จาก ระบบ MIS
- พัชรี ภูบุญอ้อม. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักศึกษาเกี่ยวกับการบริการของสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ropic., มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. (2555). *หน่วยงานภายใน*. สืบค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2563, จาก <http://www.sut.ac.th/2012/content/detail>
- วรรณวิมล จงจรรยาสุกุล. (2551). *ความพึงพอใจในการบริการของงานทะเบียนและวัดผล*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., วิทยาลัยราชพฤกษ์, กรุงเทพมหานคร.
- ศูนย์บริการการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. (2562). *โครงสร้างการบริหารงาน*. สืบค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2563, จาก <http://web.sut.ac.th/ces/2018/?p=1212>
- สาวิตรี อดกลั่น. (2554). *ความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีต่อการลงทะเบียนเรียนเพิ่ม-ถอน รายวิชา*. วิทยานิพนธ์ วท.บ., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ธรรมดาเพรส.
- Eric Schmidt & Jared Cohen. (2014). The New Digital Age: Reshaping the Future of People, Nations and Business. *VIKALPA*, 39(3): 141-142.
- Krejice & Morgan, T. (1970). Determining Sampling Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3): 597-710.
- Nisbet, R.A. (1969). *Social change and history*. New York: Oxford University Press.
- Savitch, H.V. (2003). Does 9-11 Portend a New Paradigm for Cities?. *Urban Affairs Review*, 39(1): 103-127.

การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาสำหรับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2

The Study of Development Problem-solving Thinking Skills for 2nd Year Kindergarteners by Learning 5S Science Process has he Objectives

กัญญาภัก ชื่นชม¹

Kanyapak Cheunchom¹

บทคัดย่อ

การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาสำหรับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2/5 โรงเรียนเทศบาล 3 หาดันนาวาคม เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน 30 คน เพื่อพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์ เป็นการวิจัยและพัฒนา ถอดบทเรียนและขยายเครือข่ายประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริบทของการจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 2) พัฒนา (Development) รูปแบบการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 3) ทดลองใช้จัดกิจกรรมด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย 4) ศึกษาความพึงพอใจในการเรียนของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. และ 5) การถอดบทเรียนและขยายผล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก 2) คู่มือการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แบบ 5 ส. เป็นแผนการจัดประสบการณ์ จำนวน 42 แผน 3) กิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์ จำนวน 42 กิจกรรม 4) แบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา 5) แบบสอบถามวัดความพึงพอใจในการเรียน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ได้รูปแบบการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.54/83.50 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 คะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 3) นักเรียนปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อจัดกิจกรรมในระดับมาก 4) ผลการถอดบทเรียนสะท้อนผลและขยายผล พบว่ารูปแบบการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้

¹ ครูชำนาญการพิเศษ

¹ Senior Professional Level Teachers (K 3 Teachers) 1

ปัญหาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีการจัดกิจกรรมกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ รวมจำนวน 42 แผน โดยได้รับการจัดประสบการณ์เพื่อทดลองปฏิบัติจริง ได้แก่ การสังเกต การสงสัย การสมมติฐาน การสืบค้น และการสรุป 5) โรงเรียนที่ได้รับการขยายผลเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเครือข่าย มีทักษะการคิดแก้ปัญหาสูงขึ้น

คำสำคัญ: ทักษะการคิดแก้ปัญหา, การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส., กระบวนการวิทยาศาสตร์, เด็กปฐมวัย

Abstract

The study of developing problem-solving, thinking skills for 2nd year kindergarteners by learning 5S science process. A sample group in this research was Kindergarten students, year 2/5, Municipality School, 3rd December, Yasothon Municipality, Yasothon Province, academic year 2018, 30 students. This research has the objectives; to produce and experiment a model of experienced-learning organization with a 5S scientific process. It is the research to prepare lessons and extend the network consisting of 5 steps. 1) To study general information about the context of scientific actions to promote 2nd year kindergarteners' problem solving skills. 2) To develop a theoretical account of experience management with a 5S scientific process to enhance their problem-solving thinking skills. 3) To experiment by using scientific processes, activities to encourage their problem solving skills. 4) To study the learning satisfaction of the 2nd year kindergartener about the experience of applying the 5S scientific process. 5) To interpret the lessons and extend the outcomes.

The research instruments consisted of 1) in-depth interview form 2) the 5S scientific process guide including 42 experienced-learning lesson plans 3) 42 experienced-learning activities 4) Problem solving skills evaluation form 5) learning satisfaction questionnaires

The results of the study found that 1) The 5S scientific process used to promote 2nd year kindergarteners' problem-working skills are effectively equal to 82.54/83.50, which was higher than the standard (80/80). The post learning average score of 2nd year kindergarteners' problem-working skills are significantly higher than pre learning at .01. 3) The students were very gratified with the activities. 4) The results of interpreting, reflecting and extending were shown that the 5S scientific process used to promote 2nd year kindergarteners' problem-solving skills was organized with 42 scientific process lesson plans and activities practiced such as observation, doubting, hypothesis, investigation and closing. 5) The 2nd year kindergarteners in other network schools have more proficient problem solving skills

Keywords: problem solving skills, 5S experienced-learning system, scientific process, kindergarteners

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญ กระบวนการหนึ่ง ที่จะช่วยพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญของงามของบุคคลและสังคม การถ่ายทอดความรู้ ฝึกอบรมสืบสานทางวัฒนธรรมและสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษาที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำวิชาความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงและสามารถพึ่งพาตนเองได้นั้น ต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ทำให้เป็นคนที่มีรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรมและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ฉะนั้นหลักการศึกษาคงต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียนในสังคมไทยได้ตระหนักถึงคุณค่าของการศึกษาตลอดการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพให้แก่ปวงชนทุกคนจึงเป็นภารกิจหลักของรัฐบาลในทุกประเทศ สำหรับประเทศไทยนั้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ หรือเป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษาของประเทศได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาในมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เป็นการมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในด้านต่าง ๆ ของการศึกษา คือ ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

ในแง่มุมมองของการศึกษาเมื่อพิจารณาถึงหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ซึ่งได้กำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 31) สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปีเกี่ยวกับการพัฒนาระบบวิธีคิดในข้อที่ 10 ว่า “มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย” และพัฒนาการเกี่ยวกับกระบวนการคิดของเด็กแต่ละวัย คือ เด็กอายุ 3 ปี สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย เด็กอายุ 4 ปี พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ เด็กอายุ 5 ปี พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง ครูปฐมวัยและผู้เกี่ยวข้องต้องพิจารณาในการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมการสนทนาคิดให้เหมาะกับเด็กแต่ละวัย สำหรับการฝึกทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเด็ก ได้แก่ ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะการคิด ทักษะการใช้ภาษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ดังนั้น รูปแบบในการเรียนโดยจัดให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ด้วยตนเอง เด็กได้ลงมือปฏิบัติ จะทำให้เด็กซึมซับประสบการณ์และรับไว้จนนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ (สุรงค์ โคว์ตระกูล, 2554) ดังนั้น แนวทางที่จะทำให้การเรียนรู้ของเด็กมีประสิทธิภาพคือการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์โดยเด็กเอง สามารถได้เล่น ได้แสดงออก และคิดค้น ตามความสนใจ ความเหมาะสม แนวความคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาการเรียนรู้ของ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) ซึ่งได้นำเสนอว่า พัฒนาการของเด็กในวัยนี้สามารถเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำเพื่อให้ได้รับและเกิดความเข้าใจจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ทั้งในและนอกห้องเรียนกระบวนการเรียนรู้ที่มีพลังและเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนบุคคลให้เจริญถึงขีดสูงสุด คือ ผู้เรียนสามารถคิดเป็นพึ่งพาตนเองได้ รู้จักวิธีการแก้ปัญหา สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขและปลอดภัย ความสามารถนี้จะพัฒนาได้จากการมีกระบวนการวิทยาศาสตร์

(เอราวรรณ ศรีจักร, 2550: 1) การเรียนวิทยาศาสตร์เป็นการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล เรียกกระบวนการในการเรียนรู้ในลักษณะนี้ว่า “กระบวนการทางวิทยาศาสตร์” เมื่อพิจารณาบริบทของเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยสามารถเรียนรู้กระบวนการวิทยาศาสตร์ได้ผ่านการ ทำกิจกรรมร่วมกันของครูกับเด็กช่วยกันคิดและปฏิบัติเป็นกระบวนการเริ่มจากขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 5 ดังนี้ ขั้นที่ 1 กำหนดขอบเขตของปัญหา ครูกับเด็กร่วมกันคิดตั้งประเด็นปัญหาสิ่งที่ต้องเรียนรู้ร่วมกัน เช่น ต้นไม้โตอย่างไร ขั้นที่ 2 ตั้งสมมติฐาน เป็นขั้นของการวางแผนร่วมกัน ใน การที่จะทดลองหาคำตอบจากการคาดเดาล่วงหน้าว่า ถ้า...จะเกิด...เป็นต้น ขั้นที่ 3 ทดลองและเก็บข้อมูล เป็นขั้นที่ครูกับเด็กร่วมกันดำเนินการตามแผนการทดลองตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 2 ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูล ครูและเด็กนำผลการทดลองมาสนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน เช่น ทำไมต้นไม้ปลูกพร้อมกันจึงโตไม่เท่ากัน ขั้นที่ 5 สรุปผลคำตอบสมมติฐานว่าผลที่เกิดคืออะไร เพราะอะไร ทำไม ถ้าเด็กต้องการศึกษาต่อ เด็กจะกลับมาเรียนขั้นที่ 1 ใหม่ แล้วต่อเนื่องไปถึงขั้นที่ 5 เป็นวงจรของการขยายการเรียนรู้ (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551: 168-169)

การคิดเป็นกระบวนการทางสมองของมนุษย์ซึ่งมีศักยภาพสูงมากเป็นความสามารถที่มีอยู่แล้วในมนุษย์ทุกคนแต่จะมีความแตกต่างกันในแง่ของคุณภาพในการคิด ถ้ามนุษย์ทุกคนคิดเป็นก็จะสามารถสร้างสรรค์สิ่งที่ดีมีประโยชน์ให้กับตัวเองและสังคมได้อีกมากมาย (ทศนา แหมมณี, 2555) การคิดแก้ปัญหา เป็นความสามารถทางการคิดระดับสูง ที่จะช่วยให้เราสามารถตอบคำถาม หรือวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีหลักการ สามารถตัดสินใจบนพื้นฐานของการใช้เหตุผล และเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้การดำเนินชีวิตในโลกปัจจุบัน การคิดแก้ปัญหาเป็นการวิเคราะห์ วิพากษ์ใตร่ตรอง ประมวลผลข้อมูลปัญหาเรื่องราว

ต่าง ๆ ก่อนที่จะตัดสินใจเชื่อหรือกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ได้ความคิด ที่รอบคอบสมเหตุสมผล เด็กเล็กมีกระบวนการคิดเช่นเดียวกับผู้ใหญ่กล่าวคือสามารถเรียนรู้ จำ สร้างความคิดรวบยอด และสื่อสารสิ่งที่ตนเองคิดได้ แต่กระบวนการคิดของเด็กอาจไม่ซับซ้อนเท่ากับผู้ใหญ่ วิธีการคิดอาจแตกต่างจากผู้ใหญ่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่เด็กได้รับ (เทิน ศรีนวน, 2559) อย่างไรก็ตาม การคิดแก้ปัญหาเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ตั้งแต่ระดับปฐมวัย โดยฝึกทักษะการคิดขั้นพื้นฐานก่อน และเพิ่มความซับซ้อนให้มากขึ้น แนวทางที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการคิดแก้ปัญหาคือการให้ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรมจากประสบการณ์ตรง เรียนรู้จากของจริง หรือประกอบการใช้สื่อที่เป็นรูปธรรมจะเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้สมองในการคิด (ประพันธ์ ศิริเสาสุริจ, 2551)

นอกจากนี้จากการประชุมขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ(United Nations Educational Scientific and Cultural Organization) หรือยูเนสโก (UNESCO) เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ศึกษาในปี ค.ศ. 2000 กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาว่าสิ่งที่ต้องเน้นมากเป็นพิเศษคือ พัฒนาการของผู้เรียนในด้านของความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการสื่อสาร โดยเน้นคุณภาพของการจัดการศึกษาเป็นสำคัญ (เอราวรรณ ศรีจักร, 2550: 1) กระบวนการเรียนรู้ที่มีพลังและเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนบุคคลให้เจริญถึงขีดสูงสุด คือผู้เรียนสามารถคิดเป็น ฟังพาดตนเองได้ รู้จักวิธีการแก้ปัญหา สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขและปลอดภัย ความสามารถนี้จะพัฒนาได้จากการมีกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (เอราวรรณ ศรีจักร, 2550: 1) ดังที่ กุลยา ตันติผลาชีวะ กล่าวว่า การเรียนวิทยาศาสตร์เป็นการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ซึ่งเรียกว่ากระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เด็กปฐมวัยสามารถเรียนรู้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์

ได้โดยครูกับเด็กช่วยกันคิดและปฏิบัติเป็นกระบวนการเริ่มจากขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 5 ดังนี้ ขั้นที่ 1 กำหนดขอบเขตของปัญหา ครูกับเด็กร่วมกันคิดตั้งประเด็นปัญหาสิ่งที่ต้องเรียนรู้ร่วมกัน เช่น ต้นไม้โตอย่างไร ขั้นที่ 2 ตั้งสมมุติฐาน เป็นขั้นของการวางแผนร่วมกัน ในการที่จะทดลองหาคำตอบจากการคาดเดาล่วงหน้าว่า ถ้า...จะเกิด...เป็นต้น ขั้นที่ 3 ทดลองและเก็บข้อมูล เป็นขั้นที่ครูกับเด็กร่วมกันดำเนินการตามแผนการทดลองตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 2 ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูล ครูและเด็กนำผลการทดลองมาสนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน เช่น ทำไมต้นไม้ปลูกพร้อมกันจึงโตไม่เท่ากัน ขั้นที่ 5 สรุปผลคำตอบสมมุติฐานว่าผลที่เกิดขึ้นคืออะไร เพราะอะไร ทำไม ถ้าเด็กต้องการศึกษาต่อเด็กจะกลับมาเรียนขั้นที่ 1 ใหม่ แล้วต่อเนื่องไปถึงขั้นที่ 5 เป็นวงจรของการขยายการเรียนรู้ (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2546)

ผู้วิจัยมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมให้กับเด็กปฐมวัยโรงเรียนเทศบาล 3 ห้า ธันวาคม กองการศึกษาเทศบาลเมืองยโสธร และได้ศึกษาการประเมินพัฒนาการของทุกปีพบว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย ผู้วิจัยจึงสนใจการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 3 ห้า ธันวาคม โดยจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาให้กับเด็กปฐมวัยและยังเป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย จะได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์เพื่อให้เกิดการพัฒนาแก่เด็กปฐมวัยสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความ

ต้องการการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล ปีที่ 2

3. เพื่อศึกษาผลการทดลองจัดประสบการณ์แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจ ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหา

5. เพื่อถอดบทเรียน สะท้อนผลการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหา และขยายผลการวิจัย สู่วิทยาลัย 2 โรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาสำหรับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ออกเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาความพึงพอใจในการเรียนของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส.

ขั้นตอนที่ 5 การถอดบทเรียนและขยายผล

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 5 คน นักเรียนปฐมวัยชั้นอนุบาล 2 จำนวน 237 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 3 ห้า ธันวาคม จำนวน 13 คน รวม 255 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย รวมจำนวน 5 คน นักเรียนปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2/5 จำนวน 30 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 3 ห้า ธันวาคม จำนวน 3 คน รวม 40 คน

วิธีดำเนินการ

วิเคราะห์หลักสูตร

การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเทศบาล 3 ห้า ธันวาคม สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองโยธิน

ศึกษาดำรง เอกสาร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะการคิด

แก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

3. ศึกษาความต้องการของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ขอบข่ายเนื้อหา สื่อ นวัตกรรม การวัดผลและประเมินผล การนำไปใช้การจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สังเกตและสอบถามความ พึงพอใจของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ขอบข่าย เนื้อหา สื่อ การวัดผลและประเมินผล การนำการจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ไปใช้ให้เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล ปีที่ 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญ เป็นอาจารย์สอนในสถาบันอุดมศึกษาและสำเร็จการศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต ด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จำนวน 1 คน

2. ผู้เชี่ยวชาญเป็นศึกษานิเทศก์ ด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จำนวน 2 คน

3. ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการสอนระดับการศึกษาปฐมวัย วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษขึ้นไป ที่ความรู้และประสบการณ์สอนไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 4 ชนิด ได้แก่

1. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นแผนการจัดประสบการณ์ จำนวน 42 แผน

2. กิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 42 กิจกรรม

3. แบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา

4. แบบสอบถามวัดความพึงพอใจในการเรียน

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ นักเรียนปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 3 ห้วยน้ำขาว เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 8 ห้องเรียน รวม 235 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2/1 และ 2/5 โรงเรียนเทศบาล 3 ห้วยน้ำขาว เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียน 60 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากห้องเรียนเพื่อใช้เป็น กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นแผนการจัดประสบการณ์ จำนวน 42 แผน

2. กิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 42 กิจกรรม

3. แบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา เป็นแบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย อายุ 4-5 ปี

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยนำกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ไปทดลองกับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2/5 จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

2. ศึกษารายละเอียดเครื่องมือ ที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย คู่มือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ กิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และแบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา

3. จัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดประสบการณ์ตามคู่มือการจัดประสบการณ์ให้ครบถ้วน เพื่อสะดวก ในการจัดการเรียนการสอน ให้มีความสมบูรณ์ตรงตามจุดประสงค์

4. ดำเนินการทดลองตามคู่มือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ระดับปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยใช้แผนการจัดประสบการณ์ จำนวน 42 แผน กิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 42 กิจกรรม

5. หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเมื่อ

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทั้ง 42 กิจกรรม ทำการประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาความพึงพอใจในการเรียนของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส.

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 3 หาดินนาคม เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ปีการศึกษา 2561 จำนวน 8 ห้องเรียน รวม 235 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2/5 โรงเรียนเทศบาล 3 หาดินนาคม เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามวัดความพึงพอใจในการเรียน

วิธีดำเนินการ

หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทั้ง 42 กิจกรรม ทำการวัดความพึงพอใจในการเรียนด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 การถอดบทเรียนและขยายผล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 (ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญเหมือนขั้นตอนที่ 1)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

บันทึกการสนทนากลุ่ม

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสนทนากลุ่ม และกำหนดประเด็นในการสนทนากลุ่ม
2. ดำเนินการสร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับรูปแบบการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2
3. นำเสนอผลการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาสำหรับเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล ปีที่ 2
4. เผยแพร่รูปแบบการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ไปโรงเรียนเครือข่าย

การจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย

ทักษะการเรียนรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เป็นหนึ่งในทักษะที่สำคัญ ซึ่งจะต้องมีการส่งเสริมพัฒนาการและรูปแบบในการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กปฐมวัย ซึ่งรูปแบบในการเรียนรู้จะต้องมีการหาแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ให้กับเด็กปฐมวัย โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดรูปแบบการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ให้กับเด็กปฐมวัยดังต่อไปนี้

แนวคิดของนักปรัชญาการศึกษา นักปฐมวัยที่มีอิทธิพลต่อแนวการจัดประสบการณ์

อรรถิ์ หรดาล (2553: 71-72) กล่าวถึงแนวคิดของบุคคลในอดีตถูกนำมากำหนดทิศทางหรือสาระของแนวทางจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย โดยรูสโซ (Rousseau) มีความเชื่อว่าเด็กเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมด้วยการได้ลงมือกระทำโดยการลองผิดลองถูกวิธีการเรียนรู้ของเด็กแตกต่างจากผู้ใหญ่ การจัดการศึกษาให้เด็กต้องสอดคล้องสัมพันธ์กับระดับพัฒนาการของเด็ก ไม่ใช่จัดตามความต้องการของผู้ใหญ่ นอกจากนี้รูสโซยังมีแนวคิดที่ผู้ใหญ่วควรจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กอย่างเหมาะสมเพื่อที่เด็กจะได้พัฒนาได้อย่างสูงสุดตามศักยภาพ ส่วนสกินเนอร์ (Skinner) เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากปัจจัยภายนอกดังนั้นจึงสามารถปรับพฤติกรรมได้ด้วยตัวเสริมแรงทางวัตถุ กล่าวคือ เมื่อเด็กพอใจจากผลของการแสดงพฤติกรรมจะมีแนวโน้มของการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ซ้ำอีกครูและผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยนิยมใช้ตัวเสริมแรงทางสังคมกับเด็กเพื่อเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตัวเสริมแรงทางสังคมที่นิยมใช้ เช่น การให้ความสนใจ การชมเชย การแสดงความยอมรับ การโอบกอด เป็นต้น ส่วนเฟรเบล (Froebel) มีความเชื่อว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยควรจัดให้สอดคล้องกับระดับ พัฒนาการของเด็ก เด็กที่มีอายุต่างกันจะมีระดับการพัฒนาการที่ต่างกัน นอกจากนี้เฟรเบล ยังเน้นถึงความสำคัญของการเล่นที่ดีต่อการพัฒนาการเด็ก และมองเห็นว่าเด็กจะสามารถเรียนรู้ได้จากกระบวนการเล่น จึงได้พัฒนาแนวการจัดประสบการณ์พร้อมอุปกรณ์ของเล่นอย่างหลากหลาย การจัด การศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดของเฟรเบล เน้นที่การเล่นและการที่เด็กได้เรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัส ในขณะที่ Motessori เชื่อว่าเด็กมีการเรียนรู้ที่แตกต่างจากผู้ใหญ่เด็กในช่วงปฐมวัย จะเรียนรู้ได้ดีที่สุด โดยใช้ประสาทสัมผัส ดังนั้นจึงเน้นการจัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรม

ที่เหมาะสมกับการพัฒนาการของเด็ก การจัดการศึกษาตามแนวคิดของมอนเตสซอรี เน้นให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ให้เด็กจำแนกอุปกรณ์ สี กลิ่น เป็นต้น การให้เด็กช่วยงานบ้าน เช่น จัดโต๊ะอาหาร ชั้กรองเท้า เป็นต้น (Motessori, 1800)

ดังนั้น หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 จึงได้นำแนวคิดของนักปรัชญาการศึกษาและนักปฐมวัยศึกษาแต่ละท่านมากำหนดเป็นปรัชญาการศึกษาปฐมวัยคือการศึกษานปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กแรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรักความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

แนวคิดที่มีอิทธิพลของนักทฤษฎีด้านพัฒนาการเด็ก

ทฤษฎีการพัฒนาการมนุษย์ช่วยให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจ ถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระยะต่างๆ ของเด็กเพื่อนำแนวคิดจากทฤษฎีมาจัดสภาพแวดล้อม จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กอย่างเหมาะสมกับวัย ได้แก่

เพียเจต์ (Piaget) มองกระบวนการคิดว่าเป็นกระบวนการของการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาการด้านสติปัญญาประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงวิถีทางที่บุคคลสามารถปรับตัวได้สำเร็จ เพียเจต์เชื่อว่าพฤติกรรมของคน คือ การปรับตัวของร่างกายและการจัดระบบของสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะก่อให้เกิดโครงสร้างทางปัญญาขึ้น เพียเจต์แบ่งความสามารถทางการคิด ออกเป็น 4 ขั้นตอน สำหรับเด็กปฐมวัยอยู่ในขั้นตอนที่ 2 ความคิดในขั้นก่อนการปฏิบัติการพัฒนาการภาษาของเด็กจะพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว เด็กสามารถพูด

กับคน สิ่งของ วัตถุและเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้เด็กก้าวสู่การพัฒนาการทางการคิดได้เร็วยิ่งขึ้น การใช้จินตนาการเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเล่นของเด็ก เด็กสามารถเล่นบทบาทสมมติได้เลียนแบบพฤติกรรมของคนและสัตว์ต่างๆ ได้เป็นต้น แม้ว่าเด็กมีความสามารถต่างๆ เพิ่มขึ้น แต่เด็กก็มีข้อจำกัดอยู่มาก เนื่องจากยังยึดติดอยู่กับสิ่งต่างๆ ที่ปรากฏหรือยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Piaget, 2003)

จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยจะให้บริการวัสดุประสงค์ ผู้บริหารและครูที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความสามารถในการกำหนดหรือเลือกใช้แนวการจัดประสบการณ์ได้อย่างเหมาะสม กล่าวคือ นอกจากจะคำนึงถึงปรัชญา แนวคิด และหลักการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาได้ตั้งปณิธานเอาไว้แล้ว ยังต้องพิจารณาถึงหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็กวัยนี้ด้วย

บทบาทการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ระดับปฐมวัย

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2551: 6) ได้กล่าวถึงบทบาทการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สำหรับระดับปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ระดับปฐมวัยช่วยให้เด็กได้พัฒนาความตระหนักเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโลกรอบตัวเด็ก จะได้รับการส่งเสริมและตอบสนองต่อคำถามที่เกิดขึ้นระหว่างการสำรวจสิ่งต่างๆ รอบตัวของตนเองอย่างเหมาะสมและทันท่วงทีและได้ฝึกฝนการจัดโครงสร้างความคิดจากประสบการณ์ที่ได้รับ ซึ่งเป็นการวางพื้นฐานโครงสร้างกรอบแนวคิด (Conceptual framework) เกี่ยวกับโลกธรรมชาติรอบตัวให้ถูกต้องเหมาะสมตั้งแต่ในระดับปฐมวัยอันจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กเมื่อเติบโตขึ้น

2. การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ระดับปฐมวัยช่วยเด็กได้พัฒนาคุณลักษณะตามวัยที่สำคัญ 4

ด้าน ได้แก่

2.1 คุณลักษณะตามวัยด้านร่างกาย เช่น การจัดกิจกรรมให้เด็ก ได้สำรวจสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก ได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าและใช้อุปกรณ์วิทยาศาสตร์อย่างง่าย ซึ่งในการสำรวจเป็นการพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก

2.2 คุณลักษณะตามวัยด้านอารมณ์และจิตใจ เช่น การจัดกิจกรรมให้เด็กได้สำรวจและทดลองสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก เด็กได้รับการฝึกฝนให้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองให้การทำกิจกรรมรู้จักใช้เหตุผลในการทำการสำรวจและอธิบายสิ่งต่างๆ รู้จักตัดสินใจในการเลือกวิธีการทดลองและยอมรับผลที่เกิดขึ้น ได้แสดงผลงานจากการสำรวจและแสดงความสามารถของตนเอง

2.3 คุณลักษณะตามวัยด้านสังคม เช่น การจัดกิจกรรมให้เด็กได้สำรวจสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก เด็กได้ฝึกฝนการช่วยเหลือตนเองในการทำกิจกรรม รู้จักการทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม รู้จักการให้ การรับฝึกการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลงร่วมกันและเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมรอบตัว และช่วยกันดูแลรักษา

2.4 คุณลักษณะตามวัยด้านสติปัญญาเช่น การจัดกิจกรรมให้เด็กได้สำรวจตรวจสอบ ทดลองหรือสืบค้นสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก เด็กได้พัฒนาความสามารถในการถามคำถามเชิงวิทยาศาสตร์อย่างง่าย การลงมือค้นหาคำตอบด้วยวิธีการต่างๆ ที่เหมาะสมกับวัย เช่น การสังเกต การสอบถาม การทดลอง การจำแนกสิ่งต่างๆ โดยใช้เกณฑ์ของตนเองหรือเกณฑ์ที่ครูกำหนดขึ้นได้บอกลักษณะของสิ่งที่สำรวจพบด้วยคำพูด การวาดภาพ หรือการแสดงบทบาทสมมติ และการสรุปสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้ใหม่และบอกวิธีการเรียนรู้ของตนเอง

3. การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ระดับปฐมวัย ช่วยให้เด็กมีโอกาสใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ในการออกแบบและสร้างสรรค์

สิ่งประดิษฐ์ ตลอดจนคิดวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ตามวัยและศักยภาพการเล่นทางวิทยาศาสตร์

หลักการจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นจะจัดในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้ฟัง พูด สังเกต คิดและปฏิบัติการทดลองเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอด (Concept) และเพิ่มพูนทักษะต่างๆ ด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น สนทนา ซักถาม อภิปราย สังเกต ทักษะศึกษาและปฏิบัติการทดลอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 20) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อนำให้ฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหา เมื่อเด็กเกิดการเรียนรู้กระบวนการเด็กก็จะเกิดความรู้อย่างมีความเข้าใจเนื้อหาต่างๆ ด้วยตนเอง ส่วนกิจกรรมด้านปฏิบัติการก็เป็นสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้เช่นกัน ครูไม่ควรมุ่งเน้นเฉพาะผลผลิตทางวิทยาศาสตร์เท่านั้นแต่ควรปลูกฝังกระบวนการแสวงหาความรู้ให้กับเด็กควบคู่ไปด้วยโดยเฉพาะเด็กปฐมวัยที่เรียนรู้ด้วยการกระทำ ซึ่งดิวอี้ (Dewey) บรูเนอร์ (Bruner) และมอนแตสซอรี (Montessori, 2003: 40) กล่าวในทำนองเดียวกันว่า กระบวนการพัฒนาทางสติปัญญานั้นเกิดจากการเรียนรู้ด้วยการกระทำ ดังนั้นครูควรสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยการค้นพบและหาประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมตนเอง นอกจากนี้การจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยควรเน้นที่ทักษะกระบวนการอันได้แก่ การสังเกต การแสดงปริมาณ การจำแนกประเภท และการหาความสัมพันธ์ระหว่างมิติ

ซีเฟลด์ (Seefeldt, 1980: 230) ได้เสนอหลักการจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. ควรเป็นประสบการณ์ที่ใกล้ตัวเด็ก โดยใกล้ทั้งทางด้านเวลาและเหมาะสมกับพัฒนาการ

ความสนใจ และประสบการณ์ที่ผ่านมาของเด็ก

2. ควรเป็นกิจกรรมที่เอื้ออำนวยให้เด็กได้กระทำตามธรรมชาติของตน เด็กมีธรรมชาติที่จะสำรวจ ตรวจสอบ ดังนั้นครูควรเลือกกิจกรรมที่จะสนองต่อธรรมชาติในส่วนนี้ของเด็ก

3. ควรเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของเด็ก ดังนั้นหากมีเหตุการณ์ที่เด็กสนใจเกิดขึ้น ในชั้นเรียน ครูควรรีบถือโอกาสนำเหตุการณ์นั้นมาเป็นประโยชน์ในการจัดประสบการณ์ ที่สัมพันธ์กันในทันที

4. ควรเป็นกิจกรรมที่ไม่ยากหรือซับซ้อนเกินไปประสบการณ์นั้นควรมีเนื้อหาเป็นส่วนเล็กๆ ที่ละส่วนทั้งนี้เพราะประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ของเด็กส่วนใหญ่จะเป็นพื้นฐานสำหรับความเข้าใจวิทยาศาสตร์ในอนาคตต่อไป

5. ประสบการณ์ที่จัดให้เด็กควรมีความสมดุล เพื่อที่เด็กจะได้มีโอกาสพัฒนาความพร้อมทุกๆ ด้าน แม้ว่าเด็กจะมีความสนใจเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต แต่ครูก็ควรจัดประสบการณ์หรือแนะนำให้เด็กสนใจวิทยาศาสตร์ด้านอื่นๆ ด้วย

แนวการจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ให้แก่เด็กปฐมวัยนั้น ครูเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการที่จะจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ต่างๆ ไว้อย่างพร้อมเพรียงการจัดเตรียมสิ่งต่างๆ ไว้เช่น ควรคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ดังนี้

1. ครูไม่ควรคาดหวังที่จะเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของเด็กอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพราะสิ่งที่ครูกำลังวางนั้นอาจเป็นสิ่งที่ยากสำหรับเด็กก็ได้

2. เด็กปฐมวัยยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับความสามารถในการใช้เหตุผล ครูควรตระหนักเสมอว่าการถามให้เด็กอธิบายอย่างสมเหตุสมผลนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรคาดหวัง

3. การเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์นั้น ไม่มีขอบเขตจำกัดว่าจะต้องจัดเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น

เพราะในโลกของเด็กสามารถพบวิทยาศาสตร์ได้
ทุกหนทุกแห่งและพบได้อยู่เสมอ

4. ธรรมชาติของเด็กจะมีการเรียนรู้ด้วยการกระทำและคิดในสิ่งที่เขากำลังกระทำเด็กต้องการทดลองให้เห็นจริงว่าจะเกิดอะไรขึ้นในสถานการณ์ต่างๆ ครูควรตระหนักว่าการจัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้ควรให้เด็กได้ลงมือกระทำด้วยตัวของเขาเอง แทนการบอกให้รู้จักสิ่งต่างๆ ด้วยการจำ

5. การที่จะให้เด็กให้เข้าใจวิทยาศาสตร์อย่างแท้จริงนั้น ครูจะต้องให้เด็กได้ศึกษาจากธรรมชาติรอบตัวเด็กด้วยตนเอง โดยการจัดประสบการณ์ให้เป็นรูปธรรม และให้เวลาแก่เด็กในการสำรวจ ค้นพบประสบการณ์ที่จัดอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ ครูไม่ควรบังคับหรือควบคุมเด็กจนเกินไป

6. การถามคำถามก่อนและหลังการจัดประสบการณ์จะมีประโยชน์ต่อการสร้างความรู้ของเด็ก กล่าวคือ การถามก่อนการจัดประสบการณ์จะช่วยให้เด็กต้องการค้นคว้าหาคำตอบและเป็นการช่วยกำหนดทิศทางการศึกษา การสำรวจของเด็ก การถามภายหลังการจัดประสบการณ์จะช่วยให้ครูได้ทราบผลการศึกษา และการสำรวจของเด็ก จะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ศึกษาดีขึ้น

7. อุปกรณ์ที่ใช้จัดประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้ว ไม่ควรเก็บไว้ในตู้ แต่ควรนำมาวางไว้ในมุมวิทยาศาสตร์ เพื่อให้เด็กได้ทดลองทำหรือเล่นซ้ำๆ เพื่อเป็นการทบทวนและเน้นย้ำให้เด็กเกิดความเข้าใจมากขึ้น

8. เด็กต้องการกระทำอย่างเดี่ยวๆ แต่เด็กก็ต้องการความหลากหลาย สิ่งแวดล้อมของเด็กมีหลากหลายมากเท่าใดก็ยิ่งมีการเรียนรู้เกิดขึ้นมากเท่านั้น ความหลากหลายของการกระทำซ้ำๆ รวมกัน ทำให้เด็กสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับปริมาณ ทั้งนี้เพราะตัวเลขหรือวิทยาศาสตร์มิได้มีแต่การหยิบจับหรือกระทำต่อสิ่งของเท่านั้น แต่อาจมาจากความหลากหลายของสิ่งแวดล้อมด้วย

9. ความแปลกใหม่เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ควรคำนึงถึงในการจัดประสบการณ์เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น

10. การจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ครูต้องกระตุ้นให้เด็กพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

11. คำถามที่ครูใช้ควรเป็นคำถามที่มีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

12. ครูต้องทำให้เด็กเข้าใจว่า กิจกรรมวิทยาศาสตร์เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ของเหตุและผลไม่ใช่เรื่องมายากล

เฮลพิช (เยาเวพา เตชะคุปต์, 2550: 94-95 ; National Science Teacher, 1960: 15-16) ได้กล่าวว่า การสร้างประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ควรเป็นการสอนเพื่อนให้เด็กเข้าถึงเหตุและผลไม่ใช่จากการท่องจำ ควรให้เกิดความคิดรวบยอดและสามารถ สรุปจากประสบการณ์ที่ประสบมาด้วยตนเอง

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่าการจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย เป็นนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่มีความเหมาะสมในการนำไปจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี เพราะการจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย สามารถช่วยแก้ปัญหาการเรียนได้และยังช่วยอำนวยความสะดวกแก่ครู นอกจากนี้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์ ยังสามารถส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ซึ่งทำให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และถือเป็นการปฏิบัติตามแนวทางซึ่งได้มีการกำหนดไว้ใน

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อพัฒนาทักษะด้านการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์และเสริมสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้พัฒนาเด็กไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ในส่วนของผู้เรียนเองพบว่า ผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นว่าการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาสำหรับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีตัวอย่าง ลักษณะของกิจกรรมที่ชัดเจน รูปภาพสวยสีสันเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ดังนั้น เนื้อหาในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ควรเพิ่มเติมหรือแทรกเนื้อหาให้สอดคล้องกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันในทุกกิจกรรมทั้ง 42 กิจกรรม เมื่อพิจารณาในแง่ของประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.54/83.50 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 สำหรับผลการประเมินความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีต่อจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาสำหรับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ให้ผู้เข้าร่วมการทดลองได้รับทราบ หรือเป็นการสะท้อนความรู้ผลการจัดกิจกรรม และเผยแพร่รูปแบบการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ไปโรงเรียนเครือข่าย พบว่า นักเรียนปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเครือข่ายมีทักษะการคิดแก้ปัญหาสูงขึ้น

อภิปรายผล

การจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย เป็นนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่มีความเหมาะสมที่จะนำไปจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี เพราะการจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย สามารถช่วยแก้ปัญหาการเรียนได้ และยังช่วยอำนวยความสะดวกแก่ครู อย่างไรก็ตามกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการและความสามารถของผู้เรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างแท้จริงและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยมีครูผู้คอยแนะนำช่วยเหลือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนแต่ละคนมีสติปัญญาความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2550) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เป็นการนำเอาหลักจิตวิทยามาใช้ในการจัดกิจกรรมที่คำนึงความต้องการของนักเรียนเป็นสำคัญ เพราะนักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างในด้านความสามารถสติปัญญาจึงควรเปิดโอกาสและให้อิสระในการเรียนรู้ตามระดับสติปัญญาของนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ เยาวพา เดชะคุปต์ (2550: 91) กล่าวว่า การเรียนวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นการส่งเสริมให้เด็กสนใจอยากรู้ อยากเห็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวเพราะทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัว ซึ่งจะฝึกได้โดยอาศัยการสังเกต การทดลอง และการถามคำถาม ประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ที่เด็กได้รับ จะกลายมาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของเด็ก สามารถพัฒนาความคิด รู้จักหาคำตอบแบบวิทยาศาสตร์ ส่วนประสิทธิภาพของ

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.54/83.50 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ได้ผ่านกระบวนการพิจารณา ตรวจสอบ และประเมินความสอดคล้องความถูกต้องเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญในด้านหลักสูตรการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย และได้มีการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญให้ถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปตามหลักวิชาการ ก่อนนำไปทดลองจริง

ความสำคัญของการเรียนวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย มีกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนได้แก่ สังเกต สงสัย สมมติฐาน สืบค้น และสรุปผล เข้ามาในการเรียนรู้ซึ่งเป็นการกระตุ้นพัฒนาการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านให้เกิดขึ้นอย่างสมดุลและเต็มศักยภาพ สามารถแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และเป็นรากฐานในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปิณฑริชา ถนนวนอก (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดกระบวนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคมเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ได้แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้การจัดกระบวนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมที่มีคุณภาพสามารถพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์และมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มเป้าหมาย ได้คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 92.85 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือร้อยละ 70.00

สำหรับความสำคัญของการเรียนวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยมีกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นสังเกต ขั้นสงสัย ขั้นสมมติฐาน ขั้นสืบค้น และ

ขั้นสรุปผล เข้ามาในการเรียนรู้ซึ่งเป็นการกระตุ้นพัฒนาการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านให้เกิดขึ้นอย่างสมดุลและเต็มศักยภาพ สามารถแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลและเป็นรากฐานการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทนต์ิปปัญญา (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดประสบการณ์กิจกรรมวิทยาศาสตร์ โดยใช้เทคนิคคำถามเพื่อพัฒนาการคิดของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมวิทยาศาสตร์โดยใช้เทคนิคคำถาม มีคะแนนเฉลี่ยการคิดสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติ เฉลี่ยเท่ากับ 13.15 คิดเป็นร้อยละ 32.87

นอกจากนี้นักเรียนส่วนใหญ่มีความสนใจกระตือรือร้นในการเรียนรู้ มีทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความสุข สนุกกับการเรียน มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ กิจกรรมกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. ที่นำมาทดลองใช้น่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมาประกอบการเรียนรู้ นอกจากนี้ นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ด้วยความสนใจมีความกระตือรือร้น สนใจปฏิบัติกิจกรรม สนุกกับการหาข้อมูลที่เกิดขึ้นกับสถานการณ์จริงตามที่กำหนดให้ พร้อมทั้งได้ศึกษาจากการทดลองใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ทำให้นักเรียนได้ศึกษาจากสถานการณ์จริงสอดคล้องกับการศึกษาของลีโอนาร์ด เดอร์แมน และไมล์ Leonard, Derman & Miles, 1963: 45) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 6 ประการคือ 1) เพื่อให้มีทัศนคติที่ดี 2) เพื่อให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม 3) เพื่อให้แสดงออกด้านการตัดสินใจแก้ปัญหา 4) เพื่อให้สามารถเข้าใจสิ่งต่างๆ รอบตัว และชื่นชมในสิ่งเหล่านั้น 5) เพื่อให้มีอิสระในการคิดแก้ปัญหา 6) เพื่อให้มีความเข้าใจ ในความรู้

ทักษะต่างๆ จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า การคิดแก้ปัญหา เป็นส่วนสำคัญของการศึกษาสภาพชีวิตในสังคมปัจจุบันล้วนแต่เกี่ยวข้องกับปัญหา ดังนั้นการแก้ปัญหาที่มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้เท่านั้น หากแต่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อเด็กในอนาคต เพราะการรู้จักคิดจะช่วยให้เด็กนำสิ่งที่ตนเรียนรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ และยังช่วยให้เขามีประสิทธิภาพในการคิดแก้ปัญหาส่วนตนและการแก้ปัญหาในการเรียนการสอนอีกด้วย

เมื่อพิจารณากิจกรรมกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แบบ 5 ส. มีรูปแบบที่หลากหลาย มีความน่าสนใจ ช่วยให้เด็กปฐมวัยเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แบบ 5 ส. ได้ง่ายขึ้น ช่วยให้การเรียนรู้สนุกสนานมากขึ้น เป็นสื่อที่ทำให้มีความเหมาะสมกับเรื่องที่เรียน ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เด็กเห็นคุณค่าและความสำคัญของกิจกรรมกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับความต้องการของเด็กปฐมวัย ช่วยพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับ วรรณวิมล จงจรวยสกุล (2551: 36) ที่ได้กล่าวว่าความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกที่ดี นักเรียนที่มีความพอใจในการเรียนจะทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างแรงจูงใจเพื่อให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจและมีความสนใจและรู้สึกรักที่จะเรียนจึงมีความสำคัญต่อการจัดประสบการณ์หรือการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียน ดังนั้นจะเห็นได้ว่า องค์ประกอบสำคัญหลายประการที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เช่น ระดับสติปัญญา อายุ ประสบการณ์ ที่เด็กแต่ละคนได้รับวิธีสอนของครู การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด จะช่วยให้เด็กเกิดความพึงพอใจ อีกทั้งส่งผลให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้ดี

สำหรับรูปแบบการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. มี กิจกรรมที่หลากหลายให้เด็กได้ทดลองปฏิบัติจริงผ่านการทดลอง ปฏิบัติจริง 42 กิจกรรม ในแต่ละกิจกรรมกระบวนการวิทยาศาสตร์ เด็กได้รับการจัดประสบการณ์เพื่อทดลองปฏิบัติจริง ได้แก่ การสังเกต การสงสัย การสมมติฐาน การสืบค้น และการสรุป สามารถพัฒนาการคิดแก้ปัญหาให้กับเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับแนวคิดขององอาจ นัยพัฒน์ (2551: 338) กล่าวว่า การนำผลการศึกษาวิจัยที่ค้นพบหรือสรรค์สร้างขึ้น การถอดบทเรียนทำให้ครูหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ร่วมตีความหมายจากข้อมูลจากการวิจัย นำมาสู่การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การสะท้อนกลับผลของการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. ที่ได้นำมาปฏิบัติแล้ว ผู้เชี่ยวชาญได้ร่วมวิพากษ์ และขยายเครือข่าย เพื่อให้การจัดประสบการณ์เกิดประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สามารถนำไปใช้ในการกำหนดเป็นกระบวนการจัดประสบการณ์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาหรือ เนื่องจากสามารถพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย
2. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนากระบวนการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยได้
2. การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาสำหรับเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ 5 ส. ด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์ ควรจัดให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของผู้เรียน ควรจัดกิจกรรมให้หลากหลาย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมได้ตามความสนใจและความต้องการของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน
3. ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการจัดประสบการณ์ ดังนั้น ผู้สอนจึงควรมีลักษณะกัลยาณมิตร ให้คำปรึกษา ชี้แนะคอยอำนวยความสะดวกและใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อการพัฒนาผู้เรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาสำหรับเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. ที่สอดคล้องกับรายวิชาอื่น และระดับอื่นๆ ควรใช้การวิจัยปฏิบัติการร่วมกับทักษะ การคิดแก้ปัญหา
2. ควรศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แบบ 5 ส. ที่มีต่อพัฒนาการทางด้านสติปัญญาด้านอื่นๆ ของผู้เรียน
3. ควรศึกษาวิจัยเพื่อสร้างสื่อการเรียนรู้ประเภทอื่นๆ เช่น สื่อ วีดิทัศน์ มัลติมีเดีย หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น เพื่อนำมาประกอบกับจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบ 5 ส. เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยให้มีผลการเรียนที่สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ:
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิดต้นแบบการเรียนรู้ตามหลักด้านทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). *รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา*. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรส โปรดักส์ จำกัด.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2550). *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทิศนา แคมมณี. (2555). *การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์โอเดียนสแควร์.
- เทิน ศรีนวน. (2559). *การพัฒนา รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของเด็กปฐมวัย โดยใช้การไตร่ตรองการสอนและสารนิทัศน์*. คุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). *การพัฒนาการคิด (ฉบับปรับปรุงใหม่)*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิ่นถวัลย์ ธนนอก. (2560). *การจัดกระบวนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรพนา ตี๋ปัญญา. (2556). *การจัดประสบการณ์กิจกรรมวิทยาศาสตร์โดยใช้เทคนิคคำถามเพื่อพัฒนาการคิดของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- เยาวพา เตชะคุปต์. (2550). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เอพีกราฟฟิกส์ดีไซน์
- วรรณวิมล จงจรวายสกุล. (2551). *ความพึงพอใจในการบริการของงานทะเบียนและวัดผล*. นนทบุรี: วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2554). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2551). *การออกแบบการวิจัย: วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และผสมผสานวิธีการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอรารวรรณ ศรีจักร. (2550). *การพัฒนาทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดแบบฝึกทักษะ*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Ausubel. (1968). *Educational psychology. A cognitive view*. New York Holt: Rinehart and Winston, Inc.
- Berk & Winsler. (1995). *Scaffolding Children's Learning Vygotsky and Early Childhood Education*. Washington DC: NAEYC.
- Bruner, J.S. (1969). *The Process of Education*. Massachusetts: Harward University Press Cambridge .
- Coghlan & Brannick. (2001). *Doing Action Research in Your Own Organization*. London: Sage.
- Donald R. Miller. (2002). "An Assessment of Critical Thinking: Can Pharmacy Students Evaluate Clinical Studies Like Experts?". *American Journal of Pharmaceutical Education*, 120(5): 4-5.
- Good. (1973). *Dictionary of education*. 3rd ed. New York: McGraw-Hill.
- Gopnik, Alison. & Meltzoff, Andrew. & Kuhl, Patrica. (1999). *The Scientist in the Crib: What Early Learning Tells Us About the Mind*. New York: Harper Collins Publishers Inc.
- Hamlin, M. & Wisneski, D.B. (2012). *Supporting the scientific thinking and inquiry of toddlers and preschoolers through play*. Young Children.

- Jensen, E. (2008). *Brain-Based Learning*. 2nd ed. Thousand Oaks CA: Corwin Press.
- Johnson. (2008). *A Short Guide to Action Research*. Boston: Pearson Education.
- Kemmis & Mc Taggart. (1988). *The Action Research Planer*. Victoria: Deakin University.
- Klausmier & Herbert. (1985). *Learning and Human Abilities: Educational Psychology*. New York: Harper and Row
- Leonard, Derman & Miles. (1963). *Foundation of Learning in Childhood Education*. Columbus Ohio: Charles E. Merrill Pubilshing Co.
- Likert. (1961). *New Pattern of Management*. New York: McGraw – Hill.
- Osgood & Tannenbaum. (1957). *The measurement of meaning*. Univer. Illinois Press.
- Reader's Digest. (2002). *The Brain and Central Nervous System*. New York: The Reader Digest Association, Inc.
- Seefeldt. (1980). *Early Childhood Education: An Introduction*. Netherland: Sweets and Zealander B.V.
- Stringer Stringer. (1999). *Leadership and organization climate*. New Jersey: McGraw – Hill.
- Thomas. (1972). *Varieties of Cognitive Skills: Taxonomies and Model of the Intellect*. Philadelphia: Research for Better Schools.
- Thurstone. (1964). *Attitude Theory and Measurement*. New York: John Wiley and Sons.
- Van Dijk and Kintsch. (1983). *Strategies of Discourse Comprehension*. New York: Academic Press.
- Wolman. (1973). *Dictionary of Behavioral Science*. London: Litton Educational.

การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์

The development of Educational Management Guidelines for Vocational Education in Kalasin Province

จักรกฤษ ภิรมย์¹, กฤษกนก ดวงชาตม²

Jakkrit Phirom¹, Kritkanok Duangchatom²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาภาพอนาคตของการจัดการศึกษาในทศวรรษหน้าสถาบันอาชีวศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา Delphi Futures: EDFR) มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู จำนวน 316 คน และการประเมินแนวทาง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบประเมินความเหมาะสมของแนวทาง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันในการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ รองลงมาคือ ด้านการจัดการอาชีวศึกษา และด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ตามลำดับ

2. การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า มีความเหมาะสมร้อยละ 92.50 โดยด้านที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุด คือ ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ร้อยละ 94.40 รองลงมาคือ ด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ 93.78 และด้านด้านการจัดการอาชีวศึกษา ร้อยละ 85.52 ตามลำดับ

คำสำคัญ: แนวทาง, การจัดการศึกษา, อาชีวศึกษา

¹ นิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารจัดการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Master Degree of Education Educational Management Faculty of Education Rajbhat Maha sarakham University

² Associate professor Educational Management Faculty of Education Rajbhat Maha sarakham University

Abstract

This research was to study the future image of educational management in the next decade on vocational institutions by using EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research: EDFR) with its purpose as to study current conditions and develop of guidelines for educational management of vocational education in Kalasin province. The samples consisted of 316 school administrators and teachers. The research instrument was the questionnaire and evaluated guidelines by 18 experts. Statistics used for data analysis were percentage, mean and standard deviation.

The research results revealed that:

1. The current conditions for educational management of vocational education in Kalasin province was at moderate level. When each aspect was considered, it was the moderate level. Its mean ordering from highest was the characteristics of desirable vocational graduates, The management of vocational education as well as the creation of a learning society respectively.

2. The development of guidelines for educational management of vocational education in Kalasin province by 18 experts was found suitability at 92.50 percentage. Considering all aspects with highest percentage was the creation of a learning society at 94.40 percentage, the characteristics of desirable vocational graduates at 93.78 percentage and the management of vocational education at 85.52 percentage respectively.

Keywords: Education management, Guidelines, Vocational education

บทนำ

การพัฒนางานด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ที่ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560ก: 1) การศึกษาถือว่าเป็นพลังทางปัญญาสำหรับประชาชนในการพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคม และชาติบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรือง ซึ่งโลกในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเป็นสังคมเศรษฐกิจ ฐานความรู้ที่แข่งขันกันด้วยปัญญา ใช้ความรู้เป็นฐานในการทำงาน และให้ความสำคัญสามารถปรับตัวได้ทันต่อสถานการณ์ การจัดการ

ศึกษาในปัจจุบันจึงต้องดำเนินการจัดการเพื่อพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพทุกด้าน และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 80 (3) กำหนดให้รัฐต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นกฎหมายเพื่อใช้พัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบ วินัย ค่านิยมถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองใน

ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 2) เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 โดยกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความรู้ความสามารถ เป็นคนดี อยู่ร่วมกันในสังคม อย่างมีความสุข

การจัดการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พุทธศักราช 2551 ซึ่งกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวการปฏิบัติการจัดการศึกษาตั้งแต่ประกาศนียบัตรวิชาชีพถึงอุดมศึกษาเป็นระบบช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐ ซึ่งถือว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษา และสามารถสนองนโยบายของรัฐได้อย่างดียิ่ง สิ่งที่สนับสนุนการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ คือ การบริหารงานวิทยาลัย 4 ฝ่าย คือ บริหารงาน ทรัพยากร บริหารงานแผนงานและความร่วมมือ บริหารงานพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา และ บริหารงานวิชาการ ซึ่งการบริหารงานบุคคลนั้นว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการบริหารจัดการ เพื่อเป็นการวางรากฐานทางการศึกษาให้แก่เยาวชน ให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ มีภูมิปัญญา มีความพร้อมในการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและ รู้จักนำความรู้ไปใช้ได้เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทยในปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาอาชีวศึกษา, 2557: 1) ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงมีผลสำคัญในการช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐ

ปัญหาของการบริหารจัดการการศึกษาอาชีวศึกษาและนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐได้ก่อให้เกิดการปฏิรูปการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา (คณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษา, 2557:

31-35) ได้กำหนดเป็นข้อเสนอยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการอาชีวศึกษา และฝึกอบรม เพื่อให้สถานศึกษาของรัฐได้มีกรอบแนวคิดให้การจัดการอาชีวศึกษาเกิดประสิทธิภาพ ตามแผนการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นการจัดการอาชีวศึกษาเกิดประสิทธิภาพตามแผนการพัฒนาประเทศที่ เพื่อการแข่งขันได้สินค้าไทยจะต้องมีคุณภาพ มีความโดดเด่นทางคุณลักษณะ และนวัตกรรม ดังนั้น แรงงานไทยจะต้องเป็นแรงงานคุณภาพ คือมีทั้งฝีมือและความรู้ เพื่อการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ลดการสูญเสียยกระดับให้สามารถแข่งขันได้ทั้งทางด้านคุณภาพสินค้าและคุณภาพแรงงานในตลาดโลก ดังนั้น สิ่งที่ทำทลายในอนาคต คือ การจัดทำกำลังคนภาคอุตสาหกรรมที่มีคุณภาพ และสมรรถนะในการทำงานสูง เพื่อศักยภาพในการแข่งขันได้ ในตลาดแรงงานโลก จากรายงานของคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในคณะกรรมการการศึกษาวิเทศกถาว์ว่าระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รายได้หลักของประชากรยังต้องพึ่งอุตสาหกรรมบริการและธุรกิจส่งออกเป็นส่วนใหญ่ในอดีตบริษัทข้ามชาตินิยมมาลงทุนสร้างฐานการผลิตในประเทศไทย ด้วยเหตุผลด้านแรงงานราคาถูก ประเทศไทยมีแรงงานที่มีฝีมืออยู่ในระดับเดียวกับประเทศเพื่อนบ้านหรือประเทศที่กำลังพัฒนา อีกทั้งกฎเกณฑ์ต่างเกี่ยวกับคุณลักษณะของสินค้ายังมีไม่มาก แต่ปัจจุบันภาคอุตสาหกรรมในประเทศจีน อินเดีย และเวียดนามมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ประกอบกับต้นทุนการผลิต ค่าจ้างแรงงาน และวัตถุดิบในประเทศไทยไม่ได้ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านอย่างเมื่อก่อนส่งผลให้ประเทศไทยต้องสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน มีการย้ายฐานการผลิตจากประเทศไทยไปยังประเทศดังกล่าวส่งผลให้แรงงานไทยถูกเลิกจ้าง

ปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทย คือสภาวะการขาดแคลนแรงงานไทยมีคุณภาพตามความต้องการของสถานประกอบการ อย่างไรก็ตามรัฐบาลไทยได้

มีความพยายามที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา แก่ ประชากรในประเทศมาโดยตลอด จากแผนพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษา แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่เน้น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นแนวทาง ในการดำเนินชีวิต โดยยึด “คน” เป็นศูนย์กลาง พัฒนา รวมไปถึงการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษ ที่สอง (พ.ศ. 2552-2562) ที่ว่า “คนไทยต้องเรียน รู้อุตสาหกรรมอย่างมีคุณภาพ” ที่ให้ความสำคัญต่อ การพัฒนาคน แต่จากการศึกษาพบว่าศักยภาพ การแข่งขันของประเทศไทยในปัจจุบัน คนไทยยัง ประสบปัญหาการพัฒนาด้านการศึกษา และสังคม ไทยโดยเฉพาะนักเรียนไทยมีค่ามัธยฐานปริญญา สูง ทำให้เยาวชนส่วนใหญ่มีเป้าหมายที่จะศึกษาต่อ ให้ได้ปริญญา ส่งผลให้การอาชีวศึกษาไม่สามารถ ผลิตกำลังคนเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ ประกอบกับ การจ้างงานในตลาดแรงงาน และระบบราชการ กำหนดค่าจ้างตามวุฒิการศึกษามากกว่าสรณะ ความสามารถ ผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาได้ค่า ตอบแทนต่ำกว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี รวมไปถึงภาพลักษณ์ของผู้เรียน อาชีวศึกษาในเรื่อง พฤติกรรม ทำให้ผู้ปกครองและนักเรียนขาดความ มั่นใจว่านักเรียนจะมีความปลอดภัยและได้รับความ รู้อย่างแท้จริง (ดวงนภา มกรานุรักษ์, 2554: 2-10)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อให้ วิทยาลัยมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและ ผู้เรียนตลอดจนสังคมและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคน การศึกษาอนาคตภาพการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา ในด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนสังกัด อาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการศึกษาเพื่อ กระตุ้นให้สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการจัดการ การศึกษา เพื่อหาแนวทางส่งเสริมสนับสนุนการจัดการ การศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้ประสบ ความสำเร็จมีประสิทธิภาพมีความก้าวหน้าและ

เป็นประโยชน์ เพื่อเป็นปรับปรุงการจัดการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเกิดประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการ การศึกษาของอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแนวทางการจัดการ การศึกษาของอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาภาพอนาคตของ การจัดการศึกษาในทศวรรษหน้าสถาบันอาชีวศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วิทยา Delphi Futures: EDFR) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอน การดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันในการ จัดการศึกษา ของอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 316 คน แล้วใช้วิธีการสุ่ม อย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อใช้ในการสอบถามสภาพปัจจุบันใน การจัดการศึกษาของอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการจัดการ การศึกษา ของอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการ สังเคราะห์ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 18 คน โดยผู้วิจัยทำการ

คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบยืนยัน/ประเมินความเหมาะสมของการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 18 คน จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ 1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการด้านการจัดการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา 2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา จาก สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 และ 3. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาภาพที่พึงประสงค์ พิจารณาจากค่าคะแนนความถี่ของแต่ละด้านที่คิดเป็นร้อยละ 85 ขึ้นไป

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันในการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การจัดการศึกษาของอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.15$, $S.D.=0.88$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ ($\bar{X}=3.41$, $S.D.=0.65$) รองลงมาคือ ด้านการจัดการอาชีวศึกษา ($\bar{X}=3.12$, $S.D.=0.86$) และด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X}=2.91$, $S.D.=1.12$) ตามลำดับ ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันในการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

การจัดการศึกษาของอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์	สภาพปัจจุบัน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์	3.41	0.65	ปานกลาง
2. ด้านการจัดการอาชีวศึกษา	3.12	0.86	ปานกลาง
3. ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	2.91	1.12	ปานกลาง
โดยรวม	3.15	0.88	ปานกลาง

2. การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีความเหมาะสม ร้อยละ 92.50 โดยด้านที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุด คือ ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ร้อยละ 94.40 รองลงมาคือ ด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ 93.78 และด้านด้านการจัดการอาชีวศึกษา ร้อยละ 85.52 ตามลำดับ โดยคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ ซึ่งผู้เรียนต้องมีความรู้ มีทักษะและการประยุกต์ใช้ไปตามมาตรฐาน

คุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ การศึกษา และมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการจัดการอาชีวศึกษา เป็นข้อกำหนดที่สถานศึกษาต้องมีครูที่มีคุณวุฒิการศึกษา และจำนวนตามเกณฑ์ที่กำหนด ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบริหารจัดการ ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายสำคัญของ หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา ส่วนด้านการสร้างสังคม

แห่งการเรียนรู้ สถานศึกษาต้องดำเนินการร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการจัดทำนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย

อภิปรายผล

1. จากผลสภาพปัจจุบันในการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าสภาพปัจจุบันในการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.15$, S.D.=0.88) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ ($\bar{X}=3.41$, S.D.=0.65) รองลงมาคือ ด้านการจัดการอาชีวศึกษา ($\bar{X}=3.12$, S.D.=0.86) และด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X}=2.91$, S.D.=1.12) ตามลำดับ เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ การศึกษาเป็นหัวใจของชาติ เป็นการสร้างและพัฒนาเพื่ออนาคตของประเทศ นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องผลักดันเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทย มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เป็นความจำเป็นเร่งด่วนต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคน พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ ระบบการศึกษาและการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องมีเป้าหมายชัดเจนเพื่อสร้างคนไทยและสังคมไทยให้เข้มแข็งมีคุณภาพ (วุฒิสัย กปิลกาญจน์, 2559: 1) กำหนดใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบริหารจัดการทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายสำคัญของ หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา บริหารจัดการบุคลากร สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการโรงฝึกงาน ศูนย์วิทยบริการ สื่อ แหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ ครุภัณฑ์ และงบประมาณของสถานศึกษาที่มีอยู่อย่างเต็ม

ศักยภาพและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามนโยบายสำคัญที่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษามอบหมาย โดยความร่วมมือของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียน รวมทั้งการช่วยเหลือส่งเสริม สนับสนุนจากผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2561: 11) สอดคล้องกับการวิจัยของดวงนภา มกรานุรักษ์ (2554: 211-212) ได้ศึกษาเรื่องอนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2554-2564) พบว่า ประเทศไทยจึงต้องมีการเตรียมคนให้พร้อมด้วยการอาชีวศึกษา ซึ่งค่านิยมในการเรียนอาชีวศึกษาในทศวรรษหน้า จะสูงขึ้นได้จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชน รัฐบาล สถานประกอบการที่ต้องร่วมมือกัน สร้างและผลักดันให้เกิดค่านิยมการเรียนสายอาชีพ มีการนำเสนอภาพลักษณ์ที่ดีของการอาชีวศึกษา รัฐบาลยกระดับและให้เงินเดือน แก่ปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อสร้างศรัทธาภาคภูมิใจในการอาชีพ สังคมต้องให้เกียรติในทุกอาชีพที่สุจริต ประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์เด็กเรียนอาชีวศึกษา คือ เด็กเก่งการทำงาน เก่งการปฏิบัติ เก่งฝีมืออาชีพ เด็กเรียนอาชีวศึกษาคือ มีรายได้ระหว่างเรียน เด็กเรียนอาชีวศึกษาต้องรู้จริง ทำจริง ทำได้ และเข้าใจจริง สอดคล้องกับการวิจัยของสุรศักดิ์ สุทธิศรี (2550: 127) ได้ทำการศึกษการบริหารตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า การบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดฉะเชิงเทราโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากยกเว้นด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับการวิจัยของ McCurtain (2013: 4) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและประสิทธิผล

ของงานตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนในออลาเมตา รัฐแคลิฟอร์เนียการวิจัยได้ให้ความสำคัญต่อความสามารถในวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนโดยศึกษาความสัมพันธ์ของโรงเรียนที่มีประสิทธิผลกับความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน 8 รายการพบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีความสามารถมากเท่าไรก็จะส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมากเท่านั้นและผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จสูงสุดจะต้องมีทักษะในการสื่อสารเพื่อสามารถทำให้ครูในโรงเรียนตลอดจนนักเรียนและชุมชนรู้ถึงระดับความสามารถของตนเอง

2. การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีความเหมาะสม ร้อยละ 92.50 โดยด้านที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุด คือ ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ร้อยละ 94.40 รองลงมาคือ ด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ 93.78 และด้านด้านการจัดการอาชีวศึกษา ร้อยละ 85.52 ตามลำดับ โดยคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ ซึ่งผู้เรียนต้องมีความรู้มีทักษะและการประยุกต์ใช้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ การศึกษา และมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการอาชีวศึกษา เป็นข้อกำหนดที่สถานศึกษาต้องมีครูที่มีคุณวุฒิการศึกษา และจำนวนตามเกณฑ์ที่กำหนด ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบริหารจัดการ ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายสำคัญของ หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา ส่วนด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สถานศึกษาต้องดำเนินการร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กรต่างๆ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการจัดทำนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะการพัฒนาแนวทางได้ดำเนินการครอบคลุม

ระดับห้องเรียน ส่งเสริมคุณภาพและสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการจัดอาชีวศึกษาโดย - พัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง Constructionism, Project Based Learning Authentic Assessment, การเพิ่มพูนทักษะ ประสบการณ์จากการเรียนในสถานที่จริง/สถานการณ์จริง อาทิ Fix It Center และกรณีภัยพิบัติ-พัฒนาระบบนิเทศ การจัดการความรู้และถ่ายทอดประสบการณ์จากครูรุ่นพี่สู่ครู รุ่นใหม่ (นิเทศภายใน) และการนิเทศทางไกล - สร้างความเข้มแข็งการประกันคุณภาพภายใน สนับสนุนให้ทุกวิทยาลัย ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกยกระดับดีมาก และ เตรียมพร้อมรับการประเมินระดับสากล-ยกระดับคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็ก ให้เป็นตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง ตามความต้องการของพื้นที่และการให้บริการ กลุ่มเป้าหมายพิเศษ อาทิ คนพิการ, วัยทำงาน, สูงวัย, สตรี ฯลฯ ใช้ ICT เพื่อการเรียนการสอน สนับสนุนความพร้อมในด้าน Hardware สื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมการประกวดสื่อ/สื่อออนไลน์ และจัดตั้งวิทยาลัยต้นแบบการใช้ ICT เพื่อการเรียนการสอน-พัฒนาครู สร้างเครือข่ายครู Social Media และ Network สนับสนุนให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ-จัดหาสื่อ/หนังสือ วัสดุฝึก อุปกรณ์การเรียนการสอน ที่ทันสมัยและเพียงพอ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาอาชีวศึกษา, 2557: 2-3) สอดคล้องกับการวิจัยของ Hawley (2014: 65) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการปรับปรุงหรือพัฒนาโรงเรียนได้พบว่าตัวบ่งชี้ที่สำคัญและคนส่วนใหญ่จะต้องนึกถึงก็คือผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในโรงเรียนนั้นและแนวทางที่จะเสริมสร้างให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในโรงเรียนดีขึ้นนั้นน่าจะเป็นเพราะ องค์ประกอบ 4 ประการคือ 1) ครูดีนักเรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนที่ดีและเสริมโอกาสให้ได้เรียนรู้อย่างเต็มที่ 2) สื่อดีนักเรียนมีสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนและครูมีสื่อที่ใช้ประกอบการสอนที่ดี 3) ผู้ปกครองช่วยนักเรียนได้

รับความช่วยเหลือแนะนำจากพ่อแม่ผู้ปกครองที่มีความสามารถและมีความตั้งใจที่จะแนะนำสั่งสอนเด็กในปกครองของตน 4) บรรยากาศในห้องเรียนดีนักเรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา อาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ หมายถึง การจัดการอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษา อาชีวศึกษาให้มีความรู้ มีทักษะและการประยุกต์ใช้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ การศึกษา และมีคุณธรรม จริยธรรม

และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2. การจัดการอาชีวศึกษา หมายถึง สถานศึกษามีครูที่มีคุณวุฒิการศึกษา และ จำนวนตามเกณฑ์ที่กำหนด ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบริหารจัดการทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายสำคัญของ หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา

3. การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ หมายถึง สถานศึกษาร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการจัดทำนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษา. (2557). *บทวิเคราะห์การศึกษาไทยในโลกศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ดวงนภา มกรานุรักษ์. (2554). *อนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2554-2556)*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วุฒิชัย กปิลกาญจน์. (2559). *การศึกษาเป็นหัวใจของชาติ เป็นการสร้างและพัฒนาเพื่ออนาคตของประเทศ. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาอาชีวศึกษา. (2557). *การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560ก). *ปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการจัดการศึกษาเอกชนในทศวรรษหน้า*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560ข). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 –2579*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุรศักดิ์ สุทธิศรี. (2550). *การบริหารตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ: วิสิทธิ์พัฒนา.

Hawley. (2014). Development of the servant leadership assessment. *Dissertation Abstracts International (UMI No. 3133544)*.

Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement, 30(3): 607-610*.

McCurtain. (2013). *Leadership: Research Findings, Practice, and Skill*. 5th ed. Boston: Houghton Mifflin Company.

จริยธรรมการตีพิมพ์ในวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ISSN 1906-4950)

บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์

1. ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่าผลงานที่ส่งมานั้นเป็นผลงานที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน หรืออยู่ระหว่างการ พิจารณาโดยกองบรรณาธิการวารสารอื่นๆ
2. ผู้นิพนธ์ต้องรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย ไม่บิดเบือนข้อมูล หรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ
3. ผู้นิพนธ์ต้องอ้างอิงผลงานทางวิชาการของผู้อื่น กรณีที่มีการนำผลงานเหล่านั้นมาใช้ใน ผลงานของตัวเองรวมทั้งจัดทำรายการอ้างอิงท้ายบทความ
4. ผู้นิพนธ์ต้องเขียนบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบที่วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา คศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำหนดไว้
5. ผู้นิพนธ์ที่มีชื่อปรากฏในบทความทุกคน ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในการดำเนินการวิจัยจริง
6. ผู้นิพนธ์ต้องระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนในการทำวิจัย (หากมี)
7. ผู้นิพนธ์ต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (หากมี)

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการวารสารมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความเบื้องต้นเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ ในวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลผู้นิพนธ์และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วง ระยะเวลาของการประเมินบทความ
3. บรรณาธิการต้องตัดสินใจเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความ แล้ว โดยพิจารณาจากความสำคัญ ความชัดเจน ระเบียบวิธีวิจัย และความสอดคล้องของเนื้อหา กับ วัตถุประสงค์ ของวารสารเป็นสำคัญ
4. หากตรวจสอบพบว่าบทความมีการตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว บรรณาธิการต้องไม่รับพิจารณา บทความนั้น
5. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์และผู้ประเมิน
6. หากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่น ในกระบวนการประเมินบทความ บรรณาธิการต้อง หยุด กระบวนการประเมินบทความดังกล่าวทันที และติดต่อผู้นิพนธ์เพื่อขอคำชี้แจงประกอบการพิจารณา “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมิน

1. เมื่อได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร แล้วผู้ประเมินบทความตระหนักดีว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ เช่น เป็นผู้เข้าร่วมโครงการ หรือรู้จักผู้นิพนธ์เป็นการส่วนตัว หรือเหตุผลอื่นๆ ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ
2. ผู้ประเมินบทความ ต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของบทความที่ ส่งมาให้พิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญ ของเนื้อหาในบทความที่จะมีต่อสาขาวิชานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์และความเข้มข้นของผลงานไม่ใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ
4. ในกรณีที่ผู้ประเมินทราบว่าบทความที่ กำลังพิจารณานั้น มีส่วนใดของบทความเข้าข่ายซ้ำซ้อนกับผลงาน ผู้อื่นหรือมีการส่งบทความซ้ำเพื่อให้วารสารพิจารณา ผู้ประเมินต้องแจ้งให้บรรณาธิการของวารสารทราบ

คำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นวารสารวิชาการสาขาวิชาทางการศึกษา พิมพ์เผยแพร่ผลงานในรูปแบบบทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ บทความวิจารณ์หนังสือ และบทความทั่วไปทางการศึกษา บทความที่ได้รับการพิจารณาพิมพ์เผยแพร่ในวารสารจะต้องมีสาระน่าสนใจ เป็นงานทบทวนความรู้เดิมหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ รวมทั้งข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน เป็นบทความที่ไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดๆ บทความอาจได้รับการปรับปรุงตามที่กองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบทางวิชาการเห็นสมควร เพื่อให้วารสารมีคุณภาพระดับมาตรฐานสากลและนำไปอ้างอิงได้

การส่งต้นฉบับ

1. ภาษา พิมพ์ต้นฉบับเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์และการเขียนทับศัพท์ภาษาอังกฤษตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน คำศัพท์ภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมดยกเว้นชื่อเฉพาะ ถ้าต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษควรได้รับการตรวจสอบความถูกต้องด้านการใช้ภาษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษก่อน

2. รูปแบบต้นฉบับ ใช้กระดาษ A4 พิมพ์ห่างจากขอบกระดาษด้าน บน ซ้าย 3.5 เซนติเมตร และล่าง ขวา 2.5 เซนติเมตร จัดรูปแบบ 2 คอลัมน์ ยกเว้น บทคัดย่อทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เอกสารอ้างอิง และตาราง ให้จัดรูปแบบ 1 คอลัมน์

3. ชนิดและขนาดตัวอักษร ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวอักษร Cordia New ซึ่งขนาดตัวอักษร มีดังนี้

ชื่อเรื่อง ใช้ตัวอักษรขนาด 20 pt. ตัวหนา

ชื่อ-สกุลผู้พิมพ์ ใช้ตัวอักษรขนาด 18 pt. ตัวปกติ

หัวข้อหลัก ใช้ตัวอักษรขนาด 18 pt. ตัวหนา

หัวข้อย่อย ใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา

เนื้อเรื่องในหัวข้อหลักและหัวข้อย่อย ใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวปกติ

เชิงอรรถหน้าแรกที่เป็นชื่อ-สกุล ตำแหน่งทางวิชาการ และหน่วยงานต้นสังกัดของผู้พิมพ์ ใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt. ตัวปกติ

4. จำนวนหน้า ความยาวของบทความไม่เกิน 15 หน้า รวมตาราง ภาพประกอบ รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง

5. การส่งส่ง file ต้นฉบับลงในระบบออนไลน์ <https://edu.msu.ac.th/> (วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา) โดยการสมัครสมาชิกตามระบบและขั้นตอนของวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา

ต้นฉบับให้ระบุชื่อ-สกุลผู้พิมพ์ทุกคน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail address ทุกคนที่สามารถติดต่อได้สะดวก

บทความวิจัยและบทความวิทยานิพนธ์

ประกอบด้วยหัวข้อและจัดเรียงลำดับ ดังนี้

1. ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อ-สกุลผู้นิพนธ์ทุกคนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อภาษาไทย (บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 300 คำ)
4. คำสำคัญภาษาไทย
5. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 400 คำ)
6. คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keywords)
7. บทนำ
8. วัตถุประสงค์
9. สมมุติฐาน (ถ้ามี)
10. วิธีการวิจัย (ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปร เครื่องมือ การดำเนินการวิจัย หรือการทดลอง การวิเคราะห์ข้อมูล)
11. ผลการวิจัย
12. อภิปรายผล
13. ข้อเสนอแนะ
14. เอกสารอ้างอิง (ให้อ้างอิงเฉพาะที่อ้างในบทความเท่านั้น)

บทความทั่วไป

ประกอบด้วยหัวข้อและจัดเรียงลำดับดังนี้

1. ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อ-สกุลผู้นิพนธ์ทุกคนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อภาษาไทย
4. คำสำคัญภาษาไทย
5. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ
6. คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keyword) (บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 400 คำ)
7. บทนำ
8. เนื้อหา
9. บทสรุป
10. เอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงเอกสาร

ใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงระบบ American Psychological Association (APA) ดังตัวอย่าง

ระบบการอ้างอิงแบบนาม-ปี (the author-date system)

ในกรณีที่เป็นการอ้างอิงเนื้อหาโดยตรงหรือแนวคิดบางส่วนหรือเป็นการคัดลอกข้อความบางส่วนมาโดยตรง ควรระบุเลขหน้าไว้ด้วย โดยพิมพ์ต่อท้ายปีพิมพ์ คั่นด้วยเครื่องหมาย: อย่างไรก็ตามการไม่ระบุเลขหน้าอาจทำได้ในกรณีที่เป็นการอ้างอิงงานของผู้อื่น โดยการสรุปเนื้อหาหรือแนวคิดทั้งหมดของงานชิ้นนั้น (เช่น บุญชม ศรีสะอาด, 2547: 50-52 หรือประวิต เอราวรรณ์, 2550)

1. หนังสือ

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อหนังสือ* (ครั้งที่พิมพ์ตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. บุญชม ศรีสะอาด. (2547). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

Kosslyn, S.M., and Rosenberg, R.S. (2004). *Psychology: The brain, the person, the world* (2nd ed.). Essex, England: Pearson Education Limited.

Mussen, P., Rosenzweig, M.R., Aronson, E., Elkind, D., Feshbach, S., Geiwitz, P.J., et al. (1973). *Psychology: An introduction*. Lexington, Mass.: Health.

2. วารสาร

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. *ชื่อวารสาร*, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย เฉพาะบทความเรื่องนี้.

เพ็ชฎิ กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี. (2545). ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.). *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 8(1), 30-36.

Klimoski, R. and Palmer, S. (1993). The ADA and the hiring process in organizations. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 45(2), 10-36.

3. วิทยานิพนธ์และการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อวิทยานิพนธ์ระดับปริญญา*, สถาบันการศึกษา, เมือง.

นงเยาว์ ธรรมวงศา. (2549). *การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเรื่องเพศศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

Piyakun, A. (2007). *Reading strategies used by Thai ESL students*. Doctoral dissertation, Monash University, Melbourne.

4. หนังสือรวมเรื่อง

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ), ชื่อหนังสือ (ครั้งที่พิมพ์ ตั้งแต่พิมพ์ ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป, เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย เฉพาะเรื่องนี้). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ประสาธ เนืองเฉลิม. (2549). วิทยาศาสตร์พื้นฐาน: การจัดการเรียนรู้มิติทางวัฒนธรรมท้องถิ่น การบูรณาการความรู้พื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อชุมชน: กรณีศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ป่าปู้ตา. ใน ฉลาด จันทรมบัติ (บรรณาธิการ), *ศึกษาศาสตร์วิจัย ประจำปี 2548-2549* (หน้า 127-140). มหาสารคาม: สารคามการพิมพ์-สารคามเปเปอร์.

Cooper, J., Mirabile, R., & Scher, S. J. (2005). Actions and attitudes: The theory of cognitive dissonance. In T. C. Brock and M. C. Green (Eds.), *Persuasion: Psychological insights and perspectives* (2nd ed., pp. 63-79). Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications, Inc.

5. หนังสือพิมพ์

ชื่อผู้นิพนธ์. (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ชื่อหนังสือพิมพ์, เลขหน้า.

รัฐพงศ์ ศิริสานนท์. (25 กุมภาพันธ์ 2548). องค์ประกอบของความล้มเหลว. *มติชน*, หน้า 22.

Brown, P.J. (2007, March 1). Satellites and national security. *Bangkok Post*, p. B4.

6. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้นิพนธ์. (วันที่ เดือน ปีที่ปรับปรุงล่าสุด). ชื่อเรื่อง. วันที่ทำการสืบค้น, ชื่อฐานข้อมูล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (3 ธันวาคม 2548). *ธนาคารหลักสูตร*. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2550, จาก <http://db.onec.go.th/thaigifted/lessonplan/index.php>

Wollman, N. (1999, November 12). *Influencing attitudes and behaviors for social change*. Retrieved July 6, 2005, from <http://www.radpsynet.org/docs/wollman-attitude.html>

Instruction for Authors

Journal of Educational Administration and Supervision, Mahasarakham University is an academic journal in the field of education. The journal publishes a variety of academic results, including research articles, thesis articles, book review articles, and review articles. The articles to be published may be reviews of current issues, or scholarly issues that contribute a new body of knowledge, that demonstrate interesting and valuable points of view for readers. It is important to note that articles submitted for Journal of Education should not have been preprinted or previously submitted to other publications. The context of the articles may be revised as appropriate by the journal editorial board and peer reviews in order to make it fit the international standard and be accepted as reference.

Submission of manuscripts:

1. **Language:** Manuscripts can be written in either Thai or English.

Thai language manuscripts should adhere to the Royal Institute's principles in using vocabulary and borrowed English words. All English words must be typed in small letters, except specific names. English language manuscripts must be checked for the correctness of language by an English expert prior to submission.

2. **Papers:** Manuscripts should be typed in A4 paper, and required to have 3.5 cm margins on each of the four sides: top, bottom, right and left. The contents of the Abstract in both Thai and English, other headings, and references should be arranged in one column.

3. **Style and size of font:** Both Thai and English manuscripts are required to type in "Browallia New" font style with font size as follows ;

Title of the article: 20 pt. Bold

Name(s) of the authors: 18 pt. Normal

Main heading: 18 pt. Bold

Sub-heading: 16 pt. Bold

Body of the text: 16 pt. Normal

The first page of footnotes presenting authors' names, academic titles, and affiliations: 14 pt. Normal

4. **Number of pages:** The article is required not to be longer than 15 pages. These include tables, figures, pictures, and references.

5. **Submission:** The author(s) should submit an original file to <https://edu.msu.ac.th> (Journal of Educational Administration and Supervision)

Organization of research and thesis articles: Should be arranged in the following order ;

1. Title in Thai and English
2. Name(s) of the author(s) in Thai and English
3. Abstract in Thai
4. Keyword in Thai
5. Abstract in English
6. Keyword in English (Abstract should be no more than 400 words)
7. Introduction
8. Objectives
9. Hypotheses (if any)
10. Research methodology: population and samples, variables, instruments, procedures/experiments, and data analysis
 11. Research results
 12. Discussion
 13. Suggestion
 14. References

Organization of review articles: Should be arranged in the following order ;

1. Title in Thai and English
2. Name(s) of the author(s) in Thai and English
3. Abstract in Thai
4. Keyword in Thai
5. Abstract in English
6. Keyword in English (Abstract should be no more than 400 words)
7. Introduction
8. *Contents*
9. *Summary*
10. *References*

References: Listed and referred to in the American Psychological Association (APA) style

ใบสมัครสมาชิกวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
(Membership Application Form)

วันที่ (Date)
ชื่อ-สกุล (First Name and Surname)
ที่อยู่สำหรับจัดส่งวารสาร (Mailing Address)
.....
จังหวัด (State/Province)
รหัสไปรษณีย์ (Post/Zip Code)
ประเทศ (Country)
โทรศัพท์ (Telephone No.)
โทรสาร (Fax No.)
Email Address

- ค่าสมัครสมาชิก 1 ปี 270 บาท (One-year Membership 270 ฿)
 ค่าสมัครสมาชิก 2 ปี 480 บาท (Two-year Membership 480 ฿)
 ค่าสมัครสมาชิก 3 ปี 700 บาท (Three-year Membership 700 ฿)

ส่งจ่ายธนาคัตหรือตัวแลกเงิน ส่งจ่าย ปณ. โนนศรีสวัสดิ์

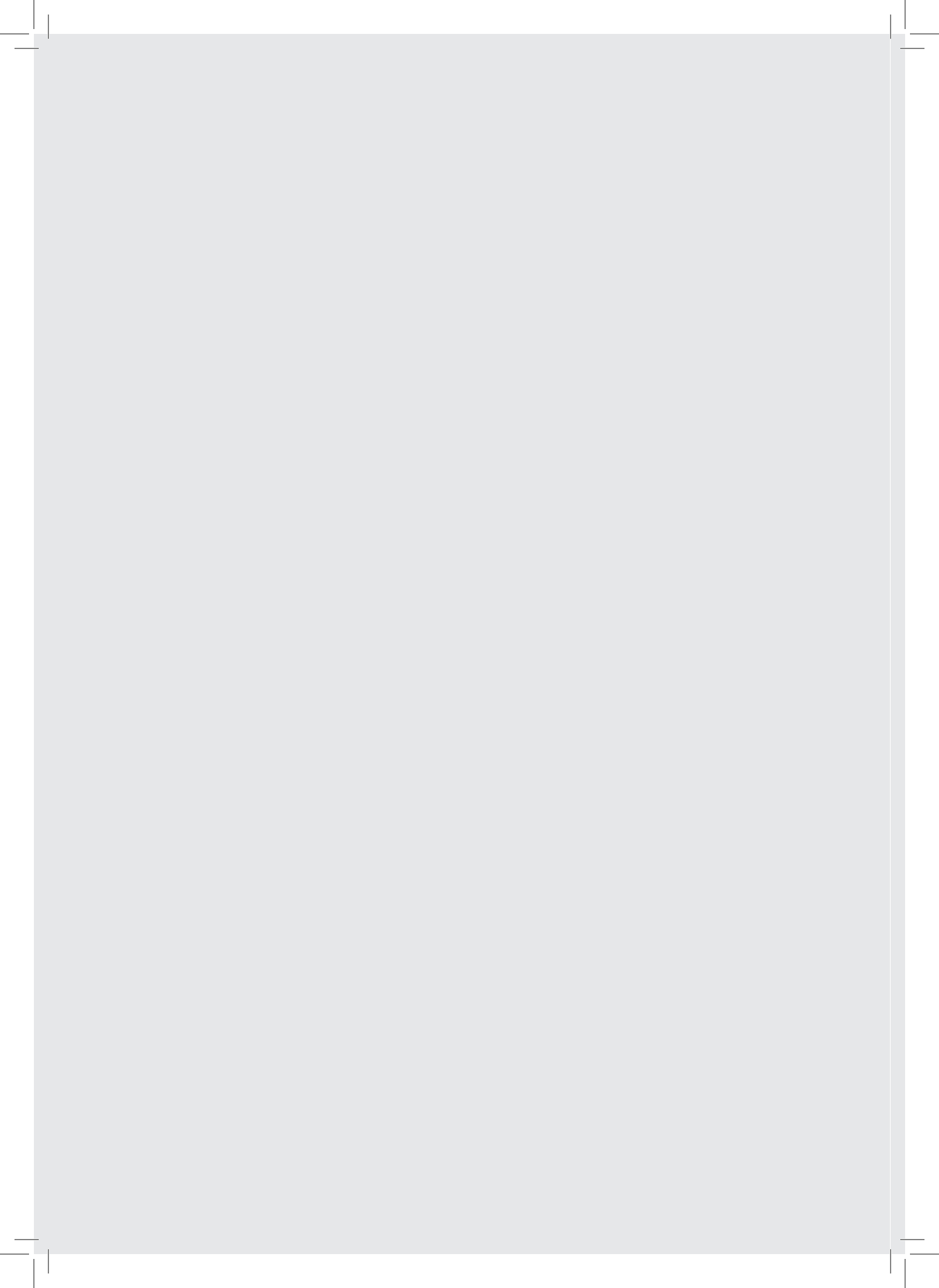
ในนาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธีชชัย จิตรนันท์ งานวารสารการบริหารและนิเทศ
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลตลาด อำเภอเมือง
จังหวัดมหาสารคาม 44000

Please send your personal check or money order to the following address:
Assistant Professor Dr. Thatchai Chittranun, The Journal of Educational
Administration and Supervision, Faculty of Education, Mahasarakham
University, Tambon Talat, Amphoe Mueng, Maha Sarakham 44000.

สำหรับเจ้าหน้าที่ (Officer only)

สมาชิกเลขที่

รับวารสาร เล่มที่.....

Guest Advisory Board

Professor Dr. Kriengsak Chareonwongsak	Institute of Future Studies for Development
Professor Dr. Phaithoon Sinlarat	Dhurikij Pundit University
Professor Dr. Teera Runcharoen	Vongchavalitkul University
Professor Dr. Pruet Siribanpitak	Chulalongkorn University
Professor Dr. Kanokorn Somprach	Khon Kaen University
Associate Professor Dr. Ekkarin Sungtong	Songkla University
Associate Professor Dr. Sombat Tayraukham	Chiang Mai University
Associate Professor Dr. Jinawatara Pakotang	Nakhonphanom University
Associate Professor Dr. Nirat Jantarajit	Nakhonphanom University
Associate Professor Dr. Suwakit Sripatta	Rajabhat Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Kowat Tesaputa	Roi-Et Rajabhat University

Peer Reviewers

Associate Professor Dr. Pacharawit Chansirisira	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Lakkhana Sariwat	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Chowwalit Chookhampaeng	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Songsak Phusee-orn	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Suwat Julsuwan	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Tharinthorn Namwan	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Sutum Tummatasananon	Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Kowat Tesaputa	Roi-Et Rajabhat University
Assistant Professor Dr. Amnarj Chanawong	College of Asian Scholars
Assistant Professor Dr. Karn Ruangmontri	Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Somsong Sitti	North Eastern University
Assistant Professor Dr. Jumnean Ponhan	Rajabhat Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Paisarn Worakham	Rajabhat Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Piyatida Panya	Rajabhat Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Sumalee Chookhampaeng	Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Wittaya Worapun	Mahasarakham University
Dr. Khachakrit Liamthaisong	Mahasarakham University

Editorial Board

Professor Dr. Kriengsak Chareonwongsak	Institute of Future Studies for Development
Professor Dr. Phaithoon Sinlarat	Dhurikij Pundit University
Professor Dr. Teera Runcharoen	Vongchavalitkul University
Professor Dr. Kanokorn Somprach	Khon Kaen University
Associate Professor Dr. Ekkarin Sungtong	Songkla University
Associate Professor Dr. Sombat Tayraukham	Chiang Mai University
Associate Professor Dr. Jinawatara Pakotang	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Associate Professor Dr. Nirat Jantarajit	Nakhonphanom University
Associate Professor Dr. Suwat Julsuwan	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Sutum Tummatasananon	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Tharinthorn Namwan	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Songsak Phusee-orn	Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Karn Ruangmontri	Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Kowat Tesaputa	Roi-Et Rajabhat University
Assistant Professor Dr. Sumalee Sriputtarin	Nakhonphanom University
Assistant Professor Dr. Jumnean Ponhan	Rajabhat Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Chaiyuth Sirisuthi	North Eastern University
Professor Dr. Gary Price	University of Wisconsin-Madison, USA
Professor Dr. Marilyn Waring	Deakin University, Australia
Professor Dr. Dennis A. Francis	University of the Free State, South Africa
Associate Professor Dr. Tran Vui	Hue University, Vietnam

Educational Administration and Supervision, Maharakham University

ISSN 1906-4950

Volume 11 Number 3 September - December 2020

Aim and Scope

To disseminate academic work in educational administration, educational supervision, research and development, participatory action research, innovative development in educational administration and technology management, knowledge management and instructional management, publishing in research articles, thesis articles, book reviews articles, and general articles.

Academic Revision

One article is peer-reviewed by two experts

Publishing Type

Quarterly publishing

No.1: January - April

No.2: May - August

No.3: September - December

Ownership

Faculty of Education, Maharakham University
Tambon Talat, Amphoe Mueang, Maha Sarakham 44000
Tel. 0-4374-3143-4 Fax 0-4374-3174

Advisor

Associate Professor Dr. Pacharawit Chansirisira
Dean of Faculty of Education, Maharakham University

Editor-in-chief

Assistant Professor Dr. Thatchai Chittranun
Maharakham University

Assistant-Editor

Dr. Surachet Noirid
Maharakham University

Secretary and Treasurer

Miss Natchalida Leamthaisong

The articles in The Journal of Educational Administration and Supervision,
Maharakham University
are authors' own opinions. The editorial board has not always agreed absolutely with.

200฿ Web site: <http://edu.msu.ac.th/journal>
Date of Publication: 30 December 2020 E-mail: jeas.msu@gmail.com

DESIGN BY: Samorn Legkha
Suannangsue: 189 Moo 12 Rachawadee Garden view,
Thakhonyang, Khamreang, Khantarawichai, Maharakham 44150
TELEPHONE: 09-2956-2419

คำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นวารสารวิชาการสาขาวิชาทางการศึกษา พิมพ์เผยแพร่ผลงานในรูปแบบบทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ บทความวิจารณ์หนังสือ และบทความทั่วไปทางการศึกษา บทความที่ได้รับการพิจารณาพิมพ์เผยแพร่ในวารสารจะต้องมีสาระน่าสนใจ เป็นงานทบทวนความรู้เดิมหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ รวมทั้งข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน เป็นบทความที่ไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดๆ บทความอาจได้รับการปรับปรุงตามที่กองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบทางวิชาการเห็นสมควร เพื่อให้วารสารมีคุณภาพระดับมาตรฐานสากลและนำไปอ้างอิงได้

การส่งต้นฉบับ

1. ภาษา พิมพ์ต้นฉบับเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์และการเขียนทับศัพท์ภาษาอังกฤษตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน คำศัพท์ภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมดยกเว้นชื่อเฉพาะ ถ้าต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษควรได้รับการตรวจสอบความถูกต้องด้านการใช้ภาษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษก่อน

2. รูปแบบต้นฉบับ ใช้กระดาษ A4 พิมพ์ห่างจากขอบกระดาษด้าน บน ซ้าย 3.5 เซนติเมตร และล่าง ขวา 2.5 เซนติเมตร จัดรูปแบบ 2 คอลัมน์ ยกเว้น บทความย่อทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เอกสารอ้างอิง และตาราง ให้จัดรูปแบบ 1 คอลัมน์

3. ชนิดและขนาดตัวอักษร ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวอักษร Cordia New ซึ่งขนาดตัวอักษร มีดังนี้

ชื่อเรื่อง ใช้ตัวอักษรขนาด 20 pt. ตัวหนา

ชื่อ-สกุลผู้พิมพ์ ใช้ตัวอักษรขนาด 18 pt. ตัวปกติ

หัวข้อหลัก ใช้ตัวอักษรขนาด 18 pt. ตัวหนา

หัวข้อย่อย ใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา

เนื้อเรื่องในหัวข้อหลักและหัวข้อย่อย ใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวปกติ

เชิงอรรถหน้าแรกที่เป็นชื่อ-สกุล ตำแหน่งทางวิชาการ และหน่วยงานต้นสังกัดของผู้พิมพ์ ใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt. ตัวปกติ

4. จำนวนหน้า ความยาวของบทความไม่เกิน 15 หน้า รวมตาราง ภาพประกอบ รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง

5. การส่งส่ง file ต้นฉบับลงในระบบออนไลน์ <https://edu.msu.ac.th/> (วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา) โดยการสมัครสมาชิกตามระบบและขั้นตอนของวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา

ต้นฉบับให้ระบุชื่อ-สกุลผู้พิมพ์ทุกคน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail address ทุกคนที่สามารถติดต่อได้สะดวก

บทความวิจัยและบทความวิทยานิพนธ์

ประกอบด้วยหัวข้อและจัดเรียงลำดับ ดังนี้

1. ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อ-สกุลผู้นิพนธ์ทุกคนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อภาษาไทย (บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 300 คำ)
4. คำสำคัญภาษาไทย
5. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 400 คำ)
6. คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keywords)
7. บทนำ
8. วัตถุประสงค์
9. สมมุติฐาน (ถ้ามี)
10. วิธีการวิจัย (ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปร เครื่องมือ การดำเนินการวิจัย หรือการทดลอง การวิเคราะห์ข้อมูล)
11. ผลการวิจัย
12. อภิปรายผล
13. ข้อเสนอแนะ
14. เอกสารอ้างอิง (ให้อ้างอิงเฉพาะที่อ้างในบทความเท่านั้น)

บทความทั่วไป

ประกอบด้วยหัวข้อและจัดเรียงลำดับดังนี้

1. ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อ-สกุลผู้นิพนธ์ทุกคนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อภาษาไทย
4. คำสำคัญภาษาไทย
5. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ
6. คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keyword) (บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 400 คำ)
7. บทนำ
8. เนื้อหา
9. บทสรุป
10. เอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงเอกสาร

ใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงระบบ American Psychological Association (APA) ดังตัวอย่าง

ระบบการอ้างอิงแบบนาม-ปี (the author-date system)

ในกรณีที่เป็นกรอ้างอิงเนื้อหาโดยตรงหรือแนวคิดบางส่วนหรือเป็นการคัดลอกข้อความบางส่วนมาโดยตรง ควรระบุเลขหน้าไว้ด้วย โดยพิมพ์ต่อท้ายปีพิมพ์ คั่นด้วยเครื่องหมาย: อย่างไรก็ตามการไม่ระบุเลขหน้าอาจทำได้ในกรณีที่เป็นการอ้างอิงงานของผู้อื่น โดยการสรุปเนื้อหาหรือแนวคิดทั้งหมดของงานชิ้นนั้น (เช่น บุญชม ศรีสะอาด, 2547: 50-52 หรือประวัติ เอราวรณ, 2550)

1. หนังสือ

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อหนังสือ* (ครั้งที่พิมพ์ตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. บุญชม ศรีสะอาด. (2547). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

Kosslyn, S. M., & Rosenberg, R. S. (2004). *Psychology: The brain, the person, the world* (2nd ed.). Essex, England: Pearson Education Limited.

Mussen, P., Rosenzweig, M. R., Aronson, E., Elkind, D., Feshbach, S., Geiwitz, P. J., et al. (1973). *Psychology: An introduction*. Lexington, Mass.: Heath.

2. วารสาร

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อบทความ*. *ชื่อวารสาร*, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย เฉพาะบทความเรื่องนี้.

เฟชชัญญ์ กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี. (2545). ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.). *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 8(1), 30-36.

Klimoski, R., & Palmer, S. (1993). The ADA and the hiring process in organizations. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 45(2), 10-36.

3. วิทยานิพนธ์และการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อวิทยานิพนธ์ระดับปริญญา*, สถาบันการศึกษา, เมือง.

นงเยาว์ ธรรมวงศา. (2549). *การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเรื่องเพศศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระ* กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

Piyakun, A. (2007). *Reading strategies used by Thai ESL students*. Doctoral dissertation, Monash University, Melbourne.

4. หนังสือรวมเรื่อง

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ), *ชื่อหนังสือ* (ครั้งที่พิมพ์ ตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป, เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย เฉพาะเรื่องนี้). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ประสาธน์ เถืองเฉลิม. (2549). วิทยาศาสตร์พื้นฐาน: การจัดการเรียนรู้มิติทางวัฒนธรรมท้องถิ่น การบูรณาการความรู้พื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อชุมชน: กรณีศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ป่าปูลตา. ใน ฉลาด จันทรมบัติ (บรรณาธิการ), *ศึกษาศาสตร์วิจัย ประจำปี 2548-2549* (หน้า 127-140). มหาสารคาม: สารคามการพิมพ์-สารคามเปเปอร์.

Cooper, J., Mirabile, R., & Scher, S. J. (2005). Actions and attitudes: The theory of cognitive dissonance. In T. C. Brock & M. C. Green (Eds.), *Persuasion: Psychological insights and perspectives* (2nd ed., pp. 63-79). Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications, Inc.

5. หนังสือพิมพ์

ชื่อผู้นิพนธ์. (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. *ชื่อหนังสือพิมพ์*, เลขหน้า.

รัฐพงศ์ ศิริสานนท์. (25 กุมภาพันธ์ 2548). องค์ประกอบของความสำเริง. *มติชน*, หน้า 22.

Brown, P. J. (2007, March 1). Satellites and national security. *Bangkok Post*, p. B4.

6. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้นิพนธ์. (วันที่ เดือน ปีที่ปรับปรุงล่าสุด). ชื่อเรื่อง. วันที่ทำการสืบค้น, ชื่อฐานข้อมูล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (3 ธันวาคม 2548). *ธนาคารหลักสูตร*. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2550, จาก <http://db.onec.go.th/thaigifted/lessonplan/index.php>

Wollman, N. (1999, November 12). *Influencing attitudes and behaviors for social change*. Retrieved July 6, 2005, from <http://www.radpsynet.org/docs/wollman-attitude.html>

Instruction for Authors

Journal of Educational Administration and Supervisor, Mahasarakham University is an academic journal in the field of education. The journal publishes a variety of academic results, including research articles, thesis articles, book review articles, and review articles. The articles to be published may be reviews of current issues, or scholarly issues that contribute a new body of knowledge, that demonstrate interesting and valuable points of view for readers. It is important to note that articles submitted for Journal of Education should not have been preprinted or previously submitted to other publications. The context of the articles may be revised as appropriate by the journal editorial board and peer reviews in order to make it fit the international standard and be accepted as reference.

Submission of manuscripts:

1. **Language:** Manuscripts can be written in either Thai or English.

Thai language manuscripts should adhere to the Royal Institute's principles in using vocabulary and borrowed English words. All English words must be typed in small letters, except specific names. English language manuscripts must be checked for the correctness of language by an English expert prior to submission.

2. **Papers:** Manuscripts should be typed in A4 paper, and required to have 3.5 cm margins on each of the four sides: top, bottom, right and left. The contents of the Abstract in both Thai and English, other headings, and references should be arranged in one column.

3. **Style and size of font:** Both Thai and English manuscripts are required to type in "Browallia New" font style with font size as follows ;

Title of the article: **20 pt. Bold**

Name(s) of the authors: 18 pt. Normal

Main heading: **18 pt. Bold**

Sub-heading: **16 pt. Bold**

Body of the text: 16 pt. Normal

The first page of footnotes presenting authors' names, academic titles, and affiliations: 14 pt. Normal

4. **Number of pages:** The article is required not to be longer than 15 pages. These include tables, figures, pictures, and references.

5. **Submission:** The author(s) should submit an original file to <https://edu.msu.ac.th> (Journal of Educational Administration and Supervisor)

Organization of research and thesis articles: Should be arranged in the following order ;

1. Title in Thai and English
2. Name(s) of the author(s) in Thai and English
3. Abstract in Thai
4. Keyword in Thai
5. Abstract in English
6. Keyword in English (Abstract should be no more than 400 words)
7. Introduction
8. Objectives
9. Hypotheses (if any)
10. Research methodology: population and samples, variables, instruments, procedures/experiments, and data analysis
11. Research results
12. Discussion
13. Suggestion
14. References

Organization of review articles: Should be arranged in the following order ;

1. Title in Thai and English
2. Name(s) of the author(s) in Thai and English
3. Abstract in Thai
4. Keyword in Thai
5. Abstract in English
6. Keyword in English (Abstract should be no more than 400 words)
7. Introduction
8. *Contents*
9. *Summary*
10. *References*

References: Listed and referred to in the American Psychological Association (APA)

style

ใบสมัครสมาชิกวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
(Membership Application Form)

วันที่ (Date)
ชื่อ-สกุล (First Name and Surname)
ที่อยู่สำหรับจัดส่งวารสาร (Mailing Address)
.....
จังหวัด (State/Province)
รหัสไปรษณีย์ (Post/Zip Code)
ประเทศ (Country)
โทรศัพท์ (Telephone No.)
โทรสาร (Fax No.)
Email Address

- ค่าสมัครสมาชิก 1 ปี 270 บาท (One-year Membership 270 ฿)
 ค่าสมัครสมาชิก 2 ปี 480 บาท (Two-year Membership 480 ฿)
 ค่าสมัครสมาชิก 3 ปี 700 บาท (Three-year Membership 700 ฿)

ส่งจ่ายธนาคัติหรือตัวแลกเงิน ส่งจ่าย ปณ. โนนศรีสวัสดิ์

ในนาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ถัชชัย จิตรนันท์ งานวารสารการบริหารและนิเทศ
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลตลาด อำเภอเมือง
จังหวัดมหาสารคาม 44000

Please send your personal check or money order to the following address:
Assistant Professor Dr. Thatchai Chittranun, The Journal of Educational
Administration and Supervisor, Faculty of Education, Mahasarakham
University, Tambon Talat, Amphoe Mueng, Maha Sarakham 44000.

สำหรับเจ้าหน้าที่ (Officer only)

สมาชิกเลขที่

รับวารสาร เล่มที่.....

Guest Advisory Board

Professor Dr. Kriengsak Chareonwongsak	Institute of Future Studies for Development
Professor Dr. Phaithoon Sinlarat	Dhurikij Pundit University
Professor Dr. Teera Runcharoen	Vongchavalitkul University
Professor Dr. Duangduen Bhanthumnavin	National Institute of Development Administration
Professor Dr. Suthat Yoksan	Srinakharinwirot University
Professor Dr. Pruet Siribanpitak	Chulalongkorn University
Associate Professor Dr. Prasart Isarapreeda	Chaiyaphum Rajabhat University
Associate Professor Dr. Suwakit Sripatta	Rajabhat Mahasarakham University

Peer Reviewers

Associate Professor Dr. Pissamai Sri-Ampai	ChaiyaphumRajabhat University
Associate Professor Dr. Suwakit Sripatta	RajabhatMahasarakhamUniversity
Associate Professor Dr. Nirat Jantarajit	NakhonphanomUniversity
Associate Professor Dr. Prasart Nuangchalem	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Nareerat Rakvichitkul	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Songsak Poosee-orn	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Chaiyuth Sirisuthi	Nakhon Phanom University
Assistant professor Dr. Pacharawit Chansirisira	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Amnarj Chanawong	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Kowat Tesaputa	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Suwat Julsuwan	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Sanich Temongsay	RajabhatMahasarakham University
Assistant professor Dr. Jiraporn Chano	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Thatchai Chittranun	Mahasarakham University
AVM.Dr. Anan Sri-Ampai	North Eastern University
Dr. Teerawat Yiamsang	RajabhatMahasarakham University
Dr. Surachet Noirid	Mahasarakham University
Dr. Nikom Chompoolong	RajabhatMahasarakham University

Editorial Board

Professor Dr. Kriengsak Chareonwongsak	Institute of Future Studies for Development
Professor Dr. Phaithoon Sinlarat	Dhurikij Pundit University
Professor Dr. Teera Runcharoen	VongchavalitkulUniversity
Associate Professor Dr. Nit Bungamongkon	KhonkaenUniversity
Associate Professor Dr. Chalard Chantarasombat	Pitchayabundit College
Assistant professor Dr. Kowat Tesaputa	Roi-Et Rajabhat University
Assistant professor Dr. Chaiyuth Sirisuthi	NakhonPhanomUniversity
Professor Dr. Gary Price	University of Wisconsin-Madison, USA
Professor Dr. MarilynWaring	Deakin University, Australia
Associate Professor Dr. Nareerat Rakvichitkul	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Pacharawit Chansirisira	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Suwat Julsuwan	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Sutum Tummatasananon	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Amnarj Chanawong	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Tharinthorn Namwan	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Karn Ruangmontri	Mahasarakham University
Dr. Surachet Noirid	Mahasarakham University

Educational Administration and Supervisor, Maharakham University

ISSN 1906-4950

Volume 9 Number 1 January - April 2018

Aim and Scope

To disseminate academic work in educational administration, educational supervision, research and development, participatory action research, innovative development in educational administration and technology management, knowledge management and instructional management, publishing in research articles, thesis articles, book reviews articles, and general articles.

Academic Revision

One article is peer-reviewed by two experts

Publishing Type

Quarterly publishing

No.1: January-April

No.2: May-August

No.3: September-December

Ownership

Faculty of Education, Maharakham University
Tambon Talat, Amphoe Mueang, Maha Sarakham 44000
Tel. 0-4374-3143-4 Fax 0-4374-3174

Advisor

Assistant Professor Dr. Pacharawit Chansirisira
Dean of Faculty of Education, Maharakham University

Editor-in-chief

Assistant Professor Dr. Thatchai Chittranun
Maharakham University

Secretary and Treasurer

Miss Natchalida Leamthaisong
Dr. Surachet Noirid

The articles in The Journal of Educational Administration and Supervisor,
Maharakham University
are authors' own opinions. The editorial board has not always agreed absolutely with.

200฿ Web site: <http://edu.msu.ac.th/journal>
Date of Publication: 30 April 2018 E-mail: jeas.msu@gmail.com

DESIGN BY: Samorn Legkha
Suannangsue: 189 Moo 12 Rachawadee Garden view,
Thakhonyang, Khamreang, Khantawichai, Maharakham 44150
TELEPHONE: 09-2956-2419

